

2361 919

KORT ONDERWYS,
HOEDANIG MEN DE
COURANTEN

best lezen en gebruiken kan.

DAARBY BEHORENDE
EEN VERKLARING EN UITLEGGING VAN
de voornaamste Vreemde of Onbekende en ande-
re KONST-WOORDEN, &c., die in de COU-
RANTEN voor komen.

Als mede

Een Aantwyzing van de HOOFT en Voornaamste
ZEE- en KOOP-STEEDEN door de geheele
WEERELD, namelyk, in wat LANDSCHAP
dezelve gelegen zyn.

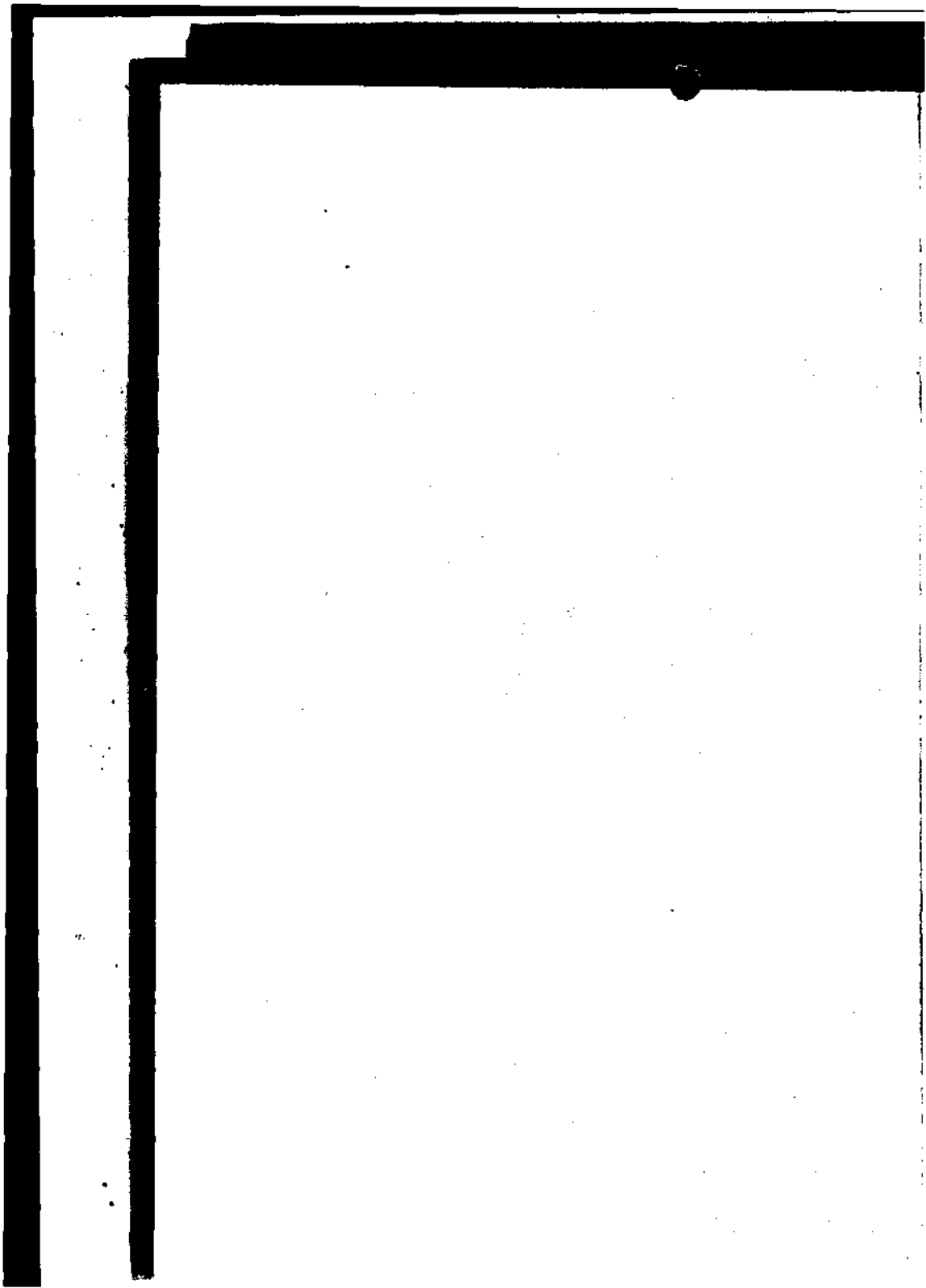
Opgesteld ten dienste van de COURANT-LEZERS,
als mede voor die gene welke Portien in Sche-
pen hebben &c. dog inzonderheid voor de
Onkundige in dezen, door

JOHANN HERMANN KNOOP,
Liefhebber en Bevorderaar der Nuttige
Wetenschappen.

Te LEEUWARDEN,

Gedrukt by ABRAHAM FERWERDA, 1758.

RELATA REFERO.

Dat is

Ik verhaal 't zo als 't my verhaalt is.

NON OMNIA SUNT OBSCURA,
SED MULTA.

Dat is

Men moet niet alles verhalen dat 'er wel vertelt
word; dewyl men van alle Dingen geen ken-
nisse heeft.

AAN DE
LEZERS DER COURANTEN
OF
NIEUWS-PAPIEREN.

§. 1.

N iemand, die zig maar eenigzints met de Wereld, ik wil zeggen, met Wereldsche noodzakelyke Bezigheeden, Bedryven en Hanteeringen, ophoud, waaronder 100, ja 1000 derley nuttige en nootwendige dingen begrepen zyn, hier ondoenlyk en onnodig alle op te noemen, is onbekent, hoe nuttig en dienstig de zo genaamde *Couranten of Nieuws-Papieren* zyn, namelyk, om dezelve te lezen: Dat dus ook niemand ontkennen zal, die deze zake maar eenigzints met een Oog van dieper inzicht en met een groter overleg aanmerkt als het Gemeen; waar over we nu in 't begin van onze Redenering niet zullen uitweiden, alleen voor eerst maar zeggende, dat 't om de Nuttigheid der Couranten is, waarom het in alle Landschappen van Europa, en zelfs verder, geoorlooft is, en van de Hoge Regenten geprivilegeert word, om Couranten uit te geven, die vervolgens elk kopen en lezen kan, om te hooren wat er in de Weereld omgaat, 't welk we in 't vervolg staan nader op te helderen.

§. 2.

Dewyl nu in elk Landschap of Provincie de Ingezetenen van zeer differente soort zyn, ik wil zeg-

A 2

gen

gen, van minder of meerder, groter of kleiner Staat, Rang en Conditie, en mits dien van meerder of minder bekwaamheid en geleetterheid, dat ook niet anders zyn kan, en nooit zedert ouds anders geweest is; zulks is dus de Reden dat een gemeen Man, 't zy Landman of gemeen Burger de Courant zo wel niet lezen en verstaan kan als een geleetterde, schoon vele daar onder wel wenschten zulks te kunnen doen; zo was onze mening, om 't Courante lezen tot een algemeener Nuttigheid te bevorderen, (welke Nuttigheid uit 't vervolg nader blyken zal), een Schets te geven, hoe men zig in dezen te gedragen heeft, om de Couranten met nut en voordeel te kunnen lezen en verstaan; niet voor de Ervarene en Geleetterde, maar om de Onkundige in dezen te regte te helpen,

§. 3.

De Dingen dan, welke men tot 't lezen der Couranten nodig te weten en in agt te neemen heeft, kunnen bestaan in de volgende;

1. *Dat men voor eerst wel moet kunnen lezen.*
2. *Dat men de vreemde Woorden moet verstaan die dikwyls in de Couranten gebruikt worden.*
3. *Dat men ten minsten moet weten, in wat Landschap de Voornaamste Steden en Plaatzten leggen, die in de Courant gemeld worden.*
4. *Dat men, om de Courant niet wrugt te lezen, een goede order daar by in agt neemen, en dezelve van tyd tot tyd aan een houden moet.*
5. *Dat men een goed Vertrouwen op den Schryver of Uitgever der Courant hebben moet.*
6. *Dat men vervolgens met een goed Oordeel over de Courant redeneeren en spreken moet.*
7. *Verdere Algemeene Nuttigheden.*

§. 4. Wat

¶ *Aangaande 't lezen der Couranten;* (15)
¶ *Wat aangaat het eerste Stuk (§. 3.) zo is 't zeker dat iemand die de Couranten lezen wil; het lezen wel moet geleert hebben en weten; waaraan het in der daat veele inzonderheid gemeene Menschen ontbreekt; nademaal zo 't zelve geheel niet of zeer onvolmaakt en gebrekkig geleert hebben. Het ware derhulven (hoewel niet alleen om de Couranten) te wenschen, dat veele gemeene Ouders in 't Land en elders hunne Kinders meer tot dien einde aanzetteden en naar de School deden gaan; gelijk ze daar toe in deze en andere welgeregelde Landen occasie genoeg hebben; vermits meest overal op de Dörpen Scholen zyn: Maar de Eygenbaat of Gierigheid is hierin dikwils een hinderpaal; of veeltyds ook de Sloffigheid; want ik heb dikwils Kinders by de Huizen zien omlopen te speelen; ja zelfs dertel te wezen, die in even dezelve tyd konden naar de School gegaan hebben, die 'er niet ver van daan was; en gehouden wierde. De Kinders verstaan het waarlyk in die haar Kinderlyke Jaren niet, en meenen als ze maar mogen uit de School te huis blyven, dat haar wonderbaarlyk wel geschied: Maar men hoort dikwils bejaarde Menschen zig beklagen, dat ze in haar Jeugd niet of weinig ter School gegaan en niet meer daar toe aangezet zyn, om 't Lezen en Schryven te leeren; dewyl 't als dan daar toe te laat is. Niemand moet denken, dat ik meen, dat men van elk Jongeling een geleterd Mensch maken zal of kan, neen, dit weet ik zeer wel, dat zulks ondoenlyk is, door veelerley beletzels, en ook niet nodig zynde; want de Landbouw en de Hanteeringen &c., zo wel verrigt moeten worden als de Letter*

ter-Oeffeningen. Daarenboven zo zyn de weinigste bekwaam tot verhevene Letter-studien, en schoon zommige een goed Talent bezitten, zo ontbreekt het haar aan de nodige Middels ter uitvoering van de Studie. Het blyft egter een zekere waarheid, dat elk jong Mensch, die zyn gezond Verstand heeft, ten minsten kan en behoorde 't Lezen en Schryven van zyn Moeder-taal te leeren, benevens wat Rekenen; niet zo zeer wegens de Couranten, daar we hier van spreken, maar voor haar nodig en nuttig gebruik, in haar toekomstige Bedryven, Hanteeringen of Koopmanschappen, &c. waarin ze anders grotelyks belemmert worden, indien ze in de gemelde dingen onkundig of weinig ervaren zyn. Ja men heeft ook Voorbeelden genoeg, dat Menschen alleen door wel te kunnen Lezen en Schryven, benevens 't Cyfferen, en een goed Gedrag, haar Fortuin in de Wereld gemaakt hebben, zelfs zodanig, dat zommige van de Boere- of anderzints gemeene Afkomst daar door tot den hoogsten Trap van Eer en Aanzien geklommen zyn. Verstandige Ouders rekenen het derhalven ook in der waarheid voor de grootste Gifte, of Erfdeel dat ze hunne Kinderen kunnen nalaten, dezelve wel Lezen, Schryven en Rekenen te laten leeren, en verder in alle Eerbaarheid en Christelyke Zeden en Deugt op te trekken: Dit zyn waarlyk dingen die aan een Kind veeltyds meer Voordeel kunnen toebrengen, dan of ze 10000 en meer Guldens van haar Ouders erfdien: Edog dit zy hier van in 't voorby gaan genoeg gezegt.

II. *Aangaande de vreemde Woorden, die 'er in de Couranten en andere Schriften dikwils gebruikt worden.*

§. 5.

Betreffende 't tweede stuk, wegens het Couranten lezen (§. 3.), zo worden 'er veelyds vreemde Woorden in de Couranten gebruikt, die uit een andere Taal afkomstig zyn, en niet in 't algemeen aan elk bekend zyn: Deze dient een Lezer der Couranten derhalven te verstaan, om den zin van het geschrevene wel te begrypen; en dit is geen kleine hinderpaal, waarom veele gemeene ongeoeffende Menschen de Courant niet kunnen Lezen, of ten minsten dezelve niet wel bevatten; want, by aldien 'er maar een Woord in een Periode niet begrepen word, dit maakt dikwils een geheel anderen zin, of de zake geheel duister, gelyk zulks aan de Geletterde bekend genoeg is. Nu zoud ge wel kunnen zeggen, waarom schryft men dan die vreemde Woorden niet in 't Nederduitsch? Ziet hier de Reden daar van, 1. De Courant doet melding van genoegzaam alle de Plaatzten der Weereld; nu is het bekend, dat de Talen niet overal gelyk zyn, als derhalven een Courant-Schryver een Berigt in een vreemde Taal ontfangt, zo behoud hy veelyds het eene of andere Woord, volgens die Taal, dog inzonderheid uit de Fransche, 't zy, om dat 't niet wel vertaalt worden kan, of voornamelyk dat een zake daar door korter uitgedrukt word, als door onze eigen Taal. 2. Zo schynt 't ook een Gewoonte der Courantiërs geworden te zyn, die zedert lange Jaren in gebruik is; hoe wel ik met alle Ervarene toestem en anderzints goedkeure, dat men elk Taal zuiver schryve, namelyk met geen Bastert- of Bui-

tenlandsche Woorden, of die daar uit oorspronklyk zyn; inzonderheid in een Taal die Woorden-ryk genoeg is, gelyk onze Nederlandsche en meer andere. Maar, dewyl nu tot hier toe die Gewoonte in de Couranten zodanig gebleven is (hoe wel van tyd tot tyd wel zullende veranderen), zo moet derhalven een Couranten-Lezer van die vreemde Woorden zekerlyk kennisse hebben, wat dezelve betekenen, zonder 't welk hy onmogelyk een volkomen of goed Begryp verkrygen kan van 't geen dat hy leeft.

Om derhalven den Onkundigen Lezer in dezen (als schryvende niet voor kundige of Geleerde) te gemoet te komen, zo hebben we hier agter de voornaamste vreemde Woorden naar de order van 't A, B, C, opgenoemt en vertaalt, namelyk die genoegzaam 't meest in de Couranten voorkomen; want zo men alle vreemde Benamingen of Bastert-woorden optellen wilde, zoude men een geheel groot Woorden-Boek moeten maken; die 'er ook reeds in de Wereld zyn, en elk voor Geld bekomen kan; die ze maar weet te gebruiken. Ondertusschen zyn we verzekert, dat dit kleine Getal van vreemde Woorden voor veele niet zeer kundige Couranten-Lezers van groot Nut zyn kan, om dat het, gelyk gezegt is, de vreemde of onduitsche Woorden bevat die in de Couranten, ja ook in andere Schriften, als, Jaarboeken, &c, voorkomen; daarenboven dit Werkje ook beknoopt en gemakkelyk is. Hierby moet ik nog aanmerken, dat 't zeer nuttig zyn kan, dat men de Jongelingen in de Scholen de Couranten laat lezen, inzonderheid die geene waarin meer uitsteekt als in andere; niet om de Nieuwsgierigheid of 't Nieuws, maar om haar de vreemde Woorden te verklaren; dienende teffens om deze Jeugd eert
ander

ander en klaarder Denkbeeld te geven van de Wereld, en Wereldsche dingen, en schranderder te doen worden, om met Menschen beter te leeren omgaan: En tot dien einde kunnen deze Bladen van groot Nut voor veele Schoolmeesters en andere zyn.

III. *Dat men eenige goede Kennisse van de voornaamste Steden en Landschappen hebben moet.*

§. 6.

Wyders zo is 't nodig, als men de Courant leest, dat men weete, waar of in wat Landschap een Plaats gelegen is, waar van daan een Zake gemeld word; zonder dit blyft men zeer onkundig in veelley opzigten en omstandigheden; want men By voorbeeld niet weten kan, of, en hoe naby ons het Berigt van een Plaats betreft, voor- of nadeel aanbrengen kan, gelyk onder andere in Oorlogs-tyden, en 100 andere dingen meer. Maar, dewyl de Wereld zo groot is, of liever, dewyl 'er zo veel Plaatzes, Steden, Vlekken, Dorpen, &c. in de Wereld zyn, zo is 't onmogelyk dat iemand, hoe Geleerd ook, alle die Plaarzen zoude kunnen in de Memorie weten of onthouden; edog, het is doenlyk, dat men de Hoofst- en andere voornaamste Steden van alle Landschappen wel onthouden kan; die een enigzins naukeurig Couranten-Lezer derhalven ook dient te weten, en zig geoeflent daar in te maken; vermits ook 't meeste uit de Hoofst- of andere grote Steden geschreven word. Dog men heeft veeltyds de gewoonte, en het behoorde ook altyd van de Courant-schryvers te geschieden, dat men by de Stad, Vlek; of Dorp, &c. 't Landschap noemt, waar in dezelve gelegen zyn, indien het niet zeer bekende, of kleine plaatzen zyn; en die dikwils

ver afleggen; want hoe kan anders iemand, zelfs de geoeffenste Wereldkundige, dikwils weten, in welk Landſchap, Koningryk, of Provincie de plaats gelegen is? Het Landſchap dus wetende, zo kan een kundige Liefhebber die plaats in een particuliere Kaart van dat Landſchap opzoeken en dezelfde Legging en andere dingen daar uit nafpeuren. Aangaande de Namen der voornaamſte en bekentſte Steden, en Vlekken, die vind men in de *Wereld-Befchryvingen*; dog we hebben 't nuttig geagt, om voor de (onervarene) Courant-Lezers de Hooft- en andere voornaamſte Steeden van alle Ryken en Landſchappen der Wereld hier agter by te voegen, inzonderheid van Europa, om met een opflag van 't oog te kunnen vinden in was Landſchap dezelve gelegen zyn.

Hier by kunnen we niet onaangemerkt laten, dat de Land-kaarten en derzelve kennisſe van een zeer grote nuttigheid by het Couranten lezen zyn; want men daar in de Legging en Afſtanden der Plaatzten, en veel andere nuttige dingen beſpiegelen kan. Ja door de Kaarten kan men de Geheele Wereld en alle derzelve Ryken in zyn Kamer als met een opflag van 't Oog beſchouwen, en doorwandelen. Edog deze kennisſe der Kaarten is 't meest voor Menſchen van een meer als gemeene Opvoeding en Bevatting, en dus niet voor gemeene Boeren of Landlieden, ſchoon 't in der daat zo zwaar niet is te leeren als zig veele verbeelden, namelyk voor zo verre de kennis van de Legging, en Strecking der Landen, Steden, Zeen, &c. betreft; want om dezelve grondig te verſtaan, volgens de Geographi of Astronomi, zulks vereiſcht een groter verſtand als gemeen, en meerder onderwys in deze Studie.

IV. *Daar moet een goede order by 't leezen en gebruiken der Couranten gehouden worden.*

§. 7.

Betreffende het vierde stuk (voorheen §. 3 gemeld), namelyk dat men een goede order by 't leezen houden moet; zulks bestaat hoofzakelyk hier in, 1. Dat men dezelve van vooren af moet beginnen te leezen, als men den zin en het op malkander volgende wel bevatten en niet in verwarring raken wil; Dog waar by men egter daar na altyd agt slaan moet op den *Datum*, als onderstellende, dat de nieuwste *Datum* van een zelfde of niet ver daar van gelegen Plaats ook 't nieuwste vermeld. 2. Dat men de Courant by Continuatie houden of leezen moet, te weten een zelfde soort, of ook meer, zo als ze wekelyks na malkander uitgegeven worden; want zonder dit kan het leezen van Couranten van geen groot nut zyn voor een weetgierigen Liefhebber, die begerig is te weten wat 'er in de Wereld omme gaat, waar voor de Couranten hoofzakelyk dienen, en niet voor onverschillige, of zodanige, die de Wereld en alle Wereldze dingen geheel verwerpen en versmaden. Ik zegge dus dat de weetgierige Couranten-Lezer dezelve by continuatie houden en leezen moet, en zulks om Redden, dat 'er dikwils in de vorige Courant iets gemeld is, waar op 't geen dat in de volgende Courant gezegt word zyn betrekking heeft, of 't vervolg van een vorige zaake verhaalt: Indien men nu de vorige Courant niet gelezen heeft, of niet weer nazien kan, zo is het zeker, dat men geen vast, of dikwils geheel geen Begrip van de zaake hebben kan, en dus het Couranten leezen onnut of van weinig Dienst is.

V. *Moet*

V. Moet 'er een goed Vertrouwen op de Schryver
of Uitgever der Couranten gestelt worden.

§. 8.

Verder staat aantemerken (wegens §. 3. No. 5.), Dat men de Couranten houden moet daar voor, dat ze ons de waarheid van het Nieuwe of van de gebeurde Gevallen berigten: Het is waar, zommige Menschen zeggen wel, de *Courant liegt*, of *kan liegen*; Dit kan ook wel in zommige Gevallen gebeuren, jedog dit is als dan niet de schuld van den Schryver of Uitgever der Courant, maar komt van daan van onzekere of onware Berigten, die hy van zyn *Correspondenten* ontvangen heeft, welke zekerlyk ook weer van andere qualyk over de Zake of Gebeurtenis beregt zyn, dat uit veelerley oorzaken ontstaan kan, als, door Abuis of schielykheid, en veel meer andere dingen; want het niet denklyk is, dat een Courant-Schryver of Correspondent willens Onwaarheden verhalen zal: Inzonderheid kunnen in Oorlogs-tyden de Berigten der Correspondenten en van andere, van iets dat voorgevallen is, By voorbeeld van een *Actie* of *Bataille*, &c. zeer verschillen of ook wel geheel onwaar zyn, door dien men als dan niet zo voorts een nauwkeurig Berigt en Relas van de gebeurde zaake en de omstanstigheden bekomen kan; schryvende men egter het Berigt schielyk over zo als men het verstaan heeft; weshalven 'er in zodanige Gevallen zomtyds Bevestiging door een nader Berigt vereischt word. Als men dus 't woord van *Liegen*, dat de gemeene Menschen zo dikwils in de Mond hebben, door te zeggen *gy liegt* 't, nauwkeurig wilde onlerzoeken, zo zoude men bevinden, dat die geene welke een ander van een Leugen beschuldigt, dikwils groter Leugenaar is als die

die welken hy 'daar met betigt. Hier by kan ik niet onaangemerkt laten, dat 'er ook geoorloofde en zelfs nuttige Leugens zyn; dit zal zommige in de eerste opslag wonderbaarlyk voorkomen, hoe dit zyn kan, nademaal de Leugen als een Ondeugt verboden is: Edog om de waarheid van 't gezegde aantonen, zo stelt, dat 2 Perzonen in grote Questie raken, en de eene daar van vraagt een derde, hem zyn Mes te leenen, om zyn gewaanden Vyand daar met aan te doen, ja zelfs te vermoorden; als deze derde Perzoon nu zegt, dat hy geen Mes by zig heeft, schoon hy egter waarlyk een heeft, dit is aldus in der daat een Leugen, maar zodanige Leugen zal geen Christelyk Mensch in de geheele Wereld qualyk neemen, dewyl ze geschied om een quaad voor te komen en te verhinderen, zo veel het mogelijk is: Op diergelyke wyze kunnen 100 ja 1000 Leugens in allerley gevallen geschieden met een goed Oogmerk, en dezelve zyn derhalven geoorlooft, namelyk, als ze zodanig geschieden, om 't quade te verhinderen en 't goede te bevorderen: We zeggen dit hier maar als een Interval, en keeren weer tot onze vorige draat. De Courant verhaalt derhalven de Dingen zo als ze van andere verhaalt of berigt zyn; als dus andere in deze of gene Voorvallen liegen, zo kan noodzakeiyk de Courant als dan ook niet anders doen,

VI. Dat men vervolgens met een goed Oordeel over de Courant redeneren moet.

§. 9.

Hierby staat wyders aantemerkten, (§. 3. No. 6.), dat men by het lezen der Couranten wyslyk redeneren, en niet partydysch of eenzydig oordeelen

len moet van allerley zaken; want dit belet in der daat, om een gezond oordeel daar over te vellen. Behalven dat, moet men niet al te begeerig of nieuwsgierig wezen naar Staats-, Regerings- en andere Geheime Zaken, namelyk, om alles daar van op naukeurigste te willen weten: Te vergeefs zoude men die ook in de Couranten zoeken; vermits een Courant-Schryver ook wel weet, dat het aan niemand geoorlooft is om zig met diergelyke Geheime Staats-zaken te bemoejen, dan aan die geene die het Schip der Regering bestieren, waar toe veelerley Menschen van hoger en lager staat nodig zyn, even gelyk als op een groot Schip in Zee; veel minder is het gepermitteert, om besondere Staats-zaken en Geheimen te divulgeeren of te verspreiden, inzonderheid buiten lands. De Regering komt de Hoge Regenten en Overheden toe, en andere particuliere Ingezetenen behoren in gerustheid daar onder te schuilen, en, elk in zyn bedryf, in alle stilte hunne Bezigheden te verrigten, onder het goede Vertrouwen, dat hunne Overheden voor hun waken, hun beschermen, en alle Wereldze Gevaren en Ongemakken, zo veel 't doenlyk is, onder de Bystand van den Albestierder, afwenden zullen. Men moet derhalven in de Couranten, aangaande 't nieuws, niet anders zoeken en verwagten als zodanige Dingen of Gebeurtenissen die onverschillig zyn, of die elk een wel weten mag; en hier over is het dan ook geoorlooft in de Byeenkomsten te redeneren, yder naar zyne Bevating of Verstand, vermits de Wereld tog zolanig bestaat, dat de meefte Menschen gaarne vreemde zaken weten en daarover oordeelen willen. Dog hier by heb ik den onkundigen Redeneerder nog dit aan te recom-
men-

fnendeereh; dat hy zig wagten moet, om van zyn hoogfte en hoge Overheden niet anders als met Eerbied en omzigtigheid te fpreken en te redeneren, zelfs ook van alle buitenlandsche Overheden, Princen, en Koningen, fchoon ze ook onze Vyanden waren; want dit is een zaake die yder betaamt; niet alleen om dat men aan zyn meerder en in 't Bezonder aan zyn Overheden, natuurlyker wyze Eerbied en Hoogagting verfhuldigt is, maar ook om dat de H. Schriftuur zulks wel duidelyk gebiedt: Daarenboven zo heeft een zodanige Quaadspreker te zyner tyd zware straffe te vreezen.

Wanneer men de Couranten op zodanige wyze leeft en daar over redeneert, als tot hier toe gemeld is, zo kunnen ze niet anders als van nut zyn voor een weetgierigen Lezer; om dat hy daar door gewaar word 'er in de Wefeld gebeurt en omgaat, dat anders niet tot zyne kenniffe komen zoude. Van welke Gebeurteniffen hem veel niet alleen tot nuttige befpiegelingen of tot vermaak verftrekken, maar die ook dikwils aanleiding geven tot verbetering of andere fhikking van zyn Bedryf en Hantering: Inzonderheid zyn de Berigten uit de Zee, Zee- en andere Stedert dikwils van veel belang voor de Grote Koopliefden, Negotianten, Affuradeurs &c., zo wel in Vredens- als voornamelyk in Oorlogs-tyden, om den staat van hunnen Koophandel en andere dingen te weten, en dezelve daar na te reguleeren.

VII. Verdere Algemeene Nuttigbeden.

§. 10.

Edog de nuttigheid der Couranten (§. 3. No. 7.)

7.) bestaat niet alleen om daar uit het Nieuws, en de Berigten of de Gebeurtenissen uit vreemde Landen gewaar te worden, die hier of daar voorvallen, maar dezelve dienen ook om de Ingezetenen van een Land of Provincie, gelyk mede de buitenlandsche, te onderregten van deze of geene publyke Dingen, die veele soorten van Menschen kunnen betreffen, en die anderzints, zonder de Couranten, niet tot haar kennisse zouden komen, of niet zo gemakkelyk, zelfs aan veele geheel niet; als By voorbeeld **ADVERTISSEMENTEN** of **BERIGTEN** van *Verkoopingen, of Verhuuringen van Plaatzten, Huizen, Akkers, Hovingen, Tuinen, Koejen, Offen, Paarden, Schapen, Boeken, &c.* Pryzen van *Granen, Brood, Boter, Kaas, Vleisch, Spek*, en 100 andere dingen meer die de algemeene Maatschappy of 't Zamenleving der Menschen betreffen, en welke Berigten inzonderheid nuttig en en nodig zyn, voor Menschen die zig met de Kopenschap bemoejen, en daar door een eerlyke en geoorloofte winst zoeken, om haar en meer andere, die aan 't geen te verkopen of te verhuuren staat, gading maken willen, daar van en van de tyd wanneer, te onderregen, 't welk ook niet beter geschieden kan als door de Couranten, vermits dezelve overal door 't Land verspreid worden.

Wy hebben dus 't voormaanste aangaande 't leezen en 't gebruik der Couranten gemeld, en gaan nu over tot de Verklaringen der vreemde en onduitsche Woorden; waar van we nog aanmerken moeten, dat die verklaringe niet alleen dienen kunnen (aan de onkundige in dezen) tot 't leezen der Couranten, maar ook van meer andere Schriften en Boeken, aangezien zodanige in veele Schriften gebruikt worden.

V E R K L A R I N G

VAN DE VREEMDE EN MEER ANDERE
BASTERT-WOORDEN die in de COURAN-
TEN, als mede in andere SCHRIFTEN, ge-
vonden worden, volgens de Order van het
A. B. C.; en in haar waare Sin vertaalt.

A *Abandonneeren.* Verlaten. Begeven.
Abbe. Een Abt; gelyk 'er veel in Frankryk zyn.
Abbreueeren. Verkorten.
Abolceeren. Te niete doen. Affchaffen. By voor-
beeld oude Geschriften of Wetten, &c.
Abolitie. Te niete doening. Affchaffing.
Abominabel. Gruwelyk. Affchuwelyk.
Abondant. Overvloedig.
Abondantie. Overvloedigheid.
Abordeeren. Aan Land komen. Van Zee aan Land
komen.
Aboucheeren. Met elkander spreken.
Absent. Afwezend.
Absenteeren. Afwezend zyn, of gaan.
Absentie. Afwezentheid.
Absolut. Volstrekt. Volkomen.
Absolutie. Quytſchelding. Vryſpreking.
Absolueeren. Ontſlaan. Quytſchelden. Vryſpreken.
Abstineeren. Outhouden, zig onthouden. Aſtaren.
Abſtinentie. Onthouding.
Abſtrabeeren. Aftrekken.
Absurd. Ongerymt. Ongeschiikt.
Abuis. Dwaling. Doling. Misſlag. Misbruik.
Abuſeeren. Misbruiken. Misſlag hebben. Mislief-
den. Bedriegen.

B

Abu-

- Abusf.* Door Dwaling of Misverftand.
- Academie.* Hoge School. Univerfiteit.
- Adte.* Een vertekende en gezegele Brief of ander Gefchrift over Zaken van Belang.
- Actie.* Een Doening. Daad. Stuk werk. Bete- kent in de Couranten meeft een kleine Battail- le of Schermutzeling. *Item,* 't Regt of Preten- fie tot iers of aanspreking voor 't Regt.
- Acteur.* Die een Daad doet. Ook een Vertoner op 't Theater.
- Actrice.* Vertonerinne op 't Theater.
- Actuel.* Wezentlyk. In der daat.
- Accedeeren.* By treden. Toe overgaan.
- Acces.* Toegang. Vrye Toelating om te verfchynen.
- Accepteeren.* Aanneemen. Ontfangen. Te vreden zyn. Goedkeuren.
- Acceptabel.* Ontfangbaar.
- Accueil.* Vriendelyke of heufche ontfanging, of onthaal.
- Accident.* Geval. Toeval; inzonderheid van Gebeur- teniffen of Ziekrens.
- Acclamatie.* Verheuging. Toejuiching.
- Acclameeren.* Zig over iets verheugen. Toejuichen.
- Accommodeeren.* Schikken. Voegen. Vleyen.
- Accompagneeren.* Vergezelschappen.
- Accoord.* Overeenkomst. Verdrag. Vereeniging. Vergelyking van zaken.
- Accordeeren.* Overeenkomen. Zig met elkander vergelyken. Toefaan.
- Accumulatie.* Ophoping.
- Accumuleeren.* Ophopen.
- Accusatie.* Befchuldiging. Aanklaging.
- Accuseeren.* Befchuldigen. Aanklagen.
- Accys.* Impoft. Schatting, van losse Goederen.
- Acquiteeren.* Ontflaan. Ontheffen.

Adieu

- Adieu*. Vaar wel. *Adieu* zeggen. Vaar wel zeggen.
Adieu geven. De Vooi of goede Reis geven.
Adjutant. Bygevoegde. Betekent in 't Militaire meest een Officier die de Soldaten exerceert, en in order stelt, hebbende de Rang van Vaandrik of Lieuteniant.
Administratie. Waarneming voor een ander.
Administrator. Waarnemer voor een ander.
Administreeren. Een zake waarnemen voor een ander.
Admiraal. Zee-Voogt. Opper-Hoofd van een Zee-Vloot.
Admiraliteit. Heeren die de Zee-zaken bezorgen, aangaande de Oorlogs-schepen, &c.
Admirabel. Verwonderenswaardig. Wonderbaarlyk.
Admirereen. Zig over iets verwonderen.
Admodiateur. Huur-besteller. Besteder.
Admodiatio. Verhuuring. Besteding.
Admodieeren. Op Huur uitzetten; By voorbeeld een Huis, Plaats, &c. Besteden.
Adopteeren. Een vreemd Kind voor zyn eigen aanneemen. Of iemand voor Erfgenaam benoemen.
Adoreeren. Hooglyk vereeren, als een Godheid. Aanbidden.
Adresseeren. Aanwyzen. Te regte helpen. Wordende dit Woord inzonderheid veel gebruikt in cas van Opschrift op Brieven, Goederen, &c. Dus betekent
Adresse. Opschrift. Aanwyzing.
Adultereeren. Vervalschen. Bederven.
Avenue of *Aveni*. Aankomst of Toegang tot een Plaats, By voorbeeld tot een Huis, Stad, &c.
Adventure of *Avanture*. Avontuur. Toevallige zaake.
Advanturier of *Avanturier*. Waaghals; die 't niet schelen kan hoe 't uitvalt.

Adversaria. Tegenstrydige dingen. Betwistingen.
Adverteeren of *Averseeren.* Beregten. Te weten
 doen. Waarfchouwen.

Advertiffement. Beregt. Onderregt. Waarfchou-
 wing. Errinnerings-Cedul of Letter.

Advis. Meening. Raad. Dus betekent *Advis* vra-
 gert of geven, zo veel als Raad vragen of geven.

Advifeceren. Raad geven.

Advocaat. Een Voorfpreker, in Pleit-zaken.

Advoueren of *Avouëeren.* Goedkeuren. Bewilligen.
 Toestemmen. Bekennen.

Equivoc. Dubbelzinnig. Tweeduidig.

Afabel. Gefprakig. Vriendelyk.

Affaire. Verrigting. Bezigheid. Handelzake.

Affecteert. Gemaakt. Nageaapt. Nagebootft.

Affectie. Lust. Begeerte. Genegenheit. Liefde.

Affectionneert. Genegen. Toegenegen.

Affcheeren of *Affigeeren.* Aanplakken. Ergens vast
 maken.

Affirmatie. Bejaging. Bekragtiging.

Affirmeeren. Bejagen. Bekragtigen.

Affreux. Gruwelyk. Affchuwelyk. Ruw. Grof.
 Schrikkelyk.

Affront. Hoon. Schimp. Smaad. Spyt.

Affronteeren. Honen. Beschimpen. Verfmaden.
 Smaad of Spyt aan doen.

Affuit Het Houtwerk waar op de Canons en Mor-
 tieren leggen.

Agceren. Doen. Uitwerken. Volbrengen.

Agent. Een Waarnemer der zaken van zyn Mee-
 fter. Een Commis.

Agitatie. Beweging. Onrustig making.

Agiteeren. Roeren. Heen en weer bewegen.

Agnaten. Verwaande, of Bloed-vrienden van Va-
 ders kant.

Agrea.

- Agreabel.* Aangenaam. Verguklyk.
Aggreeren. Een zake voor goed aanteeem.
Aggresseur. De eerste Aanvaller of Beginnaar.
Aide. Een Hulp. Bystand.
Aide de Camp. Is by zommige Troupen een groot Opper-Officier; dus genoemd.
Alarm. Een Gerugt. Geraas. Larm. Storm.
Alarmeren. In Beweging of Onrust brengen.
Alcoran. Het Wetboek der Turken.
Alienatie. Ontvreemding.
Alieneeren. Ontvreemden. Vervreemden. Aantant brengen.
Alimentatie. Spyziging. Onderhouding met Spys en Drank, &c.
Alimenteeren. Erneeren. Spyzigen; met Spys en Drank onderhouden.
Allegueeren. Bybringen. Aanhalen; inzonderheid uit Schriften en anders.
Alpen. De Alp-gebergrens. Of andere heel hoge Bergen.
Alteratie. Schrik. Ontsteltnis. *Item;* Verandering.
Alterceeren. Verschrikken. Ontstellen. *Item;* Bederven. Veranderen.
Alterneeren. Omwisselen een om 't ander, of by beurten.
Alteffe. Hoogheid. Doorlugtigheid.
Alliance. Verbond. Overeenkomst.
Allieerde. Verbondene. Vereenigde.
Ambassade. Gesandtschap.
Ambassadeur. Een Gesandt. Afgesandt. Boodschapper, te weten van een groot Heer.
Ambitie. Eergierigheid. Eerzugt.
Ambitieux. Eergierig. Eerzugtig.
Amende. Boete. Breuken. Opgelegde Straf.
Amiabel. Vriendlyk. Lieflyk.

- Amitié.* Vriendschap.
- Amunitie.* Oorloogs-Gereedschap, inzonderheid Kruid en Lood, &c.
- Amoureux.* Minnelyk. Lieflyk. Verliefd.
- Ampel.* Wyd uitgebreid.
- Amplieeren.* Uitbreiden. Vergroten. Vermeerderen.
- Amuseeren.* Zig met iets ophouden tot tyd verkorting.
- Amusement.* Tyd verdryf.
- Annales.* Jaarboeken. Chronyken.
- Annihileeren.* Te niete maken. Bederven. Vernietigen of Vernielen.
- Annullieeren.* Te niete doen. Uitdoen. Affchaffen.
- Anticipatie.* Voorkoming in een zaake. By Voorraad.
- Anticipceeren.* Voorkomen.
- Antiq.* Ouds. Ouderwets.
- Antiquiteit.* Een Oudheid. Overblyfzel van Ouds.
- Apart.* Afzonderlyk.
- Apartement.* Bezonder Vertrek van een groot Heer of Mevrouw.
- Apocryph.* Verborgen. Twyffelagtig.
- Apologie.* Verantwoording. Bescherm-schrift.
- Apropos.* Wel te passe; of, dewyl het de Reden zo met zig brengt
- Appaifceeren.* Stillen. Te vrede stellen.
- Appanage.* Goederen, of Jaarlyks Geld tot een Uitzetting van Princen, &c.
- Apparent.* Waarfchynlyk.
- Apparentie.* Waarfchynlykheid.
- Appél.* Beroeping voor een hoger Gerechts-bank. Beteikent in 't Militaire ook een zeker Tromslag, tot Roeping of Vergadering der Soldaten.
- Appelleeren.* Een Pleydoi voor een hoger Gerechts-bank brengen.

Appetyt. Eten-Luft. Smaak. Honger.
Applaudeeren. Goedkeuren met verheugenis, of ook
wel met Handklapping.
Applicatie. Toepassing. Uitlegging op iets.
Appliceeren. Aanleggen. Aanwenden. Toepassen.
Appointement. Vergelyking. Accoord. Overeen-
koming. Toestaning.
Appointeeren. Vergelyken. Accordeeren. Toestaan.
Apprebendeeren. Aantasten. Vatten. Grypen.
Apprehensie. Aantasting. Vatting. Gevangen-nees-
ming, &c.
Approbatie. Goedkeuring. Toestemming.
Approbeeren. Toestemmen. Goedkeuren.
Approches. Loopgraven, die voor een belegerde
Stad gemaakt worden, om dezelve bedekt te
naderen.
Approcheeren. Naderen. Approches maken.
Appropriereen. Toestellen. Gereedmaken.
Appuy. Steun. Ondersteuning.
Appuyeeren. Ondersteunen. Onderfchragen.
Arbiter. Scheidsman.
Arbitragie. Scheiding, door Scheidslieden van een
Verschil. *Sicm* Wilkeurige straffe.
Arbitraal. Wilkeurig, door een Regter of Scheids-
man.
Archier. Een Wagt. Lyf- of Nagt-Wagt.
Architeet. Bouwmeester.
Arguatie. Berisping. Beschuldiging. Vitting.
Argueeren. Berispen. Beschuldigen. Vitten over
een zake. *Item.* Bewyzen. Betonen.
Argument. Bewys. Grond van de zake.
Aristocratie. Een Regeering, die van de Oudste
en Deugtzaamste Ingezetenen bestuurt word;
gelyk te Venetien, en elders.
Armée. Kriegs-Heir.

- Armeeren.** Wapenen. Toerusten, tot den Oorlog te Lande of ter Zee.
- Arquebuse.** Schiet-bus.
- Arquebuseeren.** Dood schieten.
- Arrest.** Gevangen-zetting der Militairen. *Item*, Besluit of Vaststelling van een Zaak.
- Arresteeren, of Arreteeren.** In Arrest nemen. In Gevangenschap zetten. Betekent anders ook Besluiten of Vaststellen..
- Arriero-Garde.** De Agter-troup van een Leger.
- Arriveeren.** Aankomen.
- Arrivement.** Aankoming.
- Articul.** Lid. Deel.
- Artilleris.** Grof Geschut, of Canon en Mortiers &c.
- Arsenaal.** Een Tuig- of Artillerie-huis.
- Affaut.** Aanloping. Stormloping.
- Assembld.** Vergadering. Byeenkomst.
- Assessor.** Byfitter.
- Affeuratie.** In verzekering neming. Agterhaling.
- Affeurereen.** In verzekering nemen. Agterhalen. Aanhalen.
- Affeurateur.** Verzekeraar; Die Geld stelt op verzekering: Inzonderheid is dit Woord en Daad gebruikelijk met de Zee-schepen, gelyk men te Amsterdam en in meer andere Zee-steeden wel weet, en tot welkers Gerief aldaar ook zelfs Affeurs-Kamers zyn, ten besten.
- Affeurantie.** Verzekering.
- Affeurceren.** Verzekeren.
- Affignatie.** Aanwyzing, tot betaling van een Rekening. Of ook tot andere Dingen. Een Bewys.
- Affignereen.** Aanwyzen tot betaling. &c.
- Affistent.** Een Bystaander. Helper.
- Affistentie.** Bystand. Helping.
- Affocieeren.** Zig by elkander voegen. Maatschappy maken.

- Affocierde.* By elkander gevogde in een Maatschappij, By voorbeeld in een Koopmanschap.
Affortarie. Assortement. Sorteering. Uit malkander schifting.
Afforteeeren, Sorteeren. Uit malkander schiften.
Astrologie. Sterre-wykkunde.
Astrologus. Sterre-wykkundige.
Astronomie. Sterre-kunde.
Astronomus. Sterre-kundige.
Attaque. Aangryp. Aanvalling. Aantasting; inzonderheid in cas van Oorlogs-zaken.
Attaqueeren. Aangrypen. Aanvallen. Aantasten.
Attentaat. Een Quaaddoender. Quade Ondernemer.
Attentie. Opmerking. Opletting.
Attentief. Opmerkzaam. Oplettend.
Attestatie. Getuignis. Betuiging.
Attesteeren. Getuigen. Betuigen.
Attirail. Trein. Gevolg. Nasleep.
Attrajant. Naar zig trekkend. Aantrekkelijk.
Attrajeeren. Naar zig trekken. Aantrekken.
Attrapeeren. Betrappen.
Attribueeren. Toeschryven. Toerekenen.
Attributie. Toeschryving. Toerekening.
Avance. Vooruitdoening. By voorbeeld, *in avance betalen*; Geld voor uit geven.
Avanceeren. Vorderen. Vooruitrukken, of gaan.
Toeneemen.
Avancement. Vordering. Bevordering. Voortgang.
Avantage. Voordeel.
Avantageus. Voordeelig.
Avantgarde. De Voor-Troop, van een Leger &c.
Avanture. Avontuur. Toeval. Gevallige zaak.
Avanturen. Wagen. Onderzoeken.
Avonturier. Een Avonturier. Waaghals, die het niet scheelen kan hoe 't uitvalt.

- Auktie.* Verkoop aan de meestbiedende.
Auctioneeren. Aan de meestbiedende verkopen.
Authentic. Gehoor.
Auditeur. Is in Militaire Regts-zaken een zeeker aken.
 Mede-Regter, die in 't bezonder de Zaken aan- der de
 hoort en opteikent. meer,
Avance, ziet *Advance.*
Averse. Een Afkeer. Tegenzin. log dat
Augmentatie. Vermeerdering. kent 't
Augmenteeren. Vermeerderen. of de
Avis, ziet *Advis.*
Avouereen, ziet *Advouereen.*
Authentyk. Opregt. Met waarheid. Met getuig-
 nis. Geloofwaardig.
Authentificeeren. Geloofwaardig maken.
Authoriteit. Aanzien. Magt. Vermogen. e een
Authoriseeren. Magt of Vermogen geven. Vol- geeft.
 magtigen. unsti-
Auxiliair, Hulp toebrengeude. len.

- B**
Bagage. Reis-tuig; bevattende al 't geen dat men
 met op de Reize neemt. neest
Bagatelles. Geringe zaken. Lompercy. arsch
Bajonet. Is een kort Steek-geweer, dat de Solda- Dorp
 ten by 't gebruik boven op de Snaphaan kun-
 nen vast maken, om daar mede op de Vyand
 in te dringen. teert
Baillif. Baljuw. Droft. Amptman. Grietman &c.
 Wordende eigentlyk daar door verstaan een
 Heer die de Bestiering van een Streek Lands ren.
 waarneemt, in plaats van de Opper-Regenten:
 En ze worden in verschillige Landen verschil-
 lig geintituleert.
Bagillage. Droft-Ampt, of Grieteny. Bal-
 tier-
 teid

- Bal.* Betekent een Byeenkomst, waar gedanst word.
Balante. Weegschaal: Ook Evenwigt.
Balanteeren. In Evenwigt houden. *Item,* In twyfel staan wat men doen zal. Wankelen. Onzeker wezen in zyn meening. Overleggen.
Bannissement. Verdryving uit een Land, tot straffe door de hoge Overigheid.
Banquet. Banket. Gastmaal. *Item,* Namiddagsont-haling. *Item,* Snobbery.
Banquettoeren. Struilen. Veel Gastmalen houden.
Brassen.
Banquier. Wisselaar, die Geld wisselt, of uitzet.
Banquerot. Schuldig blyving, of failliering in de Betaling; inzonderheid als iemand daarom heimelyk weg gaat.
Banquerotieren. Bankerot maken; om Schuld heimelyk weg gaan.
Banquerotier. Een Banquerot-maker.
Baron. Vry-Heer. Baander-Heer. Een Graad hoger zynde als Edelman.
Baronie. Vry-Heerlykheid.
Barbaar. Een wreed Mensch.
Barbarisch. Wreed, gelyk de wilde of niet wel geciviliseerde Menschen handelen.
Barricade. Een verstopping der Straten of Wegen, met Palen, &c.
Barricadeeren. De Straten of Wegen verstoppen of affchanzen.
Berriere. Slag-boom of Draai-boom voor een Stad of elders: Betekent eigentlyk in de Couranten de naaste Plaats aan een Stad, of Poort die met Palisaden, &c. afgesloten is.
Basse-cour. Een Voor-Hof of Plaats voor een aanzienlyk Heeren-huis.
Basin. Een Water-Kont. *Item,* Een Bekken.
Baslard. On-egt. Onwettig. *Basli-*

- Bastion.* Een Bolwerk.
Bastionneeren. Verbolwerken. Bolwerken maken.
Bastonnades. Stok-slagen. Dit geschied onder de
 Hollandfche Troupen hedendaags niet meer,
 of zelden, gelyk wel voor dezen.
Bataille. Veld-flag. Veld-fryd.
Battaillon Een zeker getal Krygs-Volk, edog dat
 by alle Natien niet gelyk is: Men rekent 't
 veeltyds op 4 à 500 Man.
Batterie. Battery; waarop 't Grof Geschut, of de
 Canons en Mortiers geplaatst worden.
Bende. Een trouw of hoop Volks.
Benedictie. Zegening. Welvaren-wensching.
Beneficie. Weldaad. Weldadige Gifte, die een
 groot Heer aan iemand voor zyn Leven geeft.
Beneficieeren. Met een Weldaad of Gifte begunstigen.
Besuijzueeren. Arbeiden. Bezig zyn.
Beurs of Bourse. Vergaderplaats der Kooplieden.
Bibliotheek. Boekery. Boekkamer.
Billet. Een klein Briefje.
Billeteeren. Briefjes geven; wordende dit meest
 van de Soldaten gebruikt, als ze op de March
 Briefjes krygen, waar ze in een Stad of Dorp
 zullen gaan logeeren.
Billon. Allerley ongangbaar Geld, dat geordineert
 word in de Munte te brengen.
Blame. Schimp. Smaad. Quade naam.
Blameeren. Beschimpen. Besmaden. Lasteren.
 Veragten. Quade Naam maken.
Blazon. 't Wapen van een groot Heer.
Blesseeren. Wonden.
Blesseert. Gewond.
Blesfure. Wonde.
Bloqueeren. Insluiten. Opfluiten; word inzonderheid

- heid gebruikt om een Stad in te sluiten, dat er niemand uit of in komen kan.
- Bloquade.** Insluiting van een Stad of Vesting.
- Bocal.** Een groote en fraaye glazen Wyn-Romer, of ander fraaye Beeker.
- Bocareeren.** Vleesch of Haring &c. drogen of roken.
- Bombe.** Is een holle yzere met Kruit gevulde Kogel, die uit een Mortier gefchoten word en op laaft in stukken springt.
- Bombardeeren.** Met Bomben beschieten.
- Bombardemens.** Een beschieting met Bomben.
- Boba of Bobay maken.** Een groot Leven of Gedruis met Woorden maken. Opfnoerken.
- Borduur.** Zynes Gelyks. Of Welgevoeglyk.
- Borduuren.** Met Zyden, Gouden- of Zilverdraden naajen of stikken.
- Borne.** Einde. Grense. Grens-paal.
- Borneeren.** Iets bepalen tot zeker Eindé of Plaats, of ook Oogmerk.
- Bouffon.** Hof-Nar.
- Bouquet.** Een Ruiker van Bloemen.
- Bouteille.** Een Vleesch, of Wyn-Vleesch.
- Boutique.** Een Kraam. Winkel.
- Brafélet.** Een kostelyk Armband, gelyk de grote Mevrouwen dragen.
- Bravade.** Trotsseering. Snorking. Stoutheid.
- Braveeren.** Jemand trotsseeren. Opfnoerken.
- Bravoure.** Onverschrokkenheid. Dapperheid.
- Breche.** Gat in de Muur of Wal, dat doot t Cannon van de Belegeraars gemaakt word om in de Vesting te komen.
- Brevet.** Een Briefje van Verzekering, maar word meest gebruikt onder de Roomsche Geestelyken.

Bricol. (*Per*). By besonder Toeval in 't spreekn met malkander. Door Woorden-wisseling.

Brigade. Een Hoop Krygs-Volk, bevattende niet altyd evenveel, maar men rekentze veeltyds op meer als 1000 Man.

Brigadier. Is een Opper-Officier die een Brigade commandeert, zynde een Trap hoger als O-verste, en een minder als Generaal-Lieutenant.

Brigantyn. Betekent eigentlyk een Roof-schip; dog word ook wel een ander ligt Zee-schip dus genoemd, dat namelyk wel gewapend is.

Brillant. Glansend. Uitblinkend: Dus word gezegt, die Klederen, of die daat, was zeer *Brillant*.

Brouilleeren. Verwarring maken. In de warre maken. Oneenigheid stigten. Questie maken.

Brouillon. Een Verwarring- of Questie-maker.

Bruneeren. Polysen. Glad maken, inzonderheid van Goud sprekende. *Item*, Donker of bruin maken. Verdonkeren.

Brunette. Hier door drukt men doorgaans een Juffer of Meisje uit die zwarte of bruine Oogen en Pik-zwart Hair heeft, en die Gezond is.

Brutal. Onverstandig. Grof. Beestagtig.

Brutaliseeren. Jemand grof of beestagtig bejegenen of behandelen.

Buffer. Een Plaats daar men Porcelein of Glazen &c. in de hoogte opzet.

Bulle. Opene vertekende Brief; wordende inzonderheid gebruikt van Brieven door de Paus gegeven, of ook door Academien, &c.

Bussole. Zee-Compas.

But. Doelwit. Eind oogmerk.

- C** *Abale.* Geheime t'zamenspanning of aanhang van deze of gene Menschen onder elkander.
- Cabane.* Een Gemeen Boerenhuis, Gemeene Herberg.
- Cabinet.* Kleine bijzondere Kamer van een Groot Heer. Ook een staande fraaye Kas.
- Cachet.* Geheim. *Item,* Een Zegel om Brieven toe te zegelen.
- Cachetteeren.* Geheim houden. *Item,* Brieven toe zegelen.
- Cadaver.* Een Lyk. Dood Lighaam. Aas.
- Cadet.* Is een jong Perzoon van goede Familie, die voor gemeen Soldaat dient op Avancement.
- Caduc.* Bouvallig. Verganglyk; dat aan 't vergaan of vallen toe is.
- Calarge.* Aanklaging. Beschuldiging.
- Calangeeren.* Aanklagen, Beschuldigen.
- Calant,* ziet *Cbalant.*
- Calculatie.* Uitrekening. Rekening.
- Calculeeren.* Uitrekenen. Uityfferen.
- Calfateren.* Een Schip stoppen en herstellen.
- Caliber.* Maat of Dikte der Canon-Kogels.
- Calmte.* Stilte. Gerustheid; word inzonderheid van de Zee gezegt, als ze stil is.
- Calomie.* Valfche Betigtiging. Lastering. Smaad.
- Calomnieeren.* Lasteren. Veel Smaad-Redenen van iemand zeggen, zonder waarheid.
- Calomnieux.* Vol Smaad of Laster-Reden.
- Camp.* Een Veld. Legerplaats, daar een Heirleger campeert, dat is, zyn Rust-plaats in 't open Veld houdt.
- Campement.* Betekent 't zelfde.
- Campagne.* Veldtogt.
- Campeeren.* Gelegert zyn. Leger opslaan, namelijk in 't open Veld, *Camp.*

Campioen. Een Kamp-vegter. Een goede Stryder of Vegter in den Oorlog. *Item*, In Minnezaken.

Canaal. Water-loop.

Canaille. Het gemeenste slegte Volk. Jan-hagel.

Canon. Kartou. Stuk. Grof of groot Geschut.

Canonneeren. Met Stukken schieten.

Canonnier. Een Man die de Stukken behandelt en affchiet.

Canonnade. Affschieting met Stukken of Canons.

Canonicus. Een Canonyk of Dom-Heer.

Canonyk. Wetlyk. Regelmatig.

Canonsfeeren. Onder 't Getal der Heiligen verklaren, gelyk de Paus doet met deze en gene Verstorvene.

Canton. Een Landstreek. Provincie.

Cantonneeren. Betekent als een Heirleger of ander grote Troup Volks zig in een Landstreek ophoud, en zulks meest in de Huizen der Steden en Dorpen, &c.

Capabel. Vermogend of bekwaam tot iets.

Capaciteit. Vermogendheid. Bekwaamheid.

Capitain. Kaptein. Hoofman. Onder de Cavallery noemt men Hem gewoonlyk *Ritmeeſter*; zynde een Officier die 50 à 100 Krygs-Mannen onder zyn orders en bestiering heeft.

Capitain-Licutenant. Is naast de Capitain in Rang.

Capitaal. Hoof-Som.

Capitel. Geestelyk Stigt of Collegie.

Capittel. Hoofdstuk. Hoofddeel.

Capitulatie. Verdrags-Articuls.

Capituleeren. Verdrags-Articuls maken.

Caprice. Eigenzin. Koppigheid.

Capricieux. Eigenzinnig. Koppig.

Capriole. Lugtsprong; inzonderheid in't dansen.

- Caracter.* 't Aanzien van een Perzoon, volgens zyn verkregen Functie of Bediening.
- Caraque.* Een zeker groot Schip, gelyk men in Spanjen en Portugal bouwt.
- Careffe.* Vriendelykheid. Vriendfchap-Betoning, Streeling.
- Careffeeren.* Vriendlyk behandelen. Streelen.
- Cargaison.* Scheeps-lading.
- Carnage.* Blbed-bad, grote Bloed-vergieting in een Battaille of anders.
- Carneval.* Vast-nagt. Vasten-avond: Betekent eigentlyk de Vermaken die voor Vasten-avond hier of daar, inzonderheid te Venetien, gehouden worden.
- Carriere.* Ren-baan, Loop-baan.
- Cartel.* Opefchings-verdrag, wegens gedeferteerde Soldaten, &c.
- Cas.* Geval. *In cas.* In geval.
- Casaque.* Een Ruiters-Rok. Wapen-Rok.
- Casaquin.* Een lang Mans- of Vrouwen-Jakje.
- Casematte.* Verwelfzel in de Hoeken van een Bastion.
- Casernes.* Bezondere Woonhuizen in een Stad, daar de Soldaten gehuisveft worden.
- Casquet.* Een Helm.
- Cassatie.* Afdanking. Affchaffing.
- Casseeren.* Afdanken. Affchaffen.
- Casse.* Wissel- of Geld-casse. Dus zegt men, By voorbeeld, *Niet wel per casse zyn.* Dat is, voor die tyd niet veel Geld in de Casse hebben.
- Cassier.* Een Perzoon die de Geld-kas heeft of beffiert.
- Casueel.* Gevallig. Toevallig.
- Casteel.* Betekent een kleine Vesting of vast Slot.
Item, 't Agterdeel van een Oorlog-schip.

- Cathedraal-Kerk.* Dom-Kerk. Hoofd-Kerk.
Catbgorifch Antwoord, Rondhorftig Antwoord, hoe men het meent.
Cavalier. Heer aan een Hof. *Item,* een Ruiter.
Item, een Kat, zynde een heel hoog verheven Wal in een Vefting.
Cavallerie. Ruitey. Krygs-Volk te Paard dienende.
Cavalcade. Ryding te Paarde van vele Aanzienlyke Lieden te gelyk in Statie.
Caufeeren. Veroorzaken.
Cautie of Caution. Borgtogt. Verzekering.
Cautioneeren. Borgtogt ftellen.
Cedeeren, Wyken. *Item,* Aftreden. Overgeven.
Cedul of Chedul. Briefje. Handschrift.
Celebreeren. Vieren.
Celibat. Buiten de egte Staat levend.
Cenfuur. Opzigt en Bestraffing over de Zeden.
Centrum. Het Middelpunt. 't Midden.
Cepier. Gevangen-bewaarder.
Certificatie. Verzekering. Verzekerings-brief.
Certificceeren. Bewaarheden, Verzekeren.
Ceremonien. Plegrigheeden, of zekere gewoonlyke gebruiken in de omgang der Menfchen.
Ceffeeren. Ophouden. Een eind neemen.
Ceffie. Ophouding. *Item,* Aftand. Overgeving.
Chagrin. Sorg. Verdriet. Moejelykheid.
Chagrinceren. Moejelyk wezen. Verdriet by zig zelfs hebben.
Charogue of Carogne. Een Aas. *Item,* Een gemeen ondeugend Vrou-menfch, by gelykenis.
Chalant of Galant. Een Kunde, die gemeeniglyk altyd zyn nodige Waren van een zelfde Koopman koopt.
Chalandife of Calandife. Kunde. Aftrek.
Chaloupe, ziet *Sloep.*

Cham-

- Chambellan.* Kamerheer aan een Hof.
Changeeren. Veranderen. Omwisselen. Verwisselen.
Changeement. Verandering. Verwisseling.
Chapiter. Capittel. *Op 't Chapitter komen.* Op 't Stuk of op de Zake komen.
Charge. Een Last. Hoge Bediening. Ampt; inzonderheid in 't Militaire.
Chargeeren. Bezwaren. Belasten. *Item,* op de Vyand los gaan., of ook op dezelve schieten.
Charmant. Als betoverend van Fraayigheid.
Charmeeren. Gelyk als betoveren.
Chassis. Venster-Raam.
Chef. Het Opperhoofd van een Leger, of ander Vergadering, &c.
En Chef. Als Opperhoofd commandeeren.
Chef d'Ouvre. Een Meesterstuk.
Chevalier. Een Ridder. Cavalier.
Chicanes. Woorden-twist. Woorden-verdrajingen.
Choc. Een Aanstoot. Stuit. Aanloop, by voorbeeld der Soldaten.
Chocqueeren. Aanstoten. Aanvallen.
Choiseeren. Verkiezen.
Chronyk. Kronyk. Historie of Jaar-boek.
Circa. Omtrent. Ongeteet.
Circumstantie. Omstandigheid.
Citatie. Daging, namelyk om voor den Regter, of ook elders anders, te verschynen.
Citeren. Dagen, om te verschynen. *Item,* Een plaats uit een Auteur aanhalen.
Citadelle. Is een kleine Vesting of Casteel in of dicht by een Stad.
Civil. Burgerlyk. Ook Beschaaft. Beleeft.
Civiliseeren. Beschaaft maken.
Classe. Order. Lid.
Clausul. Een Articul, die in een Geschrift met in-gevoegt word. C 2 Cle-

- Clemence.* - Sagtmoedigheid. Goedheid.
Clerc. Een Schryver.
Clerisey. Geestelykheid. Geestelyke.
Climat. Lugstreek. Gewest.
Coadjutor. Medehelper. Bygevoegde.
Coffre. Coffe. Kist.
Collatie. Namiddags Gastmaal of Onthaal.
Collationeeren. Tegen malkander vergelyken, in-
 zonderheid Copyen tegen 't Originaal.
Collee. Geld-vergadering, inzonderheid voor de
 Armen.
Collegie. Vergadering. Gezelschap.
Colligereen. Vergaderen.
Colonn. Een Pylaar; dog betekent in 't Militaire als
 een Leger agter malkander een weg langs mar-
 scheert, en dit geschied dikwils in verscheiden
 Colommen, door verscheiden Weegen.
Collonel. Overste; is een Hooft-Officier van een
 Regiment Krygs-Volk, 't zy te Voet of te
 Paarde.
Collonel (Lieutenant-). Is een Hooft-Officier die in
 de Absentie van de Collonel of Overste com-
 mandeert.
Colonie. Nieuwe Woonplaats van Volk in een
 vreemd Land.
Combinatie. Vereeniging. t'Zamenvoeging.
Combinereen. Vereenigen. t'Zamenvoegen.
Combat. Gevegt. Veldslag. Treffen.
Combatteeren. Vegten. Stryden.
Combattanten. Krygs-Volk dat tot den Stryd toe-
 gerust is.
Combuis. Is de Voorraads-Kamer op een groot Zee-
 Schip.
Comedie. Bly-speel. Bly Toneel-speel.
Comitaat. De Staten van een Landschap.

- Commandant.* Is een voornaam Officier die in een Vesting of op een Oorlogschip het Krygs-Volk gebiet. Of ook een ander Bevelhebber.
- Commandeeren.* Gebieden. Beveelen.
- Commandeur.* Komt genoegzaam over een met *Commandant*.
- Commercie.* Koopmanschap. Handeling.
- Commercieeren.* Koopmanschap of Handel drijven.
- Commis, of Commissaris.* Die met een zake belast is, om uit te voeren.
- Commissie.* Last, Belasting. Bevel.
- Commissie.* Een Commissie van Regeerders tot onderzoek van een zake. Gelastigde.
- Committeerde.* Gelastigde.
- Commode.* Gemakkelyk. Gevoeglyk.
- Commoditeit.* Gemakkelykheid. Gevoeglykheid.
- Communicatie.* Gemeenschap. Mededeeling. Medeweeten.
- Communicceeren.* Mededeelen. Deelagtig maken. Openbaren.
- Communiteit.* Een Gemeente. Genootschap.
- Compagnie.* Gezelschap. *Item,* Een Compagnie Krygs-Volk, die onder 't Gebied van een Hoofman of Ritmeester staan.
- Comparatie.* Vergelyking met een andere Zaak.
- Compareeren.* Vergelyken. *Item,* Verschynen.
- Comparitie.* Verschyning. Byeenkomst.
- Compassie.* Medelyden.
- Compatibel.* Verdraaglyk. Toelatelyk.
- Compensatie.* Vergelding. Beloning.
- Compenseeren.* Vergelden. *ziet Recompenseeren.*
- Competeeren.* Toekomen. Iemand aan gaan.
- Competens.* Toekomend. Aangaand.
- Competensie.* Een Pretensie tot 't zelve Regt als een ander.

- Competitor.* Mededinger. Medeverzoeker.
Complice. Medefadiger. Medeschuldige.
Complet. Volkomen. Volkallig.
Complaisance. Vol of Volkallig maken.
Complot. Vereenigde Hoop of Troup; Verstand
te samen houdende.
Composueren. 'tZamen zetten of stellen.
Compositie. 'tZamenstelling.
Comproester. Zig gedragen in een Zaak; kan zyn
Wel of Quaad.
Compromis. Wederzydsche toestemming aan een
Scheidzman.
Concert. Een Bevatting. Begrip.
Concurreren. Betreifen. Aangaan.
Concilium. Algemene Kerkelyke Vergadering van
de voornaamste Geestelyken.
Conclave. Een besloten Kamer: Dog betekent
hoofdzakelyk de opgeslotenheid der Cardinalen
te Rome, terwyl ze bezig zyn een nieuwen
Paus te verkiezen.
Concluderen. Besluiten.
Conclusie. Besluit. Gevolg uit een zaake.
Concubine. Een By-Wyf.
Conditie. Aart. Natuur. Geschapentheid. Ook
Beding; By voorbeeld *met conditie*, dat is, met
Beding.
Conditioneeren. Bespreken. Affspreken. Bepalen.
Condolereen. Medelyden betuigen. Rouw beklagen.
Conduite. Gedrag. Behandeling.
Confederatie. Verbond.
Confereeren. Onderlings met elkander spreken.
Conferentie. Onderlings Gesprek.
Confessie. Bekentenis. Belydenis.
Confiance. Het Vertrouwen.
Conficeeren. Vertrouwen.

- Confirmatie.* Bevestiging. Bekragtiging.
Confirmeeron. Bevestigen. Bekragtigen.
Confiscatie. Quitstelling. Beurt-verklaring en Intrekking der Goederen van iemand; namelyk door den Regter.
Confisqueeren. De Goederen van iemand Quyttschelden of Beurtverklaren en intrekken; wordende deze Woorden inzonderheid gebruikt van verbodene of door Malversatie verlorene Goederen, waar van den Regter dan disponeert.
Confondeeren. Verwarren.
Conform. Gelykformig. Gelykmatig. Overeenstemmend.
Confrairie. Broederschap.
Confronteeren. Vergelyken tegen malkander.
Confus. Verwart. *Item,* Verslagen.
Confusie. Verwaring. *Item,* Verslagentheid.
Congedieeren. De Afscheid geven.
Congregatie. Verzameling. Vergadering.
Conjecture. Vermoeding. Waarneming.
Connoissement. Een Brief van Bewys.
Conquest. Verovering. Inneeming. Overwinning; namelyk van Landen en Steden.
Conquesteeren. Conquesten maken.
Consecreeren. Toe-eigenen. Toewyden.
Conscientia. Geweten. Scrupel.
Conscientieus. Vroom. Een goed Geweten hebbend en houdend.
Conseil. Raad. Berading. Raads-Vergadering.
Consent. Toestemming. Bewilliging.
Consenteeren. Toestemmen. Bewilligen.
Consequentie. Gevolg, uit een Zake of Doening.
Conservatie. Bewaring. Behoudenis. Bescherming.
Conserveeren. Bewaren. Behouden. Beschermen.
Considerabel. Bedenkelyk. Aanmerkelyk.

- Consideratie.* Overdenking. Overweging. Aanmerking.
- Considereren.* Overdenken. Overwegen. In Aanmerking neemen.
- Consisteeeren.* Bestaan.
- Consistentie.* Bestaanlykheid.
- Consistorium.* Geestelyke Raad. Vergadering der Kerken-Raden.
- Consignatie.* In Bewaring geving.
- Consigneeren.* In Bewaring geven; of ter handen stellen.
- Consolatie.* Troosting. Troost.
- Consolareen.* Troosten.
- Consort.* Met-gezel. Makker. Medemaat.
- Conspiratio.* Tezamenfweering.
- Constabel.* Is een Man die met 't Grof Geschut, als, Canons en Mortiers, omgaat en dezelve affchiet.
- Constant.* Standvast. Bestendig.
- Constitutie.* Wet. Gebod. Vaste Instelling.
- Constringeeren.* Bedwingen. Beteugelen.
- Construeeren.* Toestellen. Bouwen.
- Constructie.* Toestelling.
- Consul.* Een Burgermeester: Edog beteikent heden- daags meest een Man die in ver afgelegene vreemde Plaatzen, de Regts- en andere Zaken der Kooplieden, &c. van een Land of Natie waarneemt.
- Consuleeren.* Jemand om Raad vragen. Zig met iemand beraden.
- Consumereen.* Verteeren.
- Consumptie.* Verteering.
- Contenancia.* Houding. Wyze. Gedaante.
- Content.* Vergenoegt. Te vreden.
- Contenteeren.* Vergenoegen. Te vreden stellen.

- Contingent.* Aandeel.
Continuatie. Voortduuring. Voortvaring.
Continueel. Onophoudelyk. Geduurig.
Continueeren. Voortduuren. Voortvaren.
Contoir of Cantoor. Een Rekenings-Kamer.
Contract. Vergelyk. Verdrag. Affpraak.
Contradicceeren. Tegenspreken.
Contradictie. Tegenspreking. Tegenstrydigheid.
Contrario. Tegendeel. Verkeert. Afferregts.
Contrarieeren. Tegenstreven. Tegenstrydig in de
eene of andere zaak zyn.
Contre-Batterie. Tegen-Battery, ziet Battery.
Contrevenieeren. Tegen een Gebod handelen.
Contraventie. Een Doening of Handeling tegens
een Gebod.
Contrefait. Afbeelding naar 't Leven.
Contrefort. Pylaar tegen een Muur, om ze regt
en sterk te houden.
Contremandeeren. Weer affleggen, of affchryven.
Anders bevelen.
Contre-Rolle. Tegen-Register
Contre-Rolleur. Controleur. Tegen-schryver. Te-
gen Registerhouder.
Contribueeren. Mededeelen. Geven van 't geen
men heeft. Opbrengen. Toebrengen.
Contributie. Gifte. Schatting. Lasten.
Controverse. Twist. Verschilftuk. Geschil.
Consusie. Quetsing.
Conventie. Overeenkomst.
Convenabel. Gevoeglyk. Overeenkomend.
Convenieeren. Overeenkomen. Welvoegen.
Conversatie. Gemeenschap. Omgang.
Converseeren. Met iemand omgaan, of gemeenschap
houden.
Convoy. Geleide. Tot Bewaring.

- Convozeeren.* Geleiden.
Copie. Een Affchrift. Namaakzel.
Copieeren. Affchryven. Namaken.
Copiift. Een Affchryver. Namaker.
Cordaat. Hertelyk. Van Herten meenend.
Cordon. Riem. Touw.
Cordon formzeren. Zegt men wanneer 't Krygs-Volk
in een lange Streek Lands geposteert is.
Cornet. Een Kornet. Standaard-voerder te Paarde.
Corps. Een Lighaam. *Item,* Een Troup Krygs-Volk.
En Corps. Het geheele Lighaam, namelyk die by
malkander behoren.
Corps de Garde. Wagthuis.
Corporaal. Een Krygsman die in de eerste Trap
boven de gemeene-Soldaat is.
Corporeel. Lighaamlyk.
Correspondeeren. Verftand houden. Overeenko-
men. Brief wiffelen.
Correspondent. Is zodanige waar met men Verftand
houd, of Brieven wiffelt.
Correspondentie. Verftandhouding. Briefwiffeling.
Corrett. Naukeurig, of Verbeterd.
Correttie. Verbetering.
Corrigeeren. Verbeteren.
Corrompeeren. Bederven. Jemand met Geld &c.
betteken en doen veranderen.
Coupabel. Schuldig aan iets.
Coupeeren. Affnyden; By voorbeeld de Weg aan
jemand.
Courage. Hert. Moed.
Courageux. Moedig. Stout-moedig.
Courant. Een Nieuws-Papier, waarin men ziet
wat 'er in de Wereld omgaat: De Franschen
noemen 't *Gazette*.
Courier. Post-Ryder. Schielijke Boode te Paarde.
Cours

Cours. De Loop of Prys; By voorbeeld van Geld of Waaren.

Courtisan. Hoveling. Hof-Dienaar.

Courtsieren. Jemand Hoflyk of beleeft bejegenen.

Costumes. Gebruiken. Oude Gewoontens, of ongeschrevene Wetten.

Couvert. Dekzel. Omflag om een Brief.

Per Couvert. In een ander Brief ingesloten.

Credens. Geloof; By voorbeeld *Brieven van Credentie*; Geloofs-Brieven.

Credit. 't Aanzien of goede Naam. 't Vertrouwen dat jemand heeft. *Item*, Borg.

Crediteur. Schuldeischer, aan die men schuldig is.

Creeren. Verkiezen.

Creveeren. Barsten. In stukken springen. *Item*, Sterven, van Beesten sprekende.

Crimen. Misdad. Laster.

Crimineel. Schuldig aan Misdad.

Crisis. Staat van verandering van een Saake, ten goeden of quaden.

Cruel. Gruwelyk. Onbarmhertig. Tyrannyk.

Cultiveeren. Oeffenen. Aanqueken. Bouwen, By voorbeeld Gewassen, Konsten, &c.

Cultuur. Oeffening. Aanqueking. Bouwing.

Curator. Voormond. Bezorger, inzonderheid over onmondige Kinders en haar Goederen. Mombet.

Curieux. Nieuwsgierig. Zorgvuldig.

Curioositeit. Nieuwsgierigheid.

D D. *Dans.* Voornamē Vrouw. Mevrouw.

Danger. Gevaar.

Dangereux. Gevaarlyk. Onzeker.

Datum. De tyd in een Brief &c. namelyk, op wat Dag en in welk Jaar die geschreven is.

Dau-

Dauphyn. Dus word de oudste of Kroon-Prins in Frankryk genoemd.

Debarqueren. Uitschepen. Uit 't Schip laden.

Debat. Twist. Woorden-stryd.

Debateeren. Twisten. Woorden maken. Een Zaake bedisputeeren. Kyven.

Debauche. Verquisting.

Debaucheren. Verquisten.

Debet. 't Restant van een Schuld.

Debit. Aftrek van Waaren, &c.

Debiteeren. Betekent Verkopen, dog inzonderheid Waaren uitzetten op Borg.

Debitur. Schuldenaar.

Decadentie. Verval. Afgang. Verganing.

Decampeeren. Van Legerplaats veranderen. Opbreeken.

Decharge. Een lossing des Geweers van een Troup Soldaten.

Decideeren. Beslissen. Oplossen. Volbrengen. Eindigen.

Decisie. Beslissing.

Declaratie. Verklaring. Aankondiging.

Declareren. Verklaren. Aankondigen.

Declinatie. Afneeming. Verval. *Item*, Afwyking.

Declineeren. Afneemen. Vervallen. *Item*, Afwyken.

Decreet. Besluit. Sententie.

Decreet. Een Ordonnantie. *Item*, Geregtyk Bevel, of Order.

Decreteeren. Ordonneeren. Door een Geschrift beveelen of ordineeren.

De dommageren. Schadeloos stellen.

De duweeren. Een zaake in 't breede verhalen.

De ductie. Uitvoerlyk Verhaal van een zaake in 't breede.

De

- Defect.* Gebrekkig.
Defendeeren. Verdedigen. Weeren.
Defensie. Verdediging. Weering.
Defensiv. Verdedigender wyze.
Defiance. Mistrouwen. Wantrouwen.
Defilé. Een nauwe Passagie tusschen Bergen of elders.
Defileeren. Agter malkander marcheeren.
Definityf. Eindelyk. Besluitelyk.
Defrayeren. Kost-vry houden.
Degradeeren. Jemand van zyn Ampt een Waardigheid afzetten. Betekent ook wel oneerlyk maken.
Dejeunceren. Een Morgen Ontbyt neemen.
Delay. Verzuim. Ophouding.
Deliberatie. Raadslaning. Berading.
Delibereeren. Raadstaan. Zig met elkander beraden.
Delikt. Een Feit. Quade daat.
Delinquant. Misdadige. Overtreder.
Delogeeren. Van een plaats doen verhuizen. Verdryven. Verjagen.
Demarche. Afwyking. Terugwyking.
Demeleeren. Ontwarren. Te regte brengen.
Demolueeren. Slopen. Afbreeken.
Demonstratie. Bewys. Uitlegging.
Demonstreeren. Bewyzen. Uitleggen.
Democratic. Gemeenzame Regeering; daar het Volk de Overheeden uit haar zelfs verkiezen. Volk-Regeering.
Departement of Departissement. Afscheiding. Afdeeling. Uitdeeling.
Depeche. Afvaardiging. Afzending. Brieven.
Depecheeren. Afvaardigen. Afzenden, namelyk met Brieven. Item, Haasten.
Depense. Uitgaaf.
Depenseeren. Uitgeven.
- De.*

- Depenſier* of *Diſpenſier*. Uitgever.
Dependeeren. Afhangen.
Deployeeren. Ontwinden.
Deplorabel. Beklagelyk. Dat te beklagen is.
Deploratie. Beklaging.
Deploreeren. Beklagen. Beweenen.
Deponeeren. Neerleggen. Jemand iets in verwat-
 ring geven. *Item*, voor een Regter getuigen.
Depofitie. In bewaring geving. *Item*, Getuigen-
 uitspraak.
Depoffideeren. Uit 't Bezit ſtoten of zetten.
Deputatie. Aanſtelling. Laſt-geving. Bezen-
 ding.
Deputeeren. Laſt geven. Aanſtellen.
Deroute. Afwyking van de Weg, of van 't Voor-
 neemen.
Desarmeeren. Weerloos maken. 't Geweer ontnemen.
 Ontwapenen.
Desaſter. Ongeluk. Ongelukkig Toeval.
Desavantage. Nadeel. Schade.
Desavantageux. Niet voordeelig. Nadeelig.
Desavoueren. Niet billyken. Niet goed keuren.
Deſcendenten. Afkomelingen van iemand.
Deſerteeren. Weglopen. Uit de Dienſt lopen.
Deſerteur. Een Wegloper. Uit de Dienſt Loper.
Deſertie. Wegloping.
Deſhabille. Naakt, of in 't Nagt-Gewaad zynde.
Deſhonneur. Oneer. Schande.
Deſigneeren. Verkiezen tot iets: Of tot de Verkie-
 zing bepalen.
Deſiſteeren. Aflaten. Ophouden.
Deſiſtentie. Aflating. Ophouding.
Deſolaat. Verwoeft. Verſtoort.
Deſolatie. Verwoefing. Verſtoring.
Deſorder. Onorder. Verwarring.

- Desperat.* Wanhopig.
Desperatie. Wanhope.
Despicieeren. Afzien van iets. *Item,* Verzagten.
Verzenden.
Dessin. Een Voorneemen.
Dessert. Na-Tafel. Na-Spyze; bestaande in alleley Ooft-Vrugten, Zuiker-Gebaks, &c. die op 't laatz van de Maaltyd op de Tafel van aanzienlyke Liederen komen.
Destilleeren. Door Drupping overhalen, gelyk de Apothekers en andere Destillateurs de Waters &c. Destilleeren. Afdruppen.
Destinatie. Bepaling of schikking tot iets.
Destineeren. Bepalen of schikken tot een zaake.
Destructie. Vernieling. Verwoesting.
Destruceeren. Vernielen. Verwoesten.
Detail. Ontleding. Verdeeling.
Detacheeren. Afzenden.
Detachement. Afzending van een kleine Troup van groter Troup of Leger.
Detentie. Ophouding. Inhouding. Vasthouding.
Determinatie. Vaste Bepaling. Bestuiging.
Determineeren. Vast bepalen. Vast besluiten.
Detestatie. Een Afgrys. Afkeer.
Detour. Een Omweg.
Detourneeren. Afwenden. Een ander weg doen neemen.
Detroneeren. Jemand van zyn Eer en Waardigheid afbonzen. Ont-tronen.
Devise. Opschrift of Spreuk; die een Aanzienlyk Heer of ander voor zyn Sin-spreuk verkozen heeft.
Devoir. Pligt. Schuldigheid.
Devot. Vroom.
Devotie. Vroomheid.

- Diets.* Een Land-dag.
Dictatuur. Tot *Dictatuur* brengen, dat is, in Geschrift brengen.
Dictceeren. Voorzeggen om een Brief &c. te schrijven. In de Veer zeggen.
Diffameeren. Belasteren.
Differeeren. Verschillen.
Different. Een Verschil. Twist. *Questie.* *Item,* Verscheiden.
Differentie. Onderscheid. Verschil.
Difficil. Bezwaarlyk. Moeyelyk.
Difficulteit. Bezwaarlykheid. Moeyelykheid of Moeizaamheid.
Digniteit. Waardigheid. Hoogheid. Eer. Staat.
Digresfie. Afwyking van een Voorneemen.
Dilay. Uittel.
Dilayceeren. Uittstellen. Treineeren.
Diligentie. Neerftigheid. Vlytigheid.
Dimissie. Ontslaging. Afscheid.
Dimitteeren. Ontslagen. Afscheid geven.
Diploma. Een Magt-brief. Bulle.
Direct. Regtstreeks. Ook Zo voorts.
Directeur. Bestierder. Bewindhebber.
Directie. Bestiering. Bewind.
Dirigeeren. Bestieren. Leiden. In order brengen.
Discipline. Tugt. Order. Krygs-tugt.
Disciplineeren. Goede Order leeren
Disconvenieeren. Niet overeenkomen of voegen.
Discord. Oneenigheid. Niet overeenstemming.
Discordeeren. Niet overeenstemmen.
Discours. Een Gesprek. Redeneering.
Discreet. Bescheiden. Wilkeurig ten goeden.
Disette. Behoeftigheid. Gebrek. Hongers-nood.
Disgratie. Ongenade. Ongeluk.
Disgratieeren. Jemand uit zyn Gratie verstoeten.

Dispens

- Dispendeeren.* - Uitgeven. - Kosten doen. *Item,*
Verquisten.
Dispensatie. Vryheid geving. Ontheffing.
Dispenseeren. Vryheid geven om iets te doen.
Disponeeren. Schikken. - Ordineeren.
Dispositie. Schikking. Gesteltenis. Verordinerig.
Dispositie. Staat van Gezondheid, als, wel of
kwalyk *disponert*, in goede of kwade *Dispositie*
zyn.
Disput. Woorden-twist. - Woorden-wisseling.
Disputeeren. In Woorden twisten, wie gelyk of on-
gelyk heeft, zonder kyven.
Dissimulatie. Veinsing.
Dissimuleeren. Veinsen. Een zaake niet merken laa-
ten.
Dissuadeeren. Afraden.
Distantie. Afstand.
Distinct. Onderscheidentlyk. Klaar.
Distinctie. Onderscheiding. Onderscheid.
Distribueeren. Uitdeelen.
Distributie. Urdeeling.
Divers. Onderscheiden. Ongelyk. Verschillig.
Diversa. Afeiding. Afwending.
Diversiteit. Ongelykheid, Onderscheid. Verschil.
Diverteeren. Afeiden van iets, By voorbeeld van
veel Gedagten, Verdriet, Arbeid, &c. Zig
vermaken. Uitspanning neemen.
Divertissement. Vermaak. Uitspanning.
Divise. Verdeeling.
Divulgeeren. Verspreiden. Orenbaren. Uithrei-
den.
Doktor. Een Geleerde in de vrye Konsten.
Documenten. - Bewys en andere Schriften van een
Saake.
Doleantie. Beklaging over een Saake.

- Dolceeren.* Zig over iets bekiagen of bezwaren.
Domcinen. Eigene Goederen van grote Heeren.
Domestyk. Huis-genoot; die in een Huis-behoort, als, Knechten, Meiden, &c. Dienaar. Huislyk.
Domicilium. Huis. Woon-plaats.
Dominatie of *Dominium.* Gebied. Heerschappy over een Land. Stad, &c.
Dominieren. Heerschen. *Item,* Verquisten.
Donatie. Een Gifte. Vereering. Geschenk.
Douar:ere. Dus word een Koninglyke of Vorstelyke Weduwe genoemd.
Douſeur. Verzoeting. Vriendschaps-Bewys. Vereering.
Dragonder. Is een Ruiters, die te Paarde, en in cas van nood, ook te Voet dient; als dan van 't Paard moettende afklimmen.
Drapeau. Betekent zo veel als Vaandel.
Dresseeren. Afregten. Leeren. Dus zegt men, By voorbeeld, dat Krygs-Volk is wel *gedresseert*, dat is, wel afgeregt of geleert. Bereiden.
Drogeman. Een Tolk. Vertaalder.
Dubieus. Twyffelagtig.
Duc. Een Hertog.
Durabel. Duuragtig. Op de duur.

- E.**
*E**Cartceeren.* Ter zyden uitgaan. Afwyken.
Eclat. Blyk. Glans.
Eclateeren. Uitlekken. Openbaar worden.
Edict. Gebod. Schriftelyk Bevel.
Effect. Werkstelling. Uitwerking.
Effecten. Losse Goederen van-jemand.
Effectif. In der daat. Wezentlyk.
Effectueeren. In 't werk stellen. Uitwerken.
Effort.

- Effort.* Onderneming met kragt. Poging.
Effrayabel of *Efrayant.* Verschrikkelyk.
Egaal. Gelyk. Gelykformig.
Egaliteit. Gelykheid.
Egaliseeren. Gelyk zyn, of gelyk maken.
Egard. Agtflaning. Agtgeving.
Egareren. Dwalen. Afwyken, van de regte Weg.
Electie. Verkiezing.
Eleverren. Opheffen. Verheffen.
Eligeeren. Verkiezen.
Eloquent. Redenryk. Die wel spreken kan.
Elucidatie. Opheldering. Verklaring.
Elucideren. Ophelderen. Verklaren.
Embaras. Gedrang. Verhinderung.
Embarasseeren. In gedrang of verhinderung brengen.
Embarqueeren. Inscheepen. In een Schip brengen of gaan.
Embarquement. Inscheeping.
Embouchure. De Uitvloed van een Revier in een ander, of in de Zee.
Embrassement. Omarming. Omhelzing.
Embrasseeren. Omhelzen. Omarmen. Ook Aanneemen.
Embuscade. Hinderlaag.
Eminentie. Dat boven andere Dingen uitsteekt. Dus word een *Cardinaal* getituleert.
Emolumenten. Profyten. Gewin. Winst; inzonderheid die by een Bediening voorvallen.
Empescheeren. Verhinderen. Beletten.
Empeschement. Verhinderung. Beletzel.
Employ. Aanwending of Gebruik tot iets. *Item*, Een Bediening. Commissie.
Employeeren. Tot iets aanwenden, aanleggen of gebruiken.
Emportceeren. Wegnemen. Ontnemen. Verkrygen.

Encourageeren. Een Hert of Moed in spreekent.
Aanmoedigen.

Encouragement. Aanmoediging.

Endommageeren. Beschadigen. Schade toebrengen.

Engageeren. Verpanden: Verzetten.

Engagement. Verpanding. Verzetting.

Enorm. Boven-matig. On-matig.

Entameeren. Beginnen. Onderleggen.

Eteren. Een ander Vyandlyk Schip beklimmert
en inneemen, zo men kan.

Entrée. Ingang. Toegang. *Item,* Tol die men
geeft by 't invoeren van Waaren.

Entrepreneeren. Een Saake onderneemen.

Entrepreneur. Onderneemer van een Saake. Aan-
neemer.

Entreprise. Onderneeming. Aanslag. Voorneemen.

Entreteneeren. Onderhouden. *Item,* Met een Dis-
cours onderhouden

Envoyé. Gefant. Afgesant. Dog is minder in
Caractèr als een *Ambassadeur.*

Epitaphe. Een Grafschrift.

Equipage. Toerusting. Uitrusting. Reis-tuig.

Equipieren. Toerusten. Uitrusten.

Equitabel. Bilyk. Gelykdoenend.

Equiteit. Bilykheid. Gelykdoening.

Equivalent. Gelykwaardig, dat even zo veel waard-
dig is als een andere Saake.

Equivoq. Dubbelzinnig. Twee-duidig.

Escalade. Beklimming van een Vesting met Led-
ders.

Escapperen. Ontkomen. Ontlopen. Ontvlugten.

Escarpe. Een Scherpe der Officiers.

Eschavot. Schavot.

Escorte. Een Geleide van Krygs-Volk.

Escortieren. Geleiden met Krygs-Volk.

Espion.

- Espion*. Spion. Bepieder; ziet ook *Spion*.
Espanade. Een ruime effene Plaats, inzonderheid voor een Vesting of andere Stad.
Esquader. Een Party Oorlog - Scheepen, die samen ren Oorlog varen.
Esquadron. Een hoop Ruitery, ongelyk in getalle zynde.
Essentieel. Wezentlyk.
Estim. of Estimatie. Agting. Hoogagting. Pryzing.
Estimeeren. Agten. Hoog-agten. Schatten.
Etappe. Aangewezen plaats daar de Krygs-Lieden op de Marsch in Vriends-land overnagten.
Etiquette. Voorschrift. Reglement.
Evacuatie. Ontruiming.
Evacueeren. Ledig maken. Ontruimen.
Evenement. Uitkomst.
Evident. Klaar. Klaarblykelyk.
Eviteeren. Myden. Schuwen.
Exact. Met vlyt. Zorgvuldig. Naukeurig.
Examen. Ondervraging. Onderzoeking.
Examineeren. Ondervragen. Onderzoeken. Na-zoeken.
Examinateur. Onderzoeker.
Examinatie. Ondervraging. Onderzoeking.
Excelleeren. Uitmuntten.
Excellent. Uitmuntend. Heerlyk. Treffelyk.
Excellentie. Uitmuntendheid. Wordende dus een verheven Man genoemd, als By voorbeeld een *Generaal*.
Exceptieeren. Uitzonderen.
Exceptie. Uitzondering. Voorbeding.
Exces. Overvloedigheid. Onnuttigheid in allerley dingen.
Excessiv. Bovenmatig. Overmatig.
Excipieeren. Uitzonderen. Uitsluiten.

Excluideeren. Uitsluiten.
Exclusie. Uitsluiting.
Excuse. Ontschuldiging. Verſchoning.
Excuseeren. Ontschuldigen, zig zelfs of een ander.
Executeeren. Volbrengen. Volvoeren. Uitvoeren.
Item, Een Misdadige regten.
Executie. Volbrenging. Uitvoering. *Item,* Reg-
 ting van een Misdadige.
Executeur. Volbrenger. Uitvoerder; namelyk,
 volgens ontfangene Laſt of Magt.
Exempel. Een Voorbeeld. Leer-ſtuk.
Exemplaar. Voorbeeldelyk.
Exempt. Ontſlagen. Vry van een Saake.
Exempteeren of Eximeeren. Ontſlagen of bevryden
 van een Saake.
Exemptie. Vrydom tot iets, boven een ander.
Exerceeren. Oeffenen in een Saake.
Exercitie. Oeffening.
Exhortatie. Vermaning. Errinnering.
Exhorteeren. Vermanen. Errinneren.
Exil. Banniſſement. Uitbanning.
Exilceeren. Verbannen. Uitbannen.
Eximeeren, ziet *Exempteeren.*
Expectantie. Verwagting, op eenige Bediening of
 Ampt.
Expedieeren. Een zaake bezorgen of volbrengen.
 Afvaardigen.
Expedient. Een Middel tot volbrenging van een
 Saake.
Expedis. Veerdig. Gauw.
Expeditie. Uitvoering. Togg.
Experientie. Ondervinding.
Experiment. Een Proef-Ondervinding.
Expert. Ervaren. Geoeffent.
Expiratie. Eindiging. Verloop.

Expi-

Expireeren. Eindigen. Verlopen. Voorbyzyn of gaan.

Explicatie. Uitlegging. Verklaring.

Explicceeren. Uitleggen. Verklaren.

Exploit. De aan bevolene Verrigting van een Gerigts-Boode, of van Krygs-Volk.

Expres. Uitdrukkelyk. Met willens.

Expresse. Een Boode die om een Saake in 't bezondere of uitdrukkelyk gezonden word.

Expresse. Uitdrukking.

Expriimeeren. Uitdrukken.

Exseeren. Blyken. Voor handen zyn.

Extendeeren. Uitbreiden.

Extensie. Uitbreiding.

Extra. Buiten gewoonlyk.

Extract. Een Uittrekzel. Kort Begrip van de Hooftzaake.

Extrabeeren. Uittrekken. Een Uittrekzel maken.

Extra-ordinaris. Ongewoonlyk, of boven 't gewoonlyk.

Extravagant. Met Omhaal. Over-uitgebreid.

Extreem. Boven maten groot.

Extremiteit. 't Uitterste. Uitterste Nood.

Exuleeren, ziet. *Exileeren.*

F *Fam.* 't Gerugt. De Roem. Goede Naam.

Fase. Betekent in 't Militaire de Voorzyden van een Bastion.

Facil. Ligt. Gemakkelyk.

Faciliteeren. Ligt of gemakkelyk maken.

Factie. 'tZamenspanning. 'tZamenzwering. Aanhang.

Fafloor. Bezorger, inzonderheid die de Saken van een Koopman waarneemt. Een Makelaar.

Faforey. Koopmans Negotie-plaats.

Failleeren. Manqueeren. Veilen. Banquerot maken.
Falsarius. Een Bedrieger. Vervalscher.
Falsiteit. Valschheid. Bedrog.
Familis. Geslagt. Huisgezin.
Familier. Gemeenzaam.
Familiariteit. Gemeenschap. Vriendschap.
Fantase. Inbeelding. Valsche Verbeelding.
Fantast. Een Mensch van gekke Gedagten.
Fataal. Nadeelig. Of liever een Ongeluk of Na-
 deel dat van Hoge hand komt. Nood-lottig.
Fataliteit. Schikking van God. Nood-lot.
Fatigue. Vermoeying.
Fatigueren. Vermoeid maken.
Fachine. Een Takke-bosch. Wordende dit Woord
 gebruikt in Oorlogs-zaken voor een Bosch
 Hout-takken, om daar met de Gragten te vullen.
Fatsoen. Gedaante. Gestalte. Manier.
Fatsueneeren. Een Gedaante geven.
Faute. Een Veil. Gebrek.
Faveur. Een Gunst.
Favorabel. Gunstig.
Favoriseeren. Begunstigen.
Favorit. Gunsteling. Liefste Vriend.
Ferien. Vier-dagen. Rust-dagen.
Feit. Een Daat. Materie. Onderwerp.
Festin. Een groot heerlyk Gastmaal.
Fidel. Getrouw.
Fidelité. Getrouwigheid. Trouw.
Fiels. Ondeugend of niets waardig Mensch.
Fier. Trots. Hoogmoedig.
Finaal. Eindelyk. Besluitelyk.
Fineeren. Suiveren. Fyn maken.
Finesse. Fyne Streek. Schalkheid. Praetyk.
Financie. 't Inkomen. Rente. *Leem*, Middels om
 Geld te bezorgen

Finaal

- Financier.* Geld-bezorger. Uirvinder van Geldmid-
dels.
Fixeeren. Vaststellen. Bepalen.
Flanq. De Syde. Betekent ook de Syden van
een Bastion. Als mede van een Leger of Ba-
taillon, &c.
Flanqueeren. Van de zyde bestryken met Geschut.
Flatteeren. Streelen. Pluimstryken. Vleyen.
Flatterie. Streeling. Vleying.
Floreeren. Bloeyen. In Ophief zyn.
Florissant. Bloeyend.
Flotte. Scheeps-Armade, zynde een Patty Sche-
pen, die te zamen zeilen. Een Scheeps-
Vloot.
Fonds. 't Capitaal of Hoof-zom. Item, De uitvin-
ding en goede wyze om een Somme Geld te
verkrygen.
Fondament. De Grond. Grond-steun.
Fondamenteel. Grondig.
Fondatie. Stigting. Gronding.
Fondeeren. Gronden. Stigten.
Force. Kragt. Magt. Sterkte. Geweld.
Par Force. Met geweld.
Forceeren. Dwingen. Met Geweld doen of nie-
men.
Formaliteiten. De Formulieren of Gebruiken in
Regts- en ook in andere zaaken.
Fort. Een Schans. Kleine Vesting.
Fortresse. Een Vesting. Bevestigde Stad.
Fortificatie. Een Vesting. Vestings-werken.
Fortificeeren. Een Plaats bevestigen.
Fortuin. Geluk. Geval. Goede Uitkomst.
Foule. Een grote menigte Volk. Groot Gedrang.
Fourneeren. Bezorgen. Leveren. Geven. Voor-
zien.

- Fourniffement.* Bezorging. Levering.
Fouragie. Voeder, inzonderheid voor de Paarden.
Fourageeren. Om Voeder uitryden.
Fourier. Een Quartiermeester, onder 't Voet-Volk.
Franqueeren. De Vragt van een Brief of Goederen betalen, dat zulks den Ontfanger niets kost.
Fraude. Een Bedrog.
Fraudeeren. Bedriegen.
Fregat. Een klein Oorlog-fchip.
Frequenteeren. Met iets omgaan.
Fricasseeren. In de Pan fruiten. *Item,* In stukken hakken. Vernielen.
Frivol. Ondeugend. Gering.
Front. 't Voorhoofd. *Item,* De Voorzyde van een Troup Krygs-Volk, Battaillon, of geheel Lager.
Frontieren. De Grenzen.
Functie. Waarneming van een Bediening.
Funeft. Ongelukkig. Dodelyk. Treurig.
Furie. Verwoedheid. Razendheid.
Furieus. Verwoed. Razend.
Fufeliev. Een Snaphaan-drager. Een Soldaat te Voet.

- G** *Agie.* Besolding. **G.** *Tractement.* Loon.
Gala. Festyn. Pronk.
Galeere. Galey. Een Roei-fchip op Zee.
Galliot. Een snel zeilend Zee-Schip.
Galoz. Silveren of Gouden Passementen.
Galonneeren. Met Silveren of Gouden Passementen bezetten.
Gallerey. Een Wandel-gang.
Garand of *Garandeur.* Is een zodanige, die de Goederen van een ander belooft te beschermen, en daar voor instaat.

- Garandeeren.* De Goederen van een ander beschermen, en daar voor instaan.
- Garantie.* Is zodanige Bescherming als gemeld is.
- Garde.* Bewaring. Een Wagt van Soldaten.
- Garde du Corps.* Lyf-wagt. Lyf-Garde.
- Garneeren.* Voorzien; Stoffeeren. Opschikken.
- Garnisoen.* Bezetting van een Vesting of Stad met Soldaten.
- Garnisoen houden.* In Bezetting leggen.
- Gazette.* De Courant, of een Nieuws-Papier.
- Gendarmes.* Zeker soort van Krygs-Volk in Frankryk en elders.
- Genealogie.* Geslagt-Register.
- General.* Algemeen. In 't *Generaal*; In 't algemeen.
- Generaal.* Is de hoogste Officier van 't Krygs-Volk; edog ze hebben weer verschillige Rang, als *Generaal-Major*, *Lieutenant-Generaal*, &c.
- Generaliteit.* Alle de Generaals van een Leger.
- Generoux.* Edelmoedig. Dapper.
- Generousiteit.* Edelmoedigheid.
- Gentil.* Hoflyk. Bevallig. Net. Fraay.
- Gesten.* Gebaarden. Wyze van Houding.
- Glorie.* Lof. Eer. Roem. Naam en Faam. Betekent ook ydele Opinie of Roem van zig zelve, of Hoogmoedigheid; &c.
- Glorieeren.* Roem dragen.
- Glorieux.* Vol Glorie en Reputatie. Eergierig.
- Eerwaardig.* *Siem*, Hoogmoedig.
- Gouverneeren.* Regeeren. Bestieren.
- Gouverneur.* Regeerder. Betekent in 't bezondere een Opper-Bestierder van de Militie en andere Krygs-zaken in een Vesting; &c.
- Gouvernement.* Regeering. Bestiering. Ook 't Huis van de Gouverneur, in een Vesting.

Grand.

- Grand.* Groot. Voornaam.
Grand d'Espagne. Voornaamste Heer in Spanjen,
Grandesse. Grootheid. Hoogheid.
Gratis. Weldaad. Gunst. Genade. Ook Dank.
Gratieux. Gunstryk. Aangenaam.
Gratuleeren. Jemand Geluk of Heil wenschen.
Grenade. Een holle yzeren Kogel, die met Bus-
 Kruit gevuld is, en aangestoken zynde, in ve-
 le stukken springt.
Grenadier. Een Soldaat die de Grenaden werpt,
 zynde zodanige te Voet en te Paard, dog meest
 van de eerste.
Griffier. Een voorname Geregts-schryver op een
 Cancelarie.
Grieven. Bezwaarnissen.
Guide. Gids. Wegwyzer. Leidsman.
Gyselaar. Gysel. Oflagier. Een Perzoon die in
 Bewaring gehouden word, tot dat een bedon-
 gene of geeichte zaake volbragt is. Onder-
 pands-Man.

- H** H.
Habil. Geschikt. Gauw. Bekwaam.
Habiliteit. Geschiktheid. Bekwaamheid.
Habit. Kleeding.
Habitatie. Woonplaats.
Halte houden. Betekent voor een tyd lang van de
 Marich ophouden.
Hand-opening. Is een Permissie van de Overheid
 om iets te besluiten, inzonderheid in Geestely-
 ke dingen.
Haperen. Manqueeren. Ophouden, of niet voort-
 gaan, door verhindering.
Hapering. Ophouding, of trage voortgang door
 verhindering.

Hayan.

Harangue. Een Redenvoering, die voor een Vergadering gedaan word.

Harangueeren. Een Redenvoering doen.

Harceleeren. Voortdrijven. Plagen. Quellen, Vexceeren.

Hardi. Stout. Onverschrikt. Vrymoedig, om iets te onderneemen.

Hardieffe. Stoutheid. Onverschrokkenheid. Vrymoedigheid.

Harmonie. Over een stemming.

Harnas. Is een yzeren Wapen-tuig over 't heels Lyf, of ten minsten 't Boven-Lyf bedekkend.

Hasard. Waging. Onderneeming van een zaak op verwagting hoe 't uit valt.

Hasardeeren. Wagen.

Hasardeus. Gewaagt. Gevaarlyk.

Heraut. Is een geordineert Man die de Ordonnantien en Beveelen van een Vorst opentlyk verkondigt. Een Herold.

Historie. Geschiedenisse.

Historie-Schryver. Geschiedenis-Schryver.

Historisch. Dat de Geschiedenissen aangaat. Geschiedenis-kundig.

Hommage. Huldiging. Pligt-betoning.

Honnet. Eerbaar. Eerlyk.

Honneur. Eer. Roem. Lof.

Honorabel. Eerwaardig.

Honoreeren. Eeren. Eer aan doen.

Horreur. Een Schrik.

Horribel. Verschrikkelyk.

Hospitaal. Een Huis voor Arme, of voor Zieke. Een Gasthuis.

Hospitaliteiten. Vyandlykheeden.

Hotel. Huis of Woonplaats, van een groot Heer.

Humaniteit. Vriendelykheid. Menschelykheid.

Hu-

Humeur. Aart. Naturel. Inborst.

Huffaar. Is eigentlyk een Hongarisch Soldaat te Paarde, maar men verstaat 't nu meest van een diergelyk Soldaat te Paard, die op de Hongarische wyze en ligt gekleed is, ook een ligt gauw Paard heeft; dienende hoofzakelyk om den Vyand te agtervolgen, en te stropen.

Hypotheeek. Een Onderpand.

J *I. J.*
Alous. Yverzuchtig. Benydend, om dat men niet heeft dat een ander heeft of verkrygt.

Jalousie. Yverzucht. Nyd.

Ignorantie. Onwetentheid van een zaake.

Ignorereen. Niet weten. Onwetend van een zaake zyn.

Illegitim. Onwettig. Onbetamelyk.

Illuminatie. Verligting, door Ligten, Lampen, Flambouwen, &c.

Illumineeren. Verligten.

Illufter. Doorlugtig. Aanzienlyk. Glans-ryk. Doorstralend. By voorbeeld, Een *Illufter* Gezelschap, Een Doorstralend of Glans-ryk Gezelschap.

Imagineeren. Inbeelden of zig verbeelden.

Imaginatie. Inbeelding of Verbeelding van een zaake.

Imitatie. Navolging, in 't doen.

Imiteeren. Navolgen of Nadoen in een zaake. Namaken. Namaken.

Immatriculeeren. In 't Register van een Collegie of Vergadering inschryven.

Immediaat. Zonder middel. *Item*, Zonder uitsstel. Terstond.

Implicatie. Inwikkeling. Verwarring.

Ins.

- Impliceeren.* Inwikkelen. Verwarren.
Imploreeren. Om iets smeeken, dat is, hooglyk verzoeken.
Impertant. Gewigtig. Van aangelegentheid.
Importantie. Aangelegentheid. Gewigt.
Importeeren. Van Aangelegentheid zyn.
Importun. Onbeschoft. Overlastig.
Impertuniteit. Onbeschoftheid. Overlast.
Impofitie. Oplegging. Impoft. Lasten.
Immobil. Onbeweeglyk. Vastduurend.
Immunitieit. Vryheid van Lasten, &c.
Inpenetrabel. Ondoordringbaar. Of dat men niet begrypen of ontdekken kan.
Impertinent. Ongefchikt. Ongerymt. Dat ter zaake niet past.
Impertinentie. Ongefchiktheid. Ongerymtheid.
Impoffibel. Onmogelyk. Ondoenlyk.
Impoffibiliteit. Ondoenlykheid. Onmogelykheid.
Inputeeren. Toeleggen. Toemeeten. Toerekenen; namelyk een zaake.
Inaccessibel. Ontoegankelyk. Onbereikbaar.
Incident. Een Tuffchen-geval, dat tot de Hoofzzaake niet behoord.
Inciteeren. Aanporren. Aanstoken. Opftoken.
Incivil. Onbeleeft. Boerfch.
Inclinatie. Neiging. Overhelling tot iets, namelyk tot goed- of kwaad-keuring.
Inclineeren. Neigen. Overhellen tot iets.
Inclais. Ingefloten. Te zamen begrepen.
Incognito. Onbekent; By voorbeeld *Incognito reizen*, onbekent reizen, dat is, niet willen bekent zyn.
Incommode. Ongemakkelyk. Onbekwaam.
Incommodeeren. Jemand verhinderen. Lastig of Ongelegen wezen.

Incommoditeit. Ongelegenheid. Verhinderung. Overlast.

Incomparabel. Onvergelykelyk.

Incompatibel. Onbestaanlyk met een andere zaake.

Incompetent. Onbestaanlyk. Onwertelyk.

Inconstant. Onstandvast. Ongeftadig.

Inconvenient. Ongeval. Ongelegenheid. Verhinderung; tusschen beiden komende.

Incorporatie. Inlyving. Vereeniging.

Incorporeeren. Veel zaken in een Lighaam brengen. Inlyven. Vereenigen.

Incroyabel. Ongelooflyk.

Incurabel. Ongeneesbaar.

Indifferent. Onverschillig.

Indigne. Onwaardig. Veragt.

Indirect. Niet regtstreeks of regt uit.

Indiscreet. Onbescheiden. Onbedagt. Onredelyk.

Indiscretie. Onbescheidenheid. Onbedagtzaamheid.

Indispost. Niet wel in order zynde, of onlustigheid, aangaande 't Menschen Lighaam.

Indispositie. 't Zelfde. Of, Niet wel geschiktheid tot een zaake.

Indult. Een Toelating.

Ineëaal. Ongelyk.

Inegaliteit. Ongelykheid.

Inevitabel. Onvermydelyk.

Infaam. Eerloos. Van de Eer berooft.

Infamie. Eer-beroving.

Infantes. Dus worden de Koninglyke Spaansche Kinders genoemt: En in 't bezondere *Infant*, een Koninglyke Prins; en *Infante*, een Koninglyke Princeffe.

Infanterie. 't Voetvolk.

Infesteeren. Vyandyk in een Land vallen. Stroopen. Quellen.

Infidel. Ongetrouw.
Influentie. Invloed.
Informatie. Onderrigt. Berigt. Onderzoek.
Informeeren. Na een zaake verneemen. Onderzoeken. *Item*, Onderrigten.
Ingenieus. Scherpzinnig. Geestig.
Ingenieur. Veffing-bouwer. Kryg-boukundige.
Ingraat. Ondankbaar. Onerkentelyk.
Inhabil. Onbequaam.
Inhibeeren. Verbieden.
Inhibitie. Verbod.
Injurie. Smaad. Onbillykheid of Schimp, t 29 met woorden of werken.
Injurieeren. Smaad of Onbillykheid aandoen.
Injurieux. Smadelyk. Onbillyk.
Innocent. Onfchuldig. Ook Eenvoudig.
Innocentie. Onfchuld. Ook Eenvoudigheid.
Inondatie. Overloping van t Water.
Inondeeren. Overloopen, namelyk t Water over t Land.
Inquiet. Onrustig. Ongerust.
Inquieteeren. Onrustig maken. Verontruffigen.
Inquireeren. Navorfchen. Navragen of onderzoeken.
Inquisitie. Navorfching. Nauwe navraging of onderzoeking.
Inscriptie. Overfchrift. Opfchrift.
Infenfibel. Ongevoelyk.
Inferereen. Tuffchen invoegen. Inlyven, te weeten in een Gefchrift.
Infeparable. Onaffcheidlyk.
Infinuatie. Aandiening. Bekentmaking.
Infinueeren. Aandienen. Bekent maken. *Item*, Indringen in jemand's Gunst. Jemand's gunst of gratie winnen.

- Insistereen.* Sterk aanhouden.
Insistentie. Sterke aanhouding.
Insolent. Stout. Vermetel. Overmoedig.
Insolentie. Stouthed. Vermetelheid. Overmoedigheid.
Insolvent. Die niet heeft om te betalen.
Inspectie. Opzigt.
Inspector. Opziender.
Inspireeren. Inblazen. Inspiëren.
Installatie. Instelling. Aanstelling.
Installeeren. Instellen in een Ampt; of in Possessie stellen.
Instantie. Sterk Verzoek. By aanhouding. Verzoeken.
Instrueeren. Leeren. Onderrigten. Onderwyzen.
Instructie. Onderrigting in iets. *Item*, Aanwyzing, waar na men zig te gedragen heeft. Last.
Instrument. Werktuig, van allerley soort.
Insupportabel. Onverdraaglyk. Ontydelyk.
Intelligentie. Verstandhouding.
Intendant. Een Opziender.
Intendit. De voornaamste Schriften van een Regtszaaks.
Intentie. Meening. Voorneemen.
Intercedeeren. Voor iemand spreken of verzoeken.
Intercessie. Voorspraak.
Interdicereen. Afzeggen. Ontzeggen. Verbieden.
Interdikt. Een Verbod.
Interest. Belang. Winst. *Item*, Jaarlykze Renthen van geleent Geld, of Goederen, &c.
Interesseeren. Deel neemen. Belang neemen.
Interponeeren. Tusschen beiden stellen.
Interpositie. Tusschen beiden stelling.
Interpretatie. Uitlegging. Verklaring.
Interpretzeeren. Uitleggen. Verklaren.
Interval. Tusschenkoming, tusschen twee zaken.
Intim.

Intim. 't Allerbinnenste. Dus beteikent By voorbeeld *Intime Vriend*, grootste Vriend. Hertens-Vriend.

Intimatie. Aankondiging. Daging, van wegens den Heer.

Intimeeren. Aankondigen. Aanzeggen. Dagen.

Intituleeren. Benamen. Naam of Tiul geven.

Intolerabel. Onverdraaglyk.

Intricaat. Verward. Bedriegelyk.

Intrigues. Streeken. Bedriegeryen.

Introduceeren. Inleiden in een Gezelschap of Vergadering.

Introdutie. Inleiding.

Invadeeren. Overvallen. Invallen. By voorbeeld in een Land vyandlyk invallen.

Invalidatie. Kragteloos making.

Invalideeren. Kragteloos maken.

Invalides. Oude en andere Soldaten, die niet langer kunnen dienen.

Invasie. Invalling in een Land, namelyk vyandlyke aanvallig.

Inventaris. Opschryving van zaaken die 'er zyn.

Inventeeren. Uitvinden. Uitdenken.

Inventie. Uitvinding.

Inventeur. Uitvinder.

Invoesfeeren. In Possessie zetten. Installeeren.

Investituur. Inzetting in Possessie. Installeering.

Irviolabel. Onverbrekelyk. Onschendbaar. Heilig.

Invitatie. Nodiging. Verzoek.

Inviteeren. Nodigen. Verzoeken.

Jouisseeren. Genieten.

Journal. Een Dag-Register. Dag-Verhaal.

Irraisonnabel. Onredelyk. Onverstandig.

Irriteeren. Tergen. Toornig maken.

Item. Beteikent Nog. Ook. Boven dat. Dus zegt

zegt men, dat is een *Item*, dat is, nog daar
boven of bezonders.

Iteratie. Herhaling.

Itereeren. Herhalen.

Judicature. 't Regter-Ampt.

Judiceeren. Oordeelen.

Jugeeren. Oordeelen. Van meening zyn. Von-
nissen.

Jugement. Oordeel. Advis. Goeddunken.

Jurement. Een Eed-swoer.

Jurisdiccie. Regts-gebied.

Justificatie. Regtvaardiging. Ontschuldiging.

Justificeeren. Regtvaardigen. Ontschuldigen. On-
schuld betonen.

Justitie. 't Regt. De Gerechtigheid. *Item*, De
Overheeden, die 't Regt uitspreken.

K

K.

Canon, ziet *Canon*.

Kruid. Betekent Bus-Poeder.

Kryid en Loot. Dat is, Bus-Poeder en Kogels.

L

L.

Laborieus. Arbeidzaam. Yverig.

Laffette, ziet *Affuit*.

Lambrijsering. Bekleding van een Kamer met Hout,
inzonderheid aan de Beneden-kant.

Lamentatie. Kerming. Gekerm. Elend.

Lamenteeren. Kermen. Zeer klagen en weenen.

Lancie. Een Spies.

Lancier. Een Lancie- of Spies-drager.

Land-Militie. Land-Volk, dat men Wapens doet
dragen en tegen den Vyand trekken.

Lasche, of *Loshe*. Traag. Slaperig. Langzaam.

Item, Bang. Vreesagtig. Dus zegt men een

Lasche

Lacbe, dat is, een Bang-schyter, die geen Moed heeft, inzonderheid van Soldaten sprekende.
Lafcheit. Bangigheid. Lafheid. Traagheid.
Laquay. Heers- of Vrouwen-Knecht.
Laveeren. Heen en weer Zeilen, door Tegen-wind.
Legaat. Een Gezant; dus word inzonderheid een Pauselyke Gesant genoemd.
Legaat. Toegelegde Erfportie by Testament.
Legateeren. Een Legaat maken.
Leek. Een Perzoon die niet Geestelyk is.
Leen. **Leen-goed**. Is een Goed dat jemand van een ander voor altoos ter Leen bezit, mits aan den Leen-Heer trouw belovende, en de Leen by versterf en overerving op 't nieuw verzoekende.
Legitim. Wettig. Volgens de Wetten.
Legitimeeren. Wettig maken.
Legitimatie. Wetlyk making. Wetlyke aantoning.
Legitime Portie. Is een Deel dat de Kinders Wetlyk toekomt, schoon de Vader de Goederen by Testament weg gemaakt hadde.
Liberaal. Mildadig. Vrygevig.
Liberaliteit. Milddadigheid. Vrygevigheid. On-
gedwongenheid.
Liberteit. Vryheid.
Libertyn. Een Losband. Die los leeft.
Licent. Zekere Impost in sommige Landen.
Licentiaat. Een Regtsgeleerde die vryheid verkre-
gen heeft de Practyk te oefenen; niet veel
minder in Rang als een Doctor zynde.
Licentie. Verlof. Vryheid. Vrygeving. Toelating.
Licentjeeren. Vry geven. Toelaten.
Lieutenant. Een Plaats- of Stede-houder. Dog word
daar door meest verstaan een Officier die de
Plaats van een Capitain, in zyn Absentie, waar-
neemt; zynde een Graad minder in Rang. Dus

is een *Overste-Lieutenant* een Graad lager in Rang als een *Overste*, &c.

Ligue. Een Factie. 't Samen verbondene. 't Samenweering. Verbond.

Limite. Grenze. Frontieren van een Land.

Limitatie. Bepaling. Reglement.

Limiteeren. Bepalen tot een zeker Perk.

Linie. Betekent eigentlijk een Streep; maar in de Oorlogs-zaken verstaat men daar door een bevestigde Omtrek om een Leger of Stad, &c.

Liquidatie. Vereffening. Afrekening.

Liquideeren. Vereffenen. Afrekenen.

List, of *Lyst*. Een Optelling. Opteiking.

Livree. Kleeding die een Heer aan zijn Knechten geeft.

Local. Plaatzelyk.

In Loco. In de Plaats zyn.

Leef hebben. Is een Zeemans woord, wanneer ze namelyk boven de Wind zyn, of voor de Wind hebben.

Loge. Een klein Vertrek. Sitplaats. Hutte.

Logeeren. Wonen. Herbergen.

Logement, of *Logis*. Woonplaats. Herberg.

Loot. Betekent Kogels.

Lorendrayen. De Koopmans-Waaren op verbodene Plaatzten brengen; of verboden Koopmanschappen naar een Plaats voeren; de Goederen heimelyk, zonder Impost te betalen, vervoeren.

Lot. Een Deel dat men door 't geluk verkrygt.

Lotterie. En Geluks-pot.

Louange. Lof. Prys.

Luik. Een Opening aan 't Schip.

Luisfer. Glans. Pragt.

Luxurieux. Overmatig. Wellustig. Dertel. Met Ontugtigheid.

- M** **M.**
- Machine.* Een Werk-tuig. Een Gebouw.
- Machineren.* Jets uitvinden. Een zaake uitvinden of smeeden.
- Macbinatie.* Een Bedrog. Listige Streek.
- Magazyn.* Voorraads-gebouw. Een plaats daar men allerley Provisie bewaart.
- Magistraal.* Meesterlyk.
- Magistraat.* De Overheid; dog word meest verstaan van de Stads-Overheid.
- Magnificentie.* Heerlykheid. Pragt.
- Magnificq.* Heerlyk. Pragtig. Kostbaar.
- Majesté.* Heerlykheid. Hoogheid. Wordende dus een Keizer en Koning getituleert.
- Maintineeren.* Handhavenen. Ondersteunen. Onderhouden.
- Maintinu, of Maintien.* Handhavingen. Ondersteuning. Onderhouding.
- Major.* Is onder het Krygs-Volk een Opper-Officier die een Trap hoger is als Capitein, en die een Regiment in order stelt.
- Majoren.* Meerderjarig, is een jong Perzoon die zyn Ouderdom verkregen heeft, om niet langer onder een Curator te staan, maar zyn eigen Goederen en Zaken bestieren mag: Edog de Jaaren hier toe nodig zyn in alle Landen niet even gelyk bepaalt.
- Maitré.* Een Meester. Heer. Men noemt dus ook een Ruiter in 't Militaire.
- Maitré de Camp.* Is een Hoof-Officier van de hoogste Rang.
- Maitresse.* Meesterin. Vrouw. Item, Een Liefste of Vryster.
- Makelaar.* Is een Man die de Affaires van Kopen-schap voor een groot Negotiant waarneemt.

- Mal.* Quaad. Boos. Siek.
Malcontent. Qualyk te vreden.
Maledictie. Verfoejing. Vervloeking.
Maleficie. Quade daat. Quaad-doening.
Malheur. Ongeluk.
Malheureux. Ongelukkig.
Malitie. Boosheid. Quade Opzet. Bedrog. List.
 Ergheid.
Malitieux. Boos. Quaaddoeneend. Erg. Bedrieg-
 gelyk. Met quade Opzet.
Maltraiteeren. Mishandelen.
Malversatie. Ondeugt. Ontrouw.
Mameluck. Een Christ die Turk geworden is.
 Ziet ook *Renegaat.*
Mandement, of Mandaat. Een Bevel.
Mangelen. Ruilen. Verwisselen.
Manier. Behandeling. Wyze. Gebruik. Aard.
Manieren. Behandelen met de Handen. Ook Ma-
 nieren en Zeden leeren.
Manifaktuur. Hand-arbeid: Daar'men met de Han-
 den arbeid om iets te maken; By voorbeeld
 Wollen- of Zyden-Stoffen, &c.
Manifest. Openbaar. *Item,* Openbare Bekentmaking.
Manqueeren. Veilen. In gebreke blyven. Ook
 Ontbreken.
Manquement. Veil. Gebrek.
Maraude. Bedelen. *Item,* Roven. Ontneemen;
 wordende inzonderheid van de Soldaten dus
 gezegt in Oorlogs-tyd.
Maraudeeren. Op Roof of Ontneeming uitgaan,
 wordende inzonderheid verstaan van geregeld
 Soldaten, zonder Verlof daar toe.
Marchandeeren. Koopmanschap doen.
Marchandise. Koopmanschap. Waaren.
March, of Marsch. Een Voortgang; wordende
 in-

- inzonderheid van 't Krygs-Volk gezegt als ze voorttrekken naar een verder Plaats.
- Marcheeren*, of *Marscheeren*. Voortgaan. Voorttrekken. Verder voortgaan.
- Mariage*. Huwelyk.
- Marine*. De Zee-zaaken.
- Marinier*. Een Zeeman. Ook Zee-Soldaat.
- Marque*. Een Merkteiken. Kenteiken.
- Marqueeren*. Teikenen. Aanmerken. Aanteikenen.
- Marquetender*. Soetelaar. Die in een Leger Eet-
Waaren verkoopt.
- Marquis*. Een Mark-graaf.
- Marquisaat*. Een Mark-graaffchap.
- Marquise*. Een Mark-gravinne.
- Marschal*. Is een groot Hooft-Officier van het Militaire, en ook in 't Huistlyke.
- Marschal*. (*Veld*-) Is de opperste Hooft-Officier van de Militairen in een Armée.
- Martiaal*. Tot de Oorlog behorig, of genegen.
- Masque*. Een Masker. Een Verdekzel des Aangezigts.
- Masqueeren*. Vermommen. 't Aangezicht verdekken.
- Masquerade*. Vermomming; gelyk men wel in de Carnivals-tyd doet. Ziet *Carnaval*.
- Massacre*. Een Moord. Neerhouwing. Neermaking.
- Massacereeren*. Vermoorden. Neermaken.
- Masse*. Een Klomp. Hoop.
- Massyf*. Digt; dat niet hól is. *Item*; Grof. Plomp.
- Onbeleeft. Onfatzoenlyk.
- Mat*. Moede. Slap. Flauw. *Item*; Bleek.
- Materie*. Stoffe. Onderwerp. Sujet.
- Materialen*. Stoffen tot allerley Toestelling.
- Matras*. Een dun Onder-Bed of Legger, met Wol, of ook wel met Heede of met Stroó uitgevult; veel gebruikelyk in Campagne.
- Matricul*. Een Register. Inschryf-boek.

- Mausoleum.* Een kostelyk Graf-steede van een groot Heer.
- Maxime.* Gewoonte. Gebruik. Manier.
- Medaille.* Gedenk- of Leg-Penning.
- Medailleur.* Maker van de Stempels tot Gedenkenningen.
- Mediatie.* Bemiddeling. Tusschen beiden koming.
- Medieeren.* Bemiddelen. Tusschen beiden komen, om een Verschil te vereffenen of weg te nemen.
- Medioere.* Middeimatic.
- Meditatie.* Overpeinsing. Diepe overweging.
- Mediteeren.* Overpeinsen. Diep overwegen.
- Melancolyk.* Droef-geestig.
- Melange.* Een Vermenging.
- Meleeren.* Vermengen.
- Melodie.* Wyze in 't zingen, of speelen.
- Membrum.* Een Lid.
- Memorie.* Gedagtenis. Geheugenis.
- Memorabel.* Gedenkens-waardig.
- Memoriaal.* Gedenk-schryft. Eerinnerings-schryft.
- Menace.* Bedreiging. Dreigement.
- Menaceeren.* Dreigen. Quaad toe willen.
- Menage.* Spaarzaamheid. Ook Huishouding.
- Menageeren.* Spaaren. Item, Huishouden.
- Mentie.* Gewag. Melding. Aanhaling.
- Mentionneeren.* Gewag maken. Aanhalen.
- Meppris.* Veragting. Verfmading.
- Meprijsereen.* Veragten. Verfmaden.
- Merite.* Verdienst. Waarde.
- Meriteeren.* Verdienen. Waardig zyn.
- Merveilleux.* Wonderbaarlyk.
- Meschant.* Boos. Erg. Ondeugend. Schelms.
- Message.* Een Eoodschap.
- Messure.* Maat. Item, Schikking. Regel.
- Methode.* Korte Manier of Wyze om iets te doen.
- Met-*

- Mettier.* Een Ambagt. Handwerk. *Item*, Bedryf.
Doening.
- Meubels.* Loffe Goederen. Huisraad.
- Meubleeren.* Met allerlei Huisraad voorzien.
- Mignon.* Een zeer Bemindē Zaake of Vriend.
- Militair.* Dat tot de Oorlog behoort.
- Militie.* Oorlogs-Volk. Soldaten.
- Millioen.* Is 1000000 in Getalle.
- Mine.* Gebaarde. Gelaat. *Item*, Een onderaard-
sche Aardgang, of Metaal-groef.
- Minieren.* Ondergraven.
- Minneur.* Ondergraver.
- Minoren.* Minderjarig; dat is, die nog onder Cu-
rators staat. Ziet *Majoren*.
- Minister.* Een hooge Bediende van een groot Heer.
- Ministerium,* of *Ministerie.* De Vergadering en 't
Bewind van vele hoge Ministers.
- Mirakel.* Een Wonderwerk, dat boven natuurlyk
geschied.
- Miraculeux.* Wonderbaarlyk. Boven Natuurlyk.
- Miserabel.* Elendig. Arm. Jammerlyk. Deerlyk.
- Misere.* Elend. Jammer. Deernis.
- Misse.* Noemt men in Hoog-Duitschland een grote
Jaarmarkt in zommige Steden; die 3 of 4 Wee-
ken duurt; zynde inzonderheid de Frankfor-
ter, Leipziger, en Brunswyker Missen beroemt.
- Miffive.* Een Brief. Send-brief.
- Mitigatie.* Verzagting. Verzoeting. Vermindering.
- Mingieren.* Verzagten. Verzoeten.
- Mocqueren.* Verspotten. Utlachen. Spot met je-
mand dryven.
- Mocquerie.* Verspotting. Spotterny.
- Mocqueur.* Een Spotter. Spot-vogel.
- Mode.* Een Wyze. Manier. Gebruik.
- Model.* Een Voorstel. Voorbeeld, dat een Meester
eerst van iets in 't klein of groot maakt. *Mo-*

- Moderatie.* Matiging. Vermindering.
Modereeren. Matigen. Verminderen.
Moderateur. Een Matiger. Regeerder. Regent.
 Infchikker.
Modern. Naar de hedendaagze wyze.
Modest. Zeedig. Stil.
Modificatie. De Maat van iets. Matiging.
Molest. Verdriet. Overlast. Onrust. Bezwaring.
Moeiteeren. Jemand bezwaren. Onrust maken.
 Overlast doen.
Molleffe. Weekheid. Tederheid. Ook Bevreestheid.
Momber. Een Curator. Tuteel over Onmondige
 Kinderen en hunne Goederen, in haar Vaders
 plaats.
Moment. Een Oogenblik.
Monarch. Een groot Vorst die alleen regeert.
Monarchie. Een groot Ryk, dat van een Vorst al-
 leen geregeert word.
Monopolium. Alleen-Verkoping, als een of eenige
 alleen Privilegie hebben om iets te verkopen.
Monster. Wan-Schepzel. Zeltzaam of onnatuurlyk
 Ding. *Item,* Een Munster. Staaltje.
Monstren. Munstren. De Soldaten tellen en bezieen.
Monstreux. Onnatuurlyk. Zeltzaam.
Montant. Het beloop der Som.
Monteeren. Belopen. Bedragen. *Item,* Voorzien.
 Toestellen. By voorbeeld Canons, &c.
Montuur. Kleding der Soldaten.
Monument. Een Gedenk-teiken. Graf-steede.
Moraliseeren. Over de Zeeden spreken en redeneren.
Mores. Zeeden. *Mores* leeren, is, Zeeden leeren;
 doen gehoorzamen naar de Zeeden en Wetten.
Mortel. Doodelyk.
Mortier. Een Vysel. *Item,* Een Bomben-werper.
Mortificatie. Dooding. Vernietiging. Bedwinging.
Mor-

- Mortificeren.* Dooden. Vernietigen. Bedwingen.
Mosquee. Een Kerk der Turken.
Motie. Beweging.
Motif. Beweeg-Oorzaake. Beweeg-Reden.
Mouvement. Beweging. Ontrufting.
Moveeren. In beweging brengen. Aanzetten.
Moyen. Een Middel.
Munieeren. Voorzien. *Item,* Bevestigen.
Munitie, ziet *Ammunitie.*
Murmuratie. *Morring.* Onvreedaamheid.
Murmureeren. Morren. *t.* Onvreden zyn.
Muscaal. Tot de Musyk behorend.
Musick. Sing- of Speel-Konst. *Item,* 't zingen of
 speelen naar de Konst zelfs. Musyk.
Musicus. Een Musicant, of die de Musick verstaat.
Musquet. Een Snaphaan.
Musquetier. Een Soldaat te Voet. Snaphaan-drager.
Myl. Is gewoonlyk een Distantie van 2 Uuren,
 namelyk, een Duitche Myl, en zo als men
 volgens de Geographie en meest ook in de Zee-
 vaart reket: Maar anderzints zyn de Mylen
 in verschillige Landschappen zeer different, en
 het waare te wenschen, dat men in de Be-
 schryvingen beter daarop lettede, en aantoon-
 de, wat voor Mylen 'er verstaan worden; want
 anders kan men nooit van een gemelde distan-
 tie oordeelen, hoe lang of kort die is.
Mysantrop. Een Mensch die alle Gezelschap vlied.
Mysterium, of *Myserie.* Een Geheim.
N
Narratie. Een Vertelling. Verhaling.
Narreren. Vertellen. Verhalen.
Natie. Een Volk, van dit of dat Landschap.
Natuur. Aard der geschapene Dingen.

- Naturalist.* Onderzoeker der natuurlyke of geschte-
pene Dingen.
- Natuurlyk.* Dat uit de Natuur voortkomt, en niet
door Menschen handen gemaakt is.
- Naturel.* Aard van een Mensch.
- Naturaliseeren.* Een Uitlander aan de Regten en
Privilegien, &c. van een Land deelagtig ma-
ken, gelyk de Ingeboorene.
- Navigatie.* De Zee-vaart. Scheep-vaart.
- Navigabel.* Scheep-ryk. Een Water dat met Sche-
pen kan bevaren worden.
- Negatyf.* Ontkennend.
- Negeeren.* Ontkennen. Loochenen.
- Negligeeren.* Verzuimen. Versloffen. Verwaarlo-
zen.
- Negligent.* Onagtzaam. Slof. Versloffend. Lui.
Sorg-loos.
- Negligentie.* Onagtzaamheid. Sloffigheid. Luiheid.
Sorgeloosheid.
- Negotie.* Een Handel. Affaire. *Item*, Koopman-
schap. Koophandel. Trafficq.
- Negotieeren.* Eenige Affaires of Verrigtingen bezor-
gen. *Item*, Koopmanschap doen, of Koop-
handel dryven.
- Negotiant.* Die eenige Verrigting doet. *Item*, Die
Koopmanschap doet. Een Koopman. Han-
delsman.
- Negotiatie.* Bedryf. Verhandeling. *Item*, Koop-
handel.
- Nerveux.* Kragtig. Sterk. Bondig.
- Nestelen.* Innestelen. Zig ergens vast zetten.
- Net.* Zuiver. Schoon. *Item*, Correet. Effen.
- Netto.* Juist. Niet meer of minder.
- Neutraal.* Onpartydig. Geen zyde kiezend.
- Neutraliteit.* Onpartydigheid.

Niet.

Njet. Een *Niet*. Dus noemt men ook een Lot-
briefje daar niets op getrokken worden kan.
Nihil. Niets. Afgekeurt op 't Verzoek.
Nobel. Heerlyk. Edel.
Noblesse. Den Adel. De Edellieden.
Noen. De Middag.
Nominatie. Benoeming. Doot-verwing.
Nomineeren. Benoemen. Doot-verwen.
Notabel. Aanmerkelyk. Merkenswaardig.
Notaris. Beamt-Schryver. Over-Schryver.
Note. Aanteikening. Merck.
Noteeren. Aanteikenen. Onthouden. Mercken.
Notitie. Kennisse. Wetenschap.
Notificatie. Bekentmaking. Kennis-geving.
Notificeeren. Bekentmaken. Kennisse geven.
Notoir. Bekent. Kennelyk aan yder.
Nourrituur. Onderhoud, in eeten en drinken.
Nouvelle. Nieuwe Tyding.
Nul. Niets. Van geener waarde.
Nulliteit. Niets-waardigheid.
Nuncius. Een Afgefant; wordende inzonderheid
een Paufelyke dus genoemd.

O.
Obedieeren. Gehoorzamen. Gehoorzaam zyn.
Obedient. Gehoorzaam. Gewillig.
Obedientie. Gehoorzaamheid. Gewilligheid.
Objekt. Een Voorwerp, dat men ziet of hoort.
Objektie. Tegenwerping. Tegen-Reden.
Objicereen. Tegenwerpen. Tegenzeggen.
Obligatie. Pligt. Verpligting. Verbindnis.
Obligatie. Een Handschrift. Verschryving.
Obligeeren. Verpligten.
Obscur. Duister. Donker.

Ob.

- Observantie.* Gewoonheid. Gebruik. Oude waarneming.
Observatie. Waarneeming. Gadeslaning.
Observeren. Waarneemen. Gade slaan op iets.
Item, Onderhouden. Agtervolgen.
Obstakel. Hinderpaal. Veriet. Verhinderling.
Obstinaat. Hardnekkig. Styf-zinnig. Styf-hoofdig.
 Halsstarrig.
Obstinatie. *Obstinaatheid.* Hardnekkigheid. Styf-hoofdigheid, &c.
Obtineeren. Verkrygen. Erlangen.
Obtinke. Verkryging.
Obvieren. Tegenkomen. Tegen gaan.
Occasie. Gelegentheid. Middel. Oorzaak. Toeval.
Occasioneeren. Gelegentheid of Oorzaak geven.
Occasioneel. By Gelegentheid of Toeval.
Occultatie. Verberging. Geheimhouding.
Occulteeren. Verbergen. Geheim houden.
Occupatie. Inneeming. *Item,* Bezigheid met iets.
Occupeeren. Inneemen. Plaats beslaan. *Items,* Bezigt zyn. In 't werk zyn, met iets.
Occurreeren. Voorvallen. Gebeuren. Ontmoeten.
Occurrentie. Voorval. Gebeurtenis. Ontmoeting.
Odroy. Toelating, op een Verzoek, te weten van de Overheid.
Obtroyeeren. Toelaten. Vryheid geven.
Oculair. Oogzienlyk. Oogfchynlyk.
Odioux. Verhaat. Hatelyk.
Offendeeren. Beledigen. Jemand t'onvreedden maken. Storen.
Offensyv. Dat Schade aanbrengt. Beledigend.
Offerhande, ziet *Sacrificee.*
Officie. Een Bediening. Ampt. Bewind. *Item,* Dienst. Dienst-bewys.
Officier. Bevelhebber. Bediende. Edog hier door

- door word meest een Krygs-Bevelhebber ver-
staan, van differente Rang.
- Ombragie.* On-wil. Moeite. Verduistering.
- Operateur.* Een; Uitwerker. Volbrenger.
- Operatie.* Werking. Uitwerking.
- Opereeren.* Werken. Uitwerken.
- Opinie.* Meening. Gedagten. Verbeelding.
- Opiniaat, of Opiniaster.* Hardnekkig. Met ge-
weld. Stout. Kregel.
- Opportun.* Bekwaam. Gelegen; dat op de tyd en
gelegenheid past.
- Opportunitieit.* Bekwaamheid. Gelegenheid.
- Opposant.* Tegen-party. Tegen-spreker.
- Opposeeren, of Opponeeren.* Tegenstellen. Verhin-
deren.
- Oppositie.* Tegenstelling. Tegenspreking. Ver-
hinderung. Belet van Procedure.
- Optie.* Verkiezing aan wien men iets toestaan of
overlaten wil.
- Opulent.* Ryk. In overvloed hebben.
- Opulentie.* Rykdom. Overvloed.
- Orateur.* Een Reden-voerder.
- Oratie.* Een Redenvoering.
- Orceeren.* Een Redenvoering doen.
- Oratorium.* Plaats daar men een Redenvoering doet.
- Orcaan.* Een zeer zwaare Storm in Zee.
- Order.* Een Schikking. *Item;* Bevel.
- Ordinaris.* Gewoonlyk. Gemeenlyk.
- Ordonnantie.* Bevel. Schikking. Wet.
- Ordonneeren.* Beveelen. Gebieden. Opleggen.
Schikken; In Order stellen.
- Originaal.* Oorspronklyk; of eerste Geschrift. &c.
- Origine.* Oorsprong. Begin.
- Orneeren.* Versieren.
- Ornement.* Versiersel. Cierlyk Opschik.

Oflagie. Gysel. Onderpand in Perzoon.
Oflagier. Gyselaar. Osdepands-man.
Outrage. Overlast. Geweld.
Outrageeren. Overlast of Geweld aandoet.
Ouverture. Opening.

P P.
Pacificatie. Vreede-handeling.
Pacificeren. Te vreden stellen. Bevredigen.
Pacificyk. *Paisibel.* Vreedzaam. Gerust. Stil.
Paquet, of *Paquet.* Een Bondel. Pack.
Pact. Een Verdrag. Overeenkomst. Beding.
Page. Een Bladzyde.
Pagis. Een Edel-knaap. Een jonge Edelman, die by een groot Heer dient uit Honneur en op Avancement.
Palissades. Stekagie van Palen, inzonderheid om een Stad of Vesting.
Parade. Buiten ordinaris Oppronking: Dog word meest verstaan van de Militaire Preparatie tot de Wagt-optrekking.
Paradeeren. Parade maken. Met opschik verschynen.
Paradox. Een Wonder-spreuk. Wonder-spreukig.
Parazon. Een volmaakt Model van iets.
Paragraph. Afdeeling van een Geschrift.
Parallel. Evenwydig. Vergelykend.
Parallele. Evenwydige Loopgraven of Borstweeren voor een belegerde Vesting.
Parapet. Een Borstweer op een Wal, of Battery, &c.
Paraphrase. Uitlegging van een zaake met meerder en klaarder Woorden.
Park. Een Diergaarde, of ander ruime omheinde Plaats.
Pardon. Vergiffenis. Genade. Quyt-schelding.
Pardonnabel. Vergeestlyk.

Par-

Pardoneeren. Vergeven. Pardon geven. Quyt-scheiden.

Pareil. Gelyk. Zynes-gelyks.

Parceeren. Opschikken. Vertonen. *Item,* Afweeren. Afkeeren. *Item,* Gehoorzamen.

Parentagie. Familie. Verwandschap. Bloed-vriend-schap.

Parfum. Reukwerk.

Parfumeeren. Met Reukwerk wel-ruikend maken.

Parlement. Een t' Samenpraak. *Item,* Hoogste Raad, gelyk t' Parlement in Engeland, bestaande uit de Gecommitteerde Heeren des Koningryks, om met elkander over de zaaken des Ryks te spreken, en, nevens de Koning, te besluiten.

Parlementeeren. Te zamen spreken.

Pérochie. Een Karfjel.

Parole. t' Woord. Trouw. Belofte.

Parole. Betekent ook t' Woord dat dagelyks aan de Militaire van de Hoogste Officier gegeven word, om malkander daar aan by ontmoeting, inzonderheid 's nagts, te kennen en van de Vyand te onderscheiden.

Part. Een Deel.

Partage. Een Deeling. Scheiding.

Partageeren. Deelen. Scheiden.

Partie. Een Hoop. Een Troup, inzonderheid van Soldaten.

Particulier. Een bijzonder Perzoon.

Party. Een Gedeelte.

Partisaan. Een Party-gaander. Die met een Troup Krygs-Volk op Stropery uitgaat.

Partiaal. Partydig. Eenzydig.

Partialiteit. Partydigheid. Eenzydigheid.

Particulariteit. Besonderheid. Bezonder of omstandig Verhaal.

- Participant.* Mer-genoot. Mede deel-hebber.
Participeeren. Deel neemen of hebben.
Pas. Een Schreed. *Item,* Een Weg. Doorgang.
 Passagie, inzonderheid nauwe Passagie.
Pasport. Affcheid. Loop-Cedul.
Pasquil. Hekel-schrift. Smaad-schrift. Schimp-schrift, die egter zeer ongelyk zyn.
Passabel. Passelyk. Lydelyk.
Passagie. Een Doorgang door een Plaats. *Item,* Verhaal in een Geschrift.
Passagier. Een Reizend Perzoon. Een Reiziger.
Passceeren. Door een Plaats gaan, of van de eene Plaats tot de andere gaan. *Item,* Passelyk zyn.
Passementen. Wollen-, Syden-, Silveren-, of Gouden gewerkte Linten.
Passementier. Die zodanige gemeide Linten maakt.
Passie. Drift. Gemoeds-beweging.
Pastoor. Een Harder. Een Ziel-zorger. Een Dominé.
Pastory. Woonhuis van een Geestelyke; of daar men de Geestelyke dingen bezorgt.
Patent. Een opene Bekentmakings-brief van een groot Heer, of van de Souverain.
Patient. Een Sieke. *Item,* Een Misdadige.
Patientceeren. Geduld hebben.
Patientie. Geduld. Geduldigheid.
Patrimonie. Vaderlyk Erf-goed.
Patroon. Beschermmer. Voorspraak. *Item,* Een Model.
Patrocineeren. Beschermen. Voorspreeken.
Patrouille. Schaar-wagt, die 's nagts omgaat de Straten en Posten te visiteeren.
Pauseeren. Verpozen. Voor een tyd ophouden.
Pavillon. Een Veld-tente. *Item,* Een verheven Bédsteede. Canabé.
Pedant. Een Botteryk; die meent geleert te zyn, zonder het te weezen.

- Pedanterij.* Verbeelde Geleertheid.
Peloton. Een Tróup. Hoop van Krygs-Volk die te gelyk vuuren.
Penibel. Moeizaam. Bezwaarlyk.
Penitentie. Boete. Berouw.
Penjoen. Rente. Jaarlyks Inkomen van een groot Heer. *Item,* Kost-geld.
Penjonaris. Raad of Sindicus van een Stad. *Item,* Een Kost-ganger.
Peremptoir. Besliffend. Precys. Definitiv.
Perfeet. Volmaakt. Geheel.
Perfektie. Volmaaktheid.
Perfekteeren. Volbrengen. Volmaken. Voltooyen.
Perickel. Gevaar.
Periculus. Gevaarlyk.
Periode. Een Tyds-ftip. *Item,* Een Redens-Periode, die met een Stip eindigt.
Permissie. Verlof. Toelating.
Permitteeren. Verlof geven. Toelaten.
Perplex. Verslagen. Ontstelt.
Persecutie. Vervolging. Quelling.
Persecuteren, of Persequeren. Vervolgen. Quellen.
Perseverantie. Volharding.
Persevereren. Volharden.
Perfisteeren. Komt overeen met *Persevereren.*
Personagie. Een groot of aanzienlyk Perzoon.
Zyn Personagie spelen. Dat is, de Al-beschik zyn of willen wezen van eenige zaake.
Persuadeeren. Overreeden. Beweegen.
Persuafie. Overreeding. Aanrading.
Pertinent. Bequaam. Gevoeglyk, dat ter zaake dienstig is, of daar toe past.
Perturbatie. Storing. Ontruffing.
Perturbateur. Stoorder. Ontruster van de algemene Rust. Muit-maker. Oprokker. *Per-*

- Perturbeeren.** Stooren. Onrusten, in Verwarring brengen. De algemeene Rust storen.
- Petarde.** Is een Machine met Bus-Kruid gevult, om daarmed Póorten te doen in stukken springen en te openen.
- Petitie.** Begeerte. Verzoek.
- Peupel.** Gepeupel. 't Volk.
- Peupleeren.** Bevolken. Vermeerderen met Volk.
- Peys, of Pais.** Rust. Vrede. Stilte.
- Peysceren, of de Peys maken.** Te vrede stellen of maken.
- Phantasie.** Inbeelding. Dwaaze verbeelding.
- Philosoof.** Een Wereld-kundige. Wereld-wyze.
- Philosofeeren.** Van Wereldze natuurlyke dingen redeneeren, of dezelve bespiegelen.
- Phisonomie.** Aanzigts-kunde. Om uit 't Aangezicht te oordeelen, dat een valsche Wetenschap is, als kunnende grotelyks missen.
- Pillage.** Plonderinge. Roving.
- Pilleeren.** Uitplonderen. Roven.
- Pinasse.** Een snel zeylend Schip.
- Pionnier.** Een Schans-graver.
- Piquant.** Stekend. Spytig. Hatig.
- Piquanterie.** Haat. Spyt.
- Piquet.** Een Voorwagt; die voor een Leger of Troup Krygs-Volk uitgezet of uitgezonden word.
- Piqueur.** Een Beryder der Paarden, namelyk, die 'er goede kennisse van heeft, om dezelve te leeren.
- Piqueeren.** Spyt aandoen. Streeken.
- Pistook.** Een kort Schietgeweer.
- Pistool.** Pistolet. Een bekende Gouden Munt.
- Placcaat.** Een Schriftelyk Gebod, dat gepubliceert en vervolgens op de gewoonlyke Plaatzten aangeplakt word. Plai.

- Plaisant.* Vermakelyk. Aangenaam. Lieflyk.
Plaisir. Vermaak. Genoegen. *Item,* Dienst.
Vriendſchap.
Plaiſieren. Vermaak neemen.
Plan. Grond-teikening van iets. *Item,* Ontwerp
van een zaake.
Planceren. Effen maken.
Plantagie. Een met Bomen beplante Plaats.
Plenipotentarius. Gevolmagnigde.
Plomp. Grof. Bot. Ongeſchikt.
Plompaart. Een Grof, Bot, of ongeſchikt Menſch.
Pof. *Op de Pof uitgaan.* Dat is, zonder vragen en
verlof uitgaan, of iets doen.
Poignard. Een Dolk. Moord-mes.
Point. Stuk. Articul. Zaake.
Policy. Reglement onder de Gemeente van een Stad.
Polityk. Huik-hanging naar de Wind.
Poitron. Een Luiaart. Onnut Menſch.
Pompe. Pragt. Heerlykheid. Statie.
Pompeux. Pragtig.
Pondereeren. Rypelyk overwegen.
Ponton. Een Schip-brugge, of plat Vaartuig.
Porte Dus word in de Couranten dikwils 't Turk-
ſche Hof genoemd.
Poorter. Een Burger. Ingezetene in een Stad.
Port. Het Vragt-geld van Brieven of Goederen.
Portie. Een Deel.
Portier. Een Deurwaarder.
Pofeeren. Stellen. Onderſtellen.
Pofitie. Stelling. Gelegenheid.
Poffeffie. 't Bezit.
Poffeffor. Bezitter.
Poffibcl. Mogelyk.
Poff. Is een Boöde te Voet of te Paarde. *Item,*
't Huis daar de Poff afgaat en aankomt.

- Post.* Een Plaats, daar een Soldaat of Troup op Wagt gesteld word. *Item*, Een Articuli.
- Posteeren.* Op een Plaats of Post stellen.
- Postillon.* Een Postryder.
- Pouvoir.* Magt. Vermogen. Geweld.
- Pourtrait.* Afbeelding naar 't Leven, inzonderheid van een Mensch.
- Practiceeren.* Oeffenen. In 't werk stellen. Zyn Professie van iets maken. *Item*, Jets uitdenken of uitvinden.
- Practyck.* Werkstellig-making. Oeffening van een Professie. *Item*, Uitvinding. *Item*, Gewoonte. *Ufantie.* *Item*, Sryl en Manier van Regtszaken.
- Practicabel.* Doenlyk.
- Practicyen.* Oeffenaar. Die een zaake practiceert.
- Pre-allabel.* Dat voorgaat: Dat vooraf moet gedaan, gezegt, verhandelt, of ten einde gebragt worden.
- Prebende.* 't Inkomen van een Canonyk of Priester.
- Precedentie.* Voorgang. Voorrang.
- Precieux.* Kostelyk. Kostbaar.
- Precipitatie.* Haast. Verhaasting. Yling.
- Precys.* Juist. Net.
- Predestinatie.* Vooraf-verkiezing. Vooraf-schikking.
- Prædelineeren.* Vooraf-verkiezen. Vooraf-schikken tot iets.
- Prefatie.* Voorreeden.
- Preferentie.* Voortrekking.
- Prefereren.* Voortrekken.
- Prejudicie.* Nadeel. Schade. *Item*, Voor-Oordeel.
- Prejudiceeren.* Nadeel of Schade doen.
- Prelaat.* Een voornaam Geestelyke.
- Preliminaires.* Voorafgaande Hooft-punten van een Vergelyk of Vredens-Tractaat.

- Premeditatie.* Vooraf-overdenking. Voordagt.
Premcsteeven. Vooraf-overdenken. Voordenken.
Premie. Een Prys. Beloning.
Premier. De Eerste of Voornaamste.
Preparatie. Toebereiding. Toestel.
Prepareeren. Toebereiden. Toestel maken.
Present. Tegenwoordig. By de hand. *Item,* Een Geschenk. Vereering.
Presentatie. Aanbieding. Toning.
Presenteeeren. Aanbieden. Vertonen.
Presentie. Tegenwoordigheid.
Preservatie. Bewaring.
Preservatif. Bewaar-Middel. Tegen-Middel.
Preserweeren. Bewaren. Verhoeden.
Presideeren. Voorzitten in een Gezelschap.
President, of *Preses.* Een Voorzitter.
Pressant. Dringend. Dat haast heeft.
Presseeren. Dringend zyn. Haast hebben.
Pressen. Met Geweld tot den Krygs- of Scheepsdienst dwingen.
Presumeeren. Vermoeden. Waanen. Vangedagtenzyn.
Presumptie. Vermoeding. Suspicie. Waaning.
Presumptif. Vermoedelyk. Naar Vermoeden.
Pretendeeren. Begeeren Voorgeven. Eischen. Meenen regt tot een zaake te hebben.
Pretendent. Die iets pretendeert; of meent Regt tot iets te hebben.
Pretensie. Eisch. Voorgeving. Regt-begering.
Pretext. Schyn. Dek-mantel.
Prevoost. Een Voorgezette. *Item,* Een Proobst.
Prevoost. Provoost, die de Gevangene Soldaten bewaart.
Primaat. Is de voornaamste Heer in een Land, na de Vorst.
Primicien. De eerste Vrugten van iets.

- Prince.* Een Vorst.
Princesse. Een Vorstin.
Principaal. De Voornaamste. De Meester of Heer.
Item, De Hooft-zom, of 't Capitaal. *Item,*
 Het Voornaamste. De Hooft-zaake.
Principium. Het-Begin.
Prizaat-Perzoon. Een Perzoon op zig zelfs, zonder Bediening of Ampt. Een Burger.
Privilegeeren. Vryheid of Voorregt geven.
Privilegie. Vryheid. Voorregt. *Item,* Een Vryheids-Brief, van de Overheid.
Probabel. Bewysbaar. Dat aan te toonen staat.
Probeceren. Onderzoeken. Proeven. De Proef nemen. *Item,* Bewyzen. Aantonen.
Problema. Voorstel. Opgave.
Procedeeeren. Voortgaan. Voortvaren. *Item,* Behandelen. *Item,* Een Proces hebben.
Proces. Een Regts-geding. Pleit. Behandeling.
Processie. Een hoop Volks welke om gaan bidden.
Proclamatie. Uitroeping. Verkondiging.
Proclameeren. Uitroepen. Verkondigen.
Procreeren. Teelen. Voortteelen.
Procuratie. Gegeven Magt om iets te doen.
Procurveeren. Bezorgen. *Item,* Veroorzaken.
Procureur. Bezorger in Regts- en andere zaaken.
Prodigaal. Doorbrengend. Onnuttige of overvloedige Verteering.
Prodigie. Een Wonderzaake. *Item,* Doorbrenging van Goederen, &c.
Prodigiens. Wonderzakelyk. *Item,* Doorbrengend.
Produceeren. Vertonen. Voortonen.
Product. Opkoming van Goederen, &c.
Profaan. Weereids. Ongewyd. Onheilig.
Profaneeren. Verontheligen. Schenden.
Professie. Oeffening van een Konst, Ambagt, of Hand-

- Handwerk. *Item*, Openbaare Leer, en Verklaring. Bekentenis.
- Professor*. Openbaare en geprivilegeerde Leeraar op een hooge School, Academie, of elders.
- Profect*. Een Waarzegger. Voorafzegger.
- Profeteeren*. Waarzeggen. Voorafzeggen.
- Profecy*. Voorafzegging.
- Profit*. Profyt. Voordeel. Winst.
- Profitabel*. Met Voordeel of Winst.
- Profiteeren*. Voordeel hebben. Winnen, in alleley Dingen.
- Progres*. Voortgang. Uitkomst.
- Prohibeeren*. Verbieden.
- Project*, of *Projet*. Een Ontwerp. Schets. Voorneemen.
- Projecteeren*. Ontwerpen. Een Schets opmaken.
- Prolongatie*. Verlenging. Uittel van een zaake.
- Prolongeeren*. Verlengen. Uittellen.
- Promesse*. Belofte. Toezegging.
- Promotie*. Bevordering. Verheffing.
- Promotor*. Bevorderaar. Verheffer.
- Promoveeren*. Bevorderen. Verheffen.
- Prompt*. Vaardig. Ras. Schielyk. Terstond.
- Pronunciatie*. Uitspraak in Geschil-zaaken.
- Pronunciereen*. Uitspreken.
- Proper*. Eigen. *Item*, Net. Fraai. Welstaand.
- Proponeeren*. Voorstellen.
- Proportie*. Evenredigheid.
- Proportionneeren*. Evenredig maken. Een Schik geven of hebben naar een andere zaake.
- Propos*, of *Propoos*. Een Reden. Gesprek.
- A propos*. Wel te passe. Dewyl 't in de Reeden zo te passe komt.
- Propositie*. Een Voorstel.
- Proprietarius*. Eigenaar van zyn Goederen.
- Prorogeeen*. Uittellen. Verlengen.

- Prosperereen.* Winnen. Geluk, Voordeel, of Voor-
 spoed hebben. Wel vaaren.
Prosperiteit. Voorspoed. Welvaring.
Prostitueeren. Gemeen of gering maken.
Protectie. Bescherming. Verdediging.
Protector. Beschermmer. Verdediger.
Protegeeren. Beschermen. In Bescherming nee-
 men. Jemand verdedigen.
Protest. Wederspreking. Tegenspreking. 't Te-
 gendeel aantoning of betuiging.
Protesteeren. Tegenspreken. Het tegendeel aantonen.
Protocol. Een Hoofd-Schrift in Regts-zaaken.
Proventu. De Opkomst of Winst van een zaak.
Proviant. Allerley nodige Eens-waaren.
Provianttoeren. Met Eens-waaren voorzien.
Providentie. Voorzienigheid.
Provincie. Een Landschap.
Provinciaal. Dat een geheel Landschap aangaat.
Provisie. Voorraad. Nooddrift. Voorziening van
 iets. Gereedschap.
Provisioneel, of By Provisie. By voorraad. Vooft
 eerst.
Provisor. Een Bezorger van Voorraad.
Provoost, ziet *Prevoost.*
Proye. Een Roof, door de Vyand gemaakt.
Publyc. Openbaar. Algemeen. Ongedekt.
Publicatie. Afkondiging. Algemeene Bekentma-
 king.
Publiceeren. Openbaar of algemeen bekendmaken.
Pur. Suiver. Louter. Ongemengelt. Geheel.
Punt. Een Stip. *Item,* 't Scherp van iets. *Item,*
 Articul, of 't voornaamste Stuk.
Pantucel. Naukeurig. Volmaakt. Stiptelyk.
Papil. Een Wees. Wees-kind.
Purgatie, of Purgie. Een Suivering.

Purgeeren. Suiveren. *Item*, Zig ontschuldigen, van een beschuldigde zaake.

't Purper. De Cardinaals-waardigheid.

Pyppe-dragen. Bedriegen. *Uitstryken.* Jemand wat wys maken.

Q *Qualificeeren.* Kragt en Volmagt geven.

Qualiteit. Magt en Kragt die jemand gegeven, of met zyn Functie verknogt, is.

Quantiteit. Veelheid. Grootheid.

Quantum. Aandeel.

Quarré. Een Vierhoek. In 't vierkant.

Quart, of *Quartier.* Een vierdepart.

Quartier. Logement of Woonplaats. *Item*, Een Gewest. Streek van een Stad of Land.

Quartiermeester. Is by de Ruitery zo veel als *Fou-rier* by 't Voet-volk.

Quast. Een ligt Mensch, en die zig gek tiert.

Querelle, of *Questie.* Kyving. Oneenigheid. Tweedragt.

Querelleeren. Questie of Tweedragt maken. Kyven.

Questie. Een Vraag. Vraag-stuk. *Item*, Verschil. Kyving. Tweedragt.

Questioneeren. Vragen. Uitvragen. *Item*, Verschil of Tweedragt maken. Kyven.

Quitantie. Schriftelyke Quytstelling van 't ontfangene.

Quitteeren. Quytstellen. *Item*, Verlaten.

Quotifatie. Deling naar Evenredigheid.

Quotificeeren. Deelen naar Evenredigheid.

Quotum, of *Quote.* Deel naar Evenredigheid.

R. Ra

R.

- R**abat. Afkorting. Vermindering. Afflag.
Rabasteeren. Afkorten. Verminderen.
Radicaal. Uit de Grond. Grondig.
Raffineeren. Fyn maken. Zuiveren van 't grove.
Raillant. Schertzend. Boertend.
Railleeren. Boerten. Gekken. Schertzen.
Raillerie. Boertery. Vermakelyke Gekkerny.
Raison. Reden. Oorzaak.
Raisonnabel. Bilyk. Redelyk. Menschlyk.
Raisonneeren. Redeneeren. Wel Oordeelen. By
 zig zelfs overleggen.
Raisonnement. Oordeel. Oorzaak. Overdenking
 van iets.
Ramas. Vergadering van veel dingen by een.
Ramasseeren. By een vergaderen.
Ranson, of Rantsoen. Los-geld.
Rangoneeren, of Rantsoeneeren. Los kopen.
Rang. Order. Key. *Item,* Hoog aanzien.
Rangceeren. In order plaatsen.
Rapailles. Opgeraapte Dingen.
Rappel. Te rug roeping. Te rug ontbieding.
Rappelleeren. Te rug roepen of ontbieden.
Rappier. Een Degen.
Rapport. Befigt. Verhaal.
Rapporteeren. Berigten. Verhalen. Overbrengen.
Rapporteur. Berigter. Verhaler. Aandrenger, kan
 zyn in goeden en kwaden. Vlik-vlooyer.
Rapsodie. Schielijke Vergadering.
Raquet. Een Vuur-pyl.
Raar. Zeltzaam. Ongemeen.
Rariteit. Zeltzaamheid.
Ras, of Race. Afkomst. Geslacht.
Rasceeren. Glad afscheeren. *Item,* Slopen. Tot
 de

- de grond toe afscheuren of vernielen, By voorbeeld Vesting-werken.
- Ratificatie.* Bevestiging. Bekragtiging.
- Ratificeeren.* Bevestigen. Bekragtigen.
- Ravage.* Stroping. Invaling.
- Ravageeren.* Door Stroping bederven.
- Rayeeren,* ziet *Royeeren.*
- Rebel.* Een Weerspannige. Oproermaker, die van zyn Heer afvalt.
- Rebellie.* Weerspannigheid. Oproer in een geheel Land of Stad.
- Rebelleeren.* Oproer maken. Van zyn Heer afvallen.
- Recapitulatie.* Herhaling van een zaake.
- Recept,* of *Recipé.* Een Voorschrift van een Medicament, of van andere Dingen.
- Receptie.* Ontfanging. Anneeming.
- Recherchz.* Onderzoek. Navorsching.
- Recipieeren.* Ontfangen. Inleiden.
- Recipisse.* Ontfang-brief. Quitantie.
- Reciproq.* Weerkerig. Onderling gelyke wederomdoening.
- Reciproqueeren.* Gelyk wederom doen.
- Recognitie,* of *Reconnoissance.* Erkentenis. Vergelding. Loon. Beloning.
- Recognosceeren.* Bezien. Ondetkennen. Bespieden.
- Item,* Erkennen. Belonen.
- Recommendabel.* Aanpryslyk. Die, dit, of dat waardig is aangeprezen te worden.
- Recommendatie.* Aanpryzing. Aanbeveeling. Lof.
- Recommendereen.* Aanpryzen. Aanbeveelen.
- Recompens.* Vergelding. Beloning. Vereering.
- Recompenseeren.* Vergelden. Belonen.
- Reconciliatie.* Verzoening.
- Reconcilieeren.* Weer vereenigen. Verzoenen.
- Reconvencieeren.* Weer by komen, Van Verweerder Aanvaller worden.
- Re-*

- Reconventie.* Weer by koming.
Recours. Toevlugt.
Recouweeren. Toevlugt neemen.
Recouweeren. Weer verkrygen.
Recreatie. Vermaak. Eerbaar Tydt-verdryf.
Recreatysf. Vermakelyk. Verquikkelyk.
Recreeren. Vermaken. Verquikken.
Recroute. Nieuw aangeworven Soldaat.
Recrouteeren. Voltallig maken. Soldaten aanwerven.
Recueil. Verzameling. Vergadering.
Reculeeren. Te rug wyken. Te rug arfelen.
Recupereeren. Weerom verkrygen.
Redemptie. Verlossing. Vrykoping. Afkoping.
Redigceeren. t'Zamen brengen. By een zamelen.
Redimeeren. Weerom kopen. Vry kopen. Loffen.
Redhibeeren. Jets weerom geven dat gekogt en niet goed of leverbaar bevonden is voor'tzelve Geld.
Redhibitie. Weerom geving van zodanig goed.
Redres. Herstelling. Verbetering.
Redresceeren. Herstellen. Verbeteren.
Reduceeren. Weer te regte brengen. Weer brengen.
Reductie. Weer bringing.
Reël. Wezentlyk. In der daad.
Refereeren. Zig op iets of 't vorige beroepen.
Referendarius. Een weerom of te regte bringer.
Reformatie. Verbetering. Herstelling, tot 't vorige.
Reformateur. Hersteller. Verbeteraar.
Reforme. Herstelling. Verbetering.
Reformeeren. Herstellen. Verbeteren.
Refraicheeren. Ververfchen. Verquikken, name-lyk met Spys en Drank.
Refraichement. Ververfching. Verquikking.
Refus. Een Weigering.
Refuseeren. Weigeren.

- Refutatie.* Wederlegging. Afkeuring.
Refuteeren. Wederleggen. Afkeuren.
Regaal. Een Koninglyk Voorregt.
Regaleeren. Wel onthalen. Goeds ciet aandoen.
Regard. Aanzien. Respect. *Ten Regard.* *Ten*
Aanzien, of ten opzigte.
Regardeeren. Aanmerken. Opzien. Opmerken.
Regeeren. Heerschen. Bestieren.
Regel. Een Maat. Wet. Order. Wyze.
Regent. Regeerder. Bestierder.
Regiment. Regeering. Bestiering.
Regiment. Een Troup Soldaten, bestaande uit 800
à 1000, min of meer, Man.
Register. Optelling van een zaake.
Registreeeren. De Dingen optellen. Een Register
maken.
Registrator. Die een Register hout.
Reglement. Regel. Order. Ordonnantie. Voor-
schrift.
Regret. Berouw. Leedwezen.
Regretteeren. Berouw of Leedwezen over iets heb-
ben.
Reguleeren. Ordineeren. Schikken.
Regulier. Regelmatig. Ist Order geschikt.
Re-iteratie. Herhaling. Weer ophaling.
Re-itereeren. Herhalen. Weer ophalen.
Kelaas, of Relatie. Verhaal.
Relais. Plaats daar men versche Post of andere
Paarden neemt.
Relateeren. Verhalen. Vertellen.
Relateur. Verhaaler. Vertelder.
Relaxatie. Quytshelding. Verlossing. *Item,* Ver-
maak. Uitspanning.
Relaxeeren. Quytshelden. Ontslaan. Verlossen.
Item, Uitspanning nemen van zyn Bezigheden.

- Relegeren.* Weg zenden. Uitbannen.
Relevatie. Ophessing. Verheffing.
Releveeren. Ophessen. Verheffen.
Religie. Geloof. Godsdienst.
Religieus. Godsdienstig. Vroom. Aandagtig.
Remarquabel. Aanmerkelyk. Gedenkenswaardig.
Remarque. Een Aanmerking. Opmerking.
Remarqueren. Aanmerken. Opmerken.
Rembourseeren. Weerom geven in Geld.
Remboursement. Weerom betaling.
Remedie. Een Hulpmiddel.
Remedieeren. Verhelpen. Verbeteren. Een Mid-
 del in 't werk stellen.
Remis. Nalating. Verlof geving. Pardon.
Remise. Verzending. Overzending.
Remitteeren. Verzenden. Overzenden.
Remonstrantie. Voorstel. Vermaning. Onderreg-
 ting.
Remonstreren. Voorstellen. Te verstaan geeven.
 Onderregten. Vermanen.
Remporteeren. Wegdragen. Verkrygen.
Rencontre. Ontmoeting. *Item,* Gevegt van elkand-
 der ontmoetend Krygs-Volk.
Rencontreeren. Elkander ontmoeten.
Renegaat. Een Afvaller van zyn Religie: Dog
 word daar door meest verstaan, een zodanige,
 die van de Christelyke Religie tot de Turk-
 sche dwaling overgaat.
Renfort. Een Versterking.
Renomme. Goede Naam. Faam.
Renommeert. Beroemt. Vermaard.
Renonceeren. Afzeggen. Verlaten een zaak.
Renunciatie. Afzegging. Verlating.
Rente. Opkomst. Inkomen. Winst.
Renteeten. Belopen. Bedragen.

Ren-

- Renverfeeren.* Omwerpen. Omkeeren.
Renverfement. Omverping. Omkeering.
Renvoy. Verzending. Wegzending naar een ander
Plaats.
Renvoyeeren. Weg zenden, naar een ander Plaats,
Weer te rug zenden.
Reparatie. Herstelling. Verbetering.
Repareeren. Herstellen. Verbeteren.
Repsteeren. Herhalen. Nog eens ophalen,
Repetitie. Herhaling.
Repletie. Vervulling. Volmaking.
Replicceeren. Weerom antwoorden, Tegen zeggen.
Replicq. Weerom antwoord.
Repondeeren. Verantwoorden. Voor een zaake in-
staan of opkomen.
Reposeeren. Rusten. Rust nemen.
Reposseeren. Te rug dryven.
Representatie. Een Voorstelling. Te kennen-ge-
ving. Afbeelding. *Item,* De Afbeelding van
iets. Vertoning.
Representeeren. Voorstellen. Te kennen geven.
Afbeelden. *Item,* Een ander verbeelden, of
in deszelfs plaats staan.
Repressailles. Weerom doening.
Reprimande. Een Bestrafing met woorden.
Reprimandeeren. Met woorden bestraffen. Door-
halen.
Reproche. Verwyt. Voorhouding.
Reprocheeren. Verwyten. Bekyven.
Reprouveeren. Verwerpen. Afkeuren.
Republyk. Een gemeene Best. Gemeenzame Re-
geering.
Reputatie. Agting. Goede Naam.
Request. Verzoek-schrift. Smeek-schrift.
Requireeren. Verzoeken. Aanzoeken.

- Requisitie.* Verzoek. Aanzoeking.
Rescribereen. Schriftlyk antwoorden.
Rescript. Schriftlyk antwoord. Verklaring van een Vorst of groot Heer.
Reserve. Voorraad. Exceptie. Voorbehoud. *Iem,* Een agterhouding van Krygs-volk, &c.
Reservatie. Voorbehoud. Voorbeding.
Reserveeren. Voorhouden. Voorbedingen.
Resideeren. Woonen. Huisvesten.
Residentie. Woonplaats van een groot Heer.
Resignatie. Aftaning. Overgeving.
Resigneren. Aftaan. Overgeven.
Resistereen. Tegen staan.
Resistentie. Tegenstand. Tegenweer.
Resolut. Ongeveinst. Regt uit. *Iem, Gauw,* Geresolveert.
Resolutie. Besluit. Oplossing.
Resolvoeren. Besluiten. Ook Oplossen.
Respect. Agting. Eer. Verbied.
Respecteeren. Eeren. In Eer houden. Agten.
Respit. Tyd om Adem te halen, of te rusten. *Uitsel.*
Resort. Een Gebied. Gebieds-ontrek.
Resortceeren. Onder een Gebied staan.
Restauratie. Herstelling. Vernieuwing.
Restaurceeren. Herstellen. Vernieuwen.
Rest. De Overschot. 't Overblyfzel.
Restceeren. Overschieren.
Restitueeren. Weerom geven. Te rug geven.
Restitutie. Weerom geving.
Reservatie. Voorbehoud. Bepaling.
Retireeren. Te rug gaan. Wyken. Vertrekken.
Retorsie. Weerom zending, namelyk Woorden. Weerom sineeling.
Retour. Te rug komt, Te rug koering.

Retourneeren. Te rug keeren. Te rug komen.
Retraite. Te rug trekking. Wyking. Vertrek.
Retrencheeren. Vergraven. Verschanzen.
Retranchemens. Vergraving. Verschanzing.
Re-unie. Weer vereeniging.
Re-unieeren. Weer vereenigen.
Reveille. Ontwaking, of Opwekking uit de Slaap.
Revenge. Wraak. Gelykdoening.
Revengeeren. Gelyk weeron doen.
Revenü. 't Opkomen. Inkomen, van Goederen, &c.
Reverentie. Eerbied. Respect. Agting.
Reverteeren. Weer keeren. Weeron keeren.
Revue. Munstering. Monstering, of Bezieping,
namelyk van 't Krygs-Volk, &c.
Revideeren. Weer overzien. Nazien.
Revisie. Overziening. Naziening.
Revocatie. Herroeping.
Revocceeren. Herroepen.
Revolte. Rebelle. Opstand.
Revolteeren. Rebelleeren. Opstaan, teegen zyn
Heer en Meesters. Muiten.
Revolutie. Omdraijing. Omkeering. Verandering
der Dingen.
Rèusseeren. Wel slagen.
Rbeede. Voor- of naaste Zee van een Plaats.
Rbeeder. Die iets op zyn kosten uitrust; By voor-
beeld een Schip.
Rhedery. Uitrusting van Schepen, &c.
Ridicul. Bèlachelyk.
Rigueur. Strengheid. Straffigheid.
Rigoureux. Streng. Scherp. Straf.
Risqueeren. Wagen.
Ritmeeſter. Is een Hooftman onder de Cavallery.
Rivaal. Mededinger. Medevryer.
Robuſt. Sterk van Leden. Ruw. Grof.

- Roef.** Word 't Kamertje genoemd agter in een Schip.
Rolle. Een Lyft. Register.
Roman. Een Verdigtzel. Verdigte Historie.
Ronde. Schaar-wagt, die de Wagten en Straten 's nagts vifiteert.
Rondeel. Een ronde vaste Toorn aan een Stad, waar uit gefchoten word.
Rot. Een Bende of Troup Volks.
Rotteeren. t'Zamen rotten. By Troupen te zamen vergaderen.
Route. Een Weg.
Royeeren. Uitdoen. Uittfryken. Door doen, namelyk een Gefchrift.
Rain. Bederf. Verwoefing.
Ruineeren. Bederven. Verwoefen.
Ruinen. De overblyfzels van een gebroken of vervallen Gebouw.
Rumoer. Een Geruas. Larm.
Ruptuur. Breuk. Vrede-breuk.
Rufie, of Rugie. Onruft. Verdriet.

- S** **S.**
Accagie. Plundering. Beroving.
Saccageeren. Plunderen. Beroven. Verwoefen.
Sacrificeeren. Opofferen. Aan overgeven.
Sacrificie. Een Offerhande.
Sacrilegie. Kerkenroof. Item, Ontceering van gewide Dingen.
Saifeeren. Inneemen. Aanvatten. Vast houden.
Saifoen. De Jaars-tyd.
Salaris. Befolding. Loon.
Salet. Een kleine Saal.
Salf-Conduet. Een Vry-geleide.
Saluade. Begroeting.
Saluceeren. Begroeten.

- Salutatie.* Groetenis. Heil wensching.
Saluis. Heil. Zeegen.
Salutair. Heilzaam.
Salvecren. Jemand bewaeren. Zig reddén. Ontvlugten.
Salvegarde, of Sauvegarde. Eeh Wagt, die van de Vyand op verzoek en voor goede Betaling gegeven word om een Huis, Goederen, &c. voor allerley overlast te bevryden.
Salvo. Behalven. Behoudens, *Item,* 't Affchieten der Soldaten,
Sant, of Sanct. Een Heilige. *Item,* Een Opperste der Turken.
Sappe. Een Ondergraving.
Sappeeren. Ondergraven, om in de Gragt van een Vesting te komen.
Sas. Is een Plaats daar men het Water stuit en hoger doet klimmen, tot bevordering van de Scheepsvaart; gelyk te *Sas van Gent*, en elders.
Satisfactie. Voldoening. Vergenoeging. *Item,* Betaling.
Standaal, of Schandaal. Schánde voor al de Wereld. *Item,* Ergernis. Aanstoot.
Scandaleus. Ergerlyk. Aanstootlyk.
Scandaliseeren. Schande aan doen voor de geheele Wereld. *Item,* Ergernis of Aanstoot geven.
Scepter, ziet *Schepster.*
Schaar. Een Hoop Volks.
Schamp-schoot. Is een Schoot die even de Huit van de Syde raakt.
Schantze. Begraving. Is een klein Fort, doorgaans alleen van aarden Wallen opgeworpen, tot Defensie voor een korten tyd. Ziet ook *Retranchement.*
Schans-korf. Is een grote met Aarde gevulde Korf; die

die naast en agter malkander gezet worden; ord
daar agter voor de Vyandelyke kleine Kogels
bevryd te zyn.

Schappeeren. Ontloopen. Ontkomen.

Scharmutseling. Een klein Gevegt, tusschen twee
kleine Troupen Krygs-Volk.

Scharmutselen, of Scharmutselen. Gevegt houden
tusschen kleine Troupen.

Schaffeeren. Verhitten. *Item,* Toornig worden.

Scharvot. Een verheeven Toonplaats. Toneel.

Schavotteeren. Opentiyk ten toon stellen tot Schande.

Schepter, of Scepter. Een Ryks-staf; die inzonder-
heid de Keizers en Koningen by de Ceremoni-
en voeren.

Scherp. Met *Scherp* schieten. Dat is, met Kogels
schieten.

Schaffeeren. Schenden. Geweld aandoen.

Schaffeering. Schending.

Scholabyg. Naar de Schoolwyze; of dat tot de
School behoort.

Schot. Tribuit. Schatting.

Scrupel, of Schrupel. Twyffel. Bekommernis of
Benauwtheid in 't Geweeten.

Scrupuleus. Twyffelagtig; of Benauwt in Gewee-
tens-zaaken.

Scrutinium. Verkiezing door Middel van afvraging
en Vergadering der Stemmen. Dog dit Woord
word meest gebruikt by de Verkiezing van een
Paus, door de Cardinaalen.

Secret, of Secretesse. Een Geheim. Met Geheim-
houding.

Second, of Secondant. Een Bystander. Helper.

Secondeeren. Helpen. Bystaan.

Secours. Hulpe. Bystand.

Secoureeren. Secours doen, of toebrengen. Bystand
doen.

- Secreet.* Een Geheim.
Secretarius. Een Geheim-schryver.
Secreteeren. Geheim houden.
Secreteffe. Geheimhouding.
Seete. Gezindheid.
Secularifeeren. Weereldlyk maken.
Seculum. Eeuw. Tyd van 100 Jaaren.
Seditie. Een Oproer.
Sediticus. Oproering.
Seigneur. Een Heer. Meester.
Seigncurie. Een Heerschappy. Heerlykheid.
Sejour. Ophouding. Vertoefing op een Reis, of in een Wooning.
Sejourneren. Zig eenige tyd op een Plaats ophouden.
Semblant. Apparentie. Schyn. *Item,* Valsche Schyn.
Senaat. De Raad of Magistraat van een Stad.
Senator. Een Raads-Heer.
Sensibel. Gevoelig.
Sententie. Uitspraak. Vonnis.
Sententieeren. Uitspraak doen. Vonnissen.
Sentiment. Meening.
Separatie. Afzondering. Afscheiding.
Separereen. Afzonderen. Afscheiden.
Sequester. Een Scheidsman, by wien men strydige Goederen in Deposito legt.
Sequestratie. De stelling der strydige Goederen in Deposito, tot de Beslissing van 't Verschil.
Sequefreeren. In Sequestratie stellen.
Sergeant. Is een Onder-Officier, een Graad beneden de Vaandrik in 't Militaire.
Serment. Een Eed.
Sermoon. Een Predicatie. Leer-Reden.
Serpent. Zegt men van een quaad-stekend Mensch; betekent anders een Slang.

- Serrail.* Een Slot. Groot Heeren-Huis. Paleis.
Service. Dienst.
Servituit. Een oud Regt van Goederen over andere vreemde Goederen. By voorbeeld 't Regt over 't Land van een ander te gaan, te ryden, &c.
Setel. Een Stoel. *Item,* Sit- of Woon-plaats.
Sexe. Geslacht.
Signal. Een Teiken.
Signaliseeren. Uitmuntten. Boven andere uitsteken.
Signatuur. Hand-onderchrift.
Signet. Zeegel, daar men met zeegelt.
Significatie. Betekenis. Beduidenis.
Simony. Verkoping van geestelyke Dingen. Verkryging van een Geestelyk Ampt door koping.
Simpel. Slegt. Eenvoudig. *Item,* Gek. Sot, of niet wel by Verstand.
Simulatie. Veinsing.
Simuleeren. Veinsen.
Sincer. Opregt. Welmeenend.
Sinceriteit. Opregtigheid. Welmeenendheid.
Singulariteit. Bezonderheid. Rareit.
Singulier. Bezonder. Eigen. Aanmerkelyk. Zeldzaam.
Sire. Heer. Groot Heer; wordende egter aldus meest alleen de Koningen aangesproken.
Situatie. Gelegenheid of Gesteltheid van een plaats, omstreek, of zaake.
Sloep, of *Chaloupe.* Een klein Schipje, dat doorgaans op de grote Schepen met gevoert wort, en dikwils veel dienst doet tot redding in Storm, Schip-breuk, &c.
Slot. Betekent een Casteel, of vaste Woonplaats. *Item,* De Besluiting van een Redenvoering, of Rekening, &c.

Smaak.

- Smak*. Is een tamelyk groot en lang Koopvaardy-Schip.
- Snorken*. Groot opspreeken.
- Snorker*. Een groot opspreeker.
- Sober*. Mager. Matigheid in eeten en drinken.
- Soberheid*. Magerheid.
- Soberlyk*. Magerlyk.
- Sociabel*. Gezelschaplyk.
- Societeit*. Gezelschap. Gemeenschap.
- Sold*, of *Soldy*. Betaling. Loon. Gagie.
- Soldaat*. Een Krygsman; wordende daar door verstaan een Krygsman van de geringste tot de hoogste Rang: Edog uit gewoonte verstaat men daar door meest een gemeen Soldaat; die men egter van de hoger trap door het woord *Gemeen* behoorde te onderscheiden van de Officieren.
- Solenneel*. Heerlyk. Treffelyk. Egt. Uitmuntend.
- Solenniteit*. Feest, of Buiten gewoonlykheid.
- Solicitatie*. Verzoek. Ernstig Verzoek.
- Soliciteeren*. Verzoeken. Ernstig verzoeken.
- Soliciteur*. Verzoeker. Die voor een ander iets waarneemt en verzoekt.
- Solide*. Digt. Vast. Bestendig.
- Somber*. Duister. Trist. Melancolyk.
- Som*, of *Somme*. 't Beloop.
- Sommaite*. Eifching. Opeifching.
- Sommeeren*. De Som optellen. Te zamen rekenen. Oprekenen.
- Sommeeren*. Opeifchen. Jets eifchen.
- Sondeeren*. Jemand uitvragen, of uitvorschen.
- Sonnet*. Een Kling-digt. Vrolyk Gedigt.
- Sop*. Geringe zaake: Dus zegt men, 't *Is bet Sop niet waardig*, dat is, 't is van weinig belang of voordeel.

- Sophist.* Die jemand met listige Woorden in zyn Reden vangt.
- Sophistry.* Listige Vraag-woorden.
- Sorte.* Zoort. Aart. Geslagt.
- Sorteeren.* - Schiften en in order brengen. Elk by
• zyn zoort brengen.
- Sortement.* Uitschifting.
- Sot.* Gek. Die dit of dat zonder Reden of Verstand doet.
- Sottise, of Sotterny.* Sottigheid. Gekheid. Doening zonder Verstand.
- Sout.* Weet yder een wat 't is; maar als men By voorbeeld, of by vergelyking zegt, *daar is geen Sout by*, of, *'t is ongezoeten*, wil zeggen, het is onverstandig, ongerymt, of zonder Reden en Oordeel.
- Souteneren.* Ondersteunen. Onderhouden. Bystaan.
- Soutien.* Ondersteuning. Bystand.
- Souterrain.* Onderaardsch Gebouw.
- Souverain.* Opperste of hoogste Regent. *Item*, Een Vorst die niet van een ander afhangt, maar alleen en volstrekt regeert.
- Souverainiteit.* De hoogste volstreckte Magt, die over de Ingezetenen de Regeering en 't Bevel heeft.
- Spatie.* Een Ruimte.
- Spacicus.* Ruim. Wyd. Uitgestrekt.
- Spasseeren.* Wandelen.
- Speciaal* Bezonder. Eigen.
- Specie.* Zoorte.
- Specieus.* Schoon. Fraai. Deftig. Cierlyk. *Item*, Dat een schyn van Waarheid heeft. Waarschynlyk.
- Specificatie.* Verklaring. Vertoning in order.
- Specificceeren.* Optellen. Verklaren. Onderscheidentlyk opnoemen of opschryven.

- Specifyk.* In 't bezondere tot iets dienend.
Specimen. Een Ontwerp. Bestek. Voorbeeld.
Spektakel. Een Schouw-spel; dat men in 't voorby
gaan ziet.
Spektator. Toekyker. Aankyker.
Spekteeren. Op iets zien, of betrekking hebben.
Speculatie. Betragting. Doorkyking.
Speculeeren. Betragten. Doorkyken.
Speculatyf. Nadenkelyk. Bedenkelyk.
Spille. Is een ronde Draai-top. Maar als men zegt,
die of die zaake, *draait op die Spille*, dit be-
teikent dat de zaake dus of zo behandelt word,
of op een Directeur der zaake aankomt.
Spion. Een Bespieder.
Spiritueel. Geestelyk.
Spooken. Men zegt dikwils 't *Spookt*, dat is, als
'er heimelyke Dingen van jemand omgaan,
daar men geen kennisse van heeft, en geen
Schuld aan is.
Spoliatie. Beroving. Ontneeming.
Spolieeren. Beroven. Ontneemen.
Spotel. Afval. Verval.
Squadron, ziet *Esquadron.*
Staar. -Qualiteit. Bedryf. Yders Hantbering, Pro-
fessie. Doening. Inkomen. Rekening van zyn
zaake. Dus zegt men, zyn staat maken, dat
is, zyn Rekening maken, om ordentelyk te le-
ven, zonder jemand te kott te doen.
Stafette. Afgezondene Brieven.
Standen, ziet *Staat.*
Statie. Pragt. Aanzien.
Station. Word in 't bezonder genoemd de Plaats,
daar de Post-paarden verwisselt worden.
Staticus. Pragtig. Aanzienlyk.
Statue. Een groot Beeld van Steen of Hout, &c.
Sta-

- Statueeren.** Vaststellen. Ordineeren.
Statuur. Hoogte des Lighaams.
Statuut. Gebod. Wet.
Stellagie. Toerusting. Stelling, om by iets te komen.
Steril. Onvrugtbaar.
Stipendium. Een Gifte. Besolding.
Stipulatie. Beloving of Vaststelling van een zaake.
Stipuleeren. Vaststellen. By Handlag beloven.
Stoffeerder. Een Opfchikker. *Item*, Een Leugenaar. Een Windmaker.
Stoffeeren. Opmaken. Opfchikken. Opcieren.
Stoffeersel. Opfchiksel. Opciersel.
Storm. Is een Attaque van een Vesting met Geweld, door overvloed van Krygs-Volk. *Item*, Een schielyk Alarm.
Stormen. Een Vesting met Geweld tragten in te neemen. *Item*, Razen. Tieren.
Storm-gat, ziet *Breche*.
Stratageme. Een Krygs-Lift.
Structuur. Toestel van iets, By voorbeeld van een Gebouw.
Studeeren. Leeren; of eigentlyk de Letters en vrye Konsten beoeffenen.
Studie. Leering en Beoeffening van de Letters en vrye Konsten. *Item*, Zorgvuldigheid. Overdenking. Vlyt.
Studoir. Een Studeer-Kamer. Ook Koopmans-, Overdenkings- en Rekenings-Cabinet.
Sabaltern. Die onder een hoger staat.
Subjeet. Onderdanig. Onderworpen.
Subjeet, of *Sujet*. Stoffe daar men van handelt. *Item*, 't Voorwerp. Occasie van iets.
Subit. Schielyk. Onvoorziens. Onverwagt.
Subjugeeren. Onderwerpen. t'Onderbrengen.
Sublim.

- Sublim.* Verheven. Hoflyk. Fyn.
Submissie. Onderwerping. Onderdanigheid.
Submittceeren. Onderwerpen.
Subrogeeren. In de plaats van een ander stellen.
Subsidie. Hulpe. Bystand.
Subsistentie. Het Bestaan. Onderhoud.
Subsisteeren. Bestaan.
Substantie. 't Wezen van iets. *Item,* Het voor-
naamste van iets.
Substantieus. Wezentlyk. Dat Wezen of Lighaam
heeft.
Substitueeren. Komt overeen met *Subrogeeren.*
Substituut. Die in de Plaats van een ander is, of
iets daar voor waarneemt.
Substitutie. Stelling van 't eene in de plaats van 't
andere.
Subtyl. Fyn. Dun. *Item,* Scherpzinnig. Geestig.
Subtilykheid. Subtilyteit. Fynigheid. Dunheid.
Item, Scherpzinnigheid. Geestigheid.
Subtilifceeren. Fyn maken. *Item,* Scherpzinnig han-
delen. Uitpluizen.
Succedeeren. Opvolgen, in de plaats van een ander.
Item, Wel slaan in een zaake. Lukken.
Succes. Voortgang. Uitkomst. Welslaging.
Succesfie. Opvolging.
Succesfeur. Opvolger.
Succesfvelyk. Naar vervolg.
Succinctelyk. Kort. Met weinig Woorden.
Succumbeeren. Onderleggen.
Suffisant. Kragtig. Magtig. Sterk.
Suffisantie. Kragt. Magt. Sterkte. Genoegzaam-
heid.
Suffragie. Keur-stem. Verkiefings-stem.
Suffragaan. Vicaris of Stedehouder van een Biffchop.
Sujet, ziet *Subject,* *Sujet,*

Sujet. Onderdaan. Inwoonder die aan de Overheid gehoorzaam wezen moet.

— *Suivel.* Allerley Spyze of Toebereiding van Meik gemaakt.

Sul. Een dom of eenvoudig Mensch, schoon anders goed van Natuur zynde.

Suppressie. Onderdrukking. Te niere doening.

Superbe. Pragtig. Groot. Hovaardig.

Superficie. Oppervlakte.

Superflu. Overvloedig. Te veel. Onnodig.

Superfluiteit. Overvloed. Overdaad.

Superintendent. Opper-Opziender. Dog men verstaat 't meest van een Opziender der Geestelyken.

Superieur. De Opperste.

Suprieuriteit. De Overhand.

Superstitie. Bygeloof. Dwaling, of valsche schyn in de Godsdienst.

Superficiens. Bygelovig.

Suppliceren. Vervullen, 't geen ontbreekt.

Suppletie. Vervulling.

Suppliant. De Verzoeker.

Supplicatie, of *Supplyk.* Verzoek. Verzoek-schrift.

Suppliceren. Verzoeken. Bidden om iets.

Supponeeren. Veronderstellen.

Support. Hulpe. Gunst. Secours.

Supportabel. Verdragelyk.

Supporteeren. Verdragen. Uitstaan. *Item,* Gunstig zyn.

Supposeeren. Veronderstellen. *Item,* Kwaad in plaats van goed stellen, of doen.

Suppositie. Veronderstelling. *Item,* Stelling van het bedrieglyke in de plaats van 't opregte.

Suppoost. Onderhorige; of aangestelde Perzoon voor een ander.

Sup-

- Supprimeeren.* Te niete doen. Onderdrukken.
Supputatie. Calculatie. Rekening.
Supputeeren. Calculatie maken.
Surplus. Toemaat. Overmaat.
Survivance. Overleving; om als dan de plaats van de overledene te verkrygen.
Suspens. Onzetting van een Ampt voor eenige tyd.
Suite. Gevolg. *Item,* Gevolg of Begeleiding van een groot Heer.
Swarm, of Swerm. Een verwarde Troup van Volk.
Symmetrie. Gelykvormigheid. Overeenstemming der dingen in gebouwde of anderzints gemaakte zaaken.
Sympathie. Natuurlyke Toeneiging.
Symphonie. Accoord of Overeenstemming van Mufyk.
Synagoge. Een Joden Kerk, of Tempel.
Synode. Vergadering van Geestelyke Perzonen.
Systema. Een Bestek. Algemene zake. Ontwerp.

- T** **T.**
Abelle. Een Tafel. Schryf-Tafel. Kaart.
Tabernakel. Een grote Tente.
Tafereel. Bloot onbeschreven of onbeschildert Bord, of Blad.
Taille. Lighaams-gestalte.
Takel. Op-hys-gereedschap, van Touwen, &c.
Takelen. Toetakelen. Een Schip met Zeilen, Touwen, &c. toemaken tot 't zeilen. Uitrusten.
Taalman. Een Tolk, of Vertaalder.
Talent. Goede natuurlyke Gaven tot iets.
Tambour. Een Trom-flager. Ook de Trom.
Tapissery. Behangzels van Kamers.
Tapisfier. Kamer-behanger.
Tapit. Behangzel.

H

Tare.

- Tara.* De Aftrekking van de Waaren in de Koopmanschap.
- Tardatie.* Langzaamheid. Verzuim.
- Tardeeren.* Langzaam zyn. Langzaam te werk gaan.
- Tasse.* Een Drink-kopje. Drink-schaal.
- Tax, of Taux.* De gestelde Prys. Waarde.
- Taxateur.* Prys-steller. Waardeerder.
- Taxatie.* Prys-stelling. Waardeering.
- Taxeeren.* Op een zeker prys stellen. Waardeeren.
- Teiken,* ziet *Signaal.*
- Tempeest.* Een zwaar Onweer in de Lugt, 't zy op 't Land, of hoofzakelyk in de Zee.
- Temporisatie.* Naar de tyd schikking.
- Temporiseeren.* Zig naar den tyd voegen.
- Tempel.* Een Kerk. Gods-huis.
- Tempereeren.* Temperen. Matigen. Mengelen.
- Temperement.* Natuurlyke gesteldheid des Lighaams.
- Temporeel.* Tydelyk. Weereldsch.
- Tentatie.* Waging. Onderzoeking. Verleyding.
- Tente.* Een Veld-huisje van Linnen.
- Tenteeren.* Onderzoeken. Wagen.
- Term.* Termyn. Gezette tyd.
- Term.* Manier van spreken in elke Konst. Spreekwyze.
- Termineeren.* Bepalen. *Item,* Een zaak ten einde brengen.
- Terras.* Een Wal, of Hoogte van Aarde.
- Terribel.* Verschrikkelyk. Verbazend.
- Territorium.* Grond. Gebied.
- Testament.* Laatste Wille.
- Testator.* Die een Testament maakt. *Item,* Een Getuige.
- Testeeren.* Getuigen.
- Text.* De eigen Woorden van een Autheur of Schryver. Of de Aanwyzing van de plaats in 't Werk. *Thea-*

- Theater.* Toneel. Schouw-Toneel.
Theologie. Godgeleertheid.
Theologus. Godgeleerde.
Theorie. Bespiegeling van een Konst of Weeten-
schap, zonder de Oeffening.
Trefoor. Een Schat.
Treforier. Schatmeester.
Trefory. Schat-Kamer.
Troon, of *Troon.* Koninglyke Stoel.
Tulle. Een losse Brug over een niet heel breed Wa-
ter, die men ligt weg nemen kan.
Tiran. Een Dwingeland. Geweldadiger met Onregt.
Tivanny. Dwingelandy. Gewelddaad.
Tivannyleeren. Geweld aandoen.
Titel. Opschrift. *Item,* De Naam en Waardigheid
van een Perzoon.
Tituleeren. By zyn Naam en Waardigheid noemen.
Tour, ziet *Tour.*
Toetsen. Probeereren. Ondertasten. Onderstaan.
Ziet ook Sonderen.
Tolerabel. Verdraagbaar. Lydelyk.
Tolerantie. Verdraagzaamheid. Duding. Lyding.
Tolereeren. Verdragen. Dalden. Lyden.
Tolk. Een Taalman. Vertaaldor.
Tonne Gouds. Een zomme van 100000 Gulden, of
Ducaten, &c.
Torment. Pyn. Pyniging. Plaging.
Tormenteeren. Pynigen. Plagen.
Tort. Onregt. Schade. Pyn. Geweld.
Tortuur. Pyniging. Pyn-bank.
Totaal. Geheel en al.
Totaliter. Ten eenemaal. Volkomen.
Toucheeren. Raaken. Beledigen.
Tour. Een Reis, of Wandeling; 't zy te Voet of
te Paarde.

Tractaat. Een Onderhandeling. Accoord. Verbond.

Tractabel. Handelbaar.

Tractceeren. Behandelen. *Item,* Aan Tafel iemand onthalen.

Tractement. Behandeling. Onthaal.

Traditie. Een overlevering van Ouds, van een zaak die nergens beschreven is.

Traductie. Overzetting. Vertaling. Overlevering.

Trasfk. Koophandel. Koopmanschap.

Trasfkeeren. Koophandel dryven.

Trasficant. Koopman. Handeisman.

Tragedie. Treur-fpel.

Train. 't Gevolg of Nasleep van een groot Heer, of van een Leger, &c. *Item,* Gebruik. Gewoonte.

Trainceeren. Stepen. Jets langzaam doen.

Trait. Een Trek. Streek. Verroning.

Traître. Een Verrader.

Tranquil. Stil. Gerust. Vreedzaam.

Transactie. Een Verdrag. Overdraging. Vergelyk.

Transfiguratio. Verandering in een ander gedaante.

Transfigurceeren. In een andere gedaante veranderen.

Transformatie. *Transformceeren.* Komt overeen met de vorige Woorden.

Translateeren. Overzetten. Vertalen.

Translatie. Overzetting. Vertaling.

Transport. Overbrenging van de eene Plaats naar de andere. *Item,* Overdragt van zyn Regt aan een ander.

Transportceeren. Overbrengen. *Item,* Zyn Regt aan een ander overdragen.

Traverse. Dwars-weg. Hinderpaal.

Traverseeren. Hinderpalen maken. *Item,* Een Land doorkruisen.

Treden.

Treden. In een zaake treden. Dat is, Een zaake onderneemen. In onderhandeling gaan.
Trek. Een *Trek.* Een Lot met een Prys uit een Lottery, of anders.
Tranchéen. Loopgraven, voor een belegerde Vesting.
Treves. Wapenschorting. Stilstand van Vyandschap.
Tribulatie. Plaging. Verdrukking.
Tribuleeren. Plagen. Drukken. Perfen. Quellen.
Tribuit. Schatting. Opkomst van een Land.
Tributarius. Die Tribuit geven moet.
Triomph. Een gewonne zaake of speel. Vreugde over het gewonnene.
Triumphant. Die Triompheert, of zyn zaake wint. Overwinnaar.
Triompheeren. Overwinnen. Zyn zaake winnen.
Triste. Treurig. Bedroeft.
Troebel. Ontroerd. Beroert. Verward.
Troebleren. Ontroeren. Verwarren.
Troep; Een Hoop, By voorbeeld, van Soldaten.
Troepen. Een hoop Seldaten of Krygs-Volk.
Tros. Een Pak. *Item,* Bagagié van een Leger.
Trophéen. Zege-teken. Teken van Overwinning.
Troqueeren. Ruilen. Mangelen.
Troubel, ziet *Troebel*
Troucbeman. Een Tolk. Vertaalder.
Troup, ziet *Troep.*
Tumult. Getier. Geraas. *Item,* Oploop. Oproer van 't Volk.
Tumulteeren. Oproer maken.
Tuteel. Curator-schap,

U ^U
Nic. Vereeniging. Verbintenis, Eedge-
nootschap.

Unieeren. Vereenigen. Verbinden.

Uniforme. Dus worden de Klederen der Soldaten genoemd, om dat ze alle op een wyze gemaakt zyn.

Univerfeel. Algemeen. Overal.

Univerfiteit. Hooge School. Algemeene zaak.

Ufantie. Gebruik. Gewoonte.

Ufure. Woeker. Ongeoorlooft.

Ufurceren. Woekeren.

Ufurpatie. Een onregte Bezitting van vreemd Goed.

Ufurpeeren. Jets gebruiken dat niet zyn eigen is.

V

V.

Vacant. Ledig. Zonder Meester.

Vacantie. Ferien. Een uitfpanning, in welke tyd niets in de Regtbanken en Scholen, &c. gedaan word.

Vacatie. Oeffening. Professie. *Item,* Loon. Salaris. Ophouding van 't Werk.

Vacceren. Open staan. Zonder Meester zyn. *Item,* Ophouden van 't Werk.

Vagebond. Landloper. Onfwerwer. Die geen vaste Woning heeft; en quaad doet. Deugeniet.

Vaguieren. Omtwerwen.

Valeur. Waarde van een zaake.

Validieren. Waardeeren. Goedkeuren. Of vereffenen.

Valys, of Valife. Een gefloten digte Reis-zak of Pak.

Variabel. Veranderlyk.

Variatie. Verandering.

Variieren. Veranderlyk zyn.

Vafal. Een Leenman, die Goederen van een ander in Leen bezit; waar van de Eigenaar Leen-Heer is.

Veherent. Hefdig. Sterk.

Venditie, of Vendit. Verkoping.

Vendit

- Venerabel.* Eerwaardig.
Veritabel. Waaragtig.
Verseeren. Met iets omgaan.
Vice. Eén Uitzigt. By voorbeeld in 't Land.
Vexatie. Plaging. Quelling.
Vexeren. Plagen. Quellen.
Vicarius. Stedehouder.
Vicariaat. Stedehouderschap.
Viceroy. Onder-Koning.
Vicious. Gebrekkig. Ondeugend. Onvolmaakt.
Vicomte. Een Graaf, of Onder-Regent.
Victorie. Overwinning.
Victoricus. Overwinnend.
Vitualien. Levens-middelen.
Vif. Levendig. Gauw. Ras. Geswind.
Vigueur. Kragt. Sterkte.
Vigoureux. Kragtig. Sterk. Frisch.
Vigilant. Waakzaam. Neerftig. Zorgvuldig.
Vigilantie. Waakzaamheid. Zorgvuldigheid. Neerftigheid.
Vil. Onwaard. Ondeugend. Veragt.
Vilain. Schandelyk. Vuil. Ondeugend. Infaam. Oneerlyk.
Violeren. Schenden.
Violent. Geweldig. Geweldiget wyze.
Vifibel. Zigtbaar. Klar.
Vife. Inziening. Bezigtiging.
Vifer. Een ding daar men naar iets door of overheen ziet.
Vifoen. Een Verfchyning, of Droom.
Vifte. Een Bezoek. Bezigtiging.
Vifteeren. Bezigtigen. Bezoeken. Onderzoeken.
Vifteur. Bezigtiger. Onderzoeker.
Vivres. Levens-middelen.
Vlagge. Een Wimpel. Dog betekent inzonderheid

een Wimpel van 't Admiraals- of Opperhoofschip van een Vloot: Dus word gezegt onder de Vlagge komen; dat is, zig by de Vloot onder 't Opperhoofd voegen.

Vliegend Leger. Is een klein Leger uit eenige 1000 Man bestaande, dat heen en weer trekt.

Vloot, ziet *Flotte.*

Voeragie, ziet *Fouragie.*

Voerageeren, ziet *Fourageeren.*

Voet. Maat. Proportie. Conditie. Wyze. Afspraak. Dus zegt men, *op die voet*, dat is, op die Wyze, Conditie of Bepaling.

Voituur. Een Voertuig, als Wagen, Koets, &c.

Volière. Een groot Vogel-huis.

Volontair. Een Vrywillige; die in de Oorlog vrywillig dient, voor zyn eigen Geld.

Volumen. Stuk van een groot Boek.

Vond. Praetyk. Listigheid. Luttige streek.

Vos. 't *Vos-vel aantrekken*; dat is, Simuleeren, of Veinsen, gelyk de Vossen gezegt worden te doen.

W

W.

Aardeeren. Schatten. De Prys stellen.

Waaertgelders. Zyn zekere Krygs-lieden, die maat voor een tyd lang, langer of korter, aangenomen worden, en haar voor zekere Befolding gereed moeten houden om te dienen.

Wagt, of *Wacht.* Betekent een Wagthouding, of ook de Perzoon of Perzonen zelfs die de Wagthouden.

Wagtmeeſter. Is onder de Ruitery zo veel als Sergeant onder 't Voetvolk.

Warande. Verzekering. Borgstelling. Goedkeuring.
Waran-

Warandeeren. Waardeeren. Verzekeren. Betekent genoegzaam even zo veel als *Garandeeren*.

Wedde. Een Beloning. Befolding.

Wersf. Betekent een ruime plaats daar gearbeid word. By voorbeeld, Een *Scheps-Wersf*, daar men grote Schepen timmert, &c.

Wisseling. Is een zeer bekende en nuttige zaak onder de grote Kooplieden, namelyk, dat ze Geld op haar Rekening of Credit op vreemde Plaatzten doen betalen, alleen door een Wissel-Briefje. Betekent anders ook Geld verwisselen in andere Specie.

Dit waren dus de voornaamste vreemde Woorden, die zeer dikwils, dog 't eene minder, 't ander meer, in de *Couranten* voorkomen. Daar zyn nog wel veel meer andere vreemde Konst- en andere Woorden, maar die we, volgens ons Bestek, hier niet alle aanhalen kunnen; vermits we dan een groot Boek moesten maken; we zullen alleen nog maar aanmerken, dat men veele Woorden hier niet zoeken moet, zo als ze in de *Courant* of elders geschreven staan, maar de zin daar van; By voorbeeld, als men leest *dit of dat is geaccordeert*, dan zoekt men 't Woord *accordeeren* op, zo vind men den zin daar van; en dus met veel andere Woorden: Edog wy zeggen dit alleen voor de onkundige; en we gaan nu over tot de Aanteikening van de *Landschappen* en voornaamste *Steeden* in de geheele Wereld, om met een opslag van 't Oog te kunnen vinden in wat Landschap de een of de andere aanzienlyke Stad gelegen is, dat niet minder nuttig wezen kan in een Hand-boek gelyk dit, dat daar toe geschikt is.

*Si quid habet Bonum? Intelligentia Mundi non
cederit.*